

FISKERIDIREKTORATET

Årsrapport 2017

Livet i havet – vårt felles ansvar

Innhold

Del I: Leders beretning.....	3
Del II: Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
Del III: Årets aktiviteter	9
Del IV: Styring og kontroll i virksomheten.....	51
Del V: Vurdering av framtidsutsikter.....	51
Del VI: Årsregnskap	53
Vedlegg 1 – Effektmål	82
Vedlegg 2 – registreringsskjema tilstandsrapportering – kjønn og mangfold	87

Forsidebilde: © Fiskeridirektoratet / Roald Hatten

Del I: Leders beretning

Fiskeridirektoratet har et viktig og svært meningsfullt samfunnsoppdrag. Vi skal forvalte marine ressurser og næringer slik at det legges til rette for verdiskaping og lønnsomhet både i dag og for fremtiden. Fiskeressursene og kystsonen tilhører fellesskapet, og utnyttelsen av disse må skje innenfor en akseptabel påvirkning på miljø og økosystem.

Fiskeridirektoratet løste etter min vurdering oppdraget på en tilfredsstillende måte i 2017. Samfunnsutviklingen generelt og utviklingen i de marine næringer spesielt tilsier imidlertid at det vi har gjort til nå ikke nødvendigvis er tilstrekkelig i framtiden. En god forvaltning vil være en sentral premiss for at potensialet innenfor marin sektor skal kunne realiseres. Det innebærer at regelverket må utvikles, samtidig som kapasitet og kompetanse i forvaltningen må stå i forhold til en marin sektor som vil ha større betydning enn i dag..

Fiskeridirektoratet fikk økte bevilgninger til å styrke akvakulturforvaltningen i 2017. Midlene er anvendt til å styrke kompetanse og kapasitet både regionalt og sentralt. Ulike digitaliseringsprosjekt var det andre store satsingsområdet for direktoratet i 2017. Nye digitale løsninger skal gjøre næringsaktørene sitt møte med forvaltningen enklere, samtidig som vi blir i stand til å jobbe mer rasjonelt internt.

Det ble eksportert norsk sjømat for 94,5 milliarder kroner i 2017, enn økning på 3% fra året før. Oppdrettsfisk utgjorde 72 % av verdien, mens det er villfisk som står for det største kvantumet. Det står relativt bra til med de fleste av de store fiskebestandene. Lønnsomheten i fiskeflåten og oppdrettsnæringen er gjennomgående god, men med variasjoner mellom grupper og enkeltaktører.

Stortinget har vedtatt et nytt forvaltningsregime for akvakultur av laks og regnbueørret i sjø, der det skal kunne tilbys vekst i områder hvor miljøpåvirkningen (i første omgang påvirkning av lakselus på vill laksefisk) er akseptabel. Fiskeridirektoratet har bidratt i implementeringen av regelverket.

To år etter ordningen ble lansert i november 2015 ble det satt strek for nye søknader om utviklingstillatelser. Vi har mottatt totalt 104 søknader, herav 42 i perioden 01.-17.11.17. Prosjektene skal bidra til å løse miljøutfordringer næringen står overfor, og skal innebære betydelig innovasjon og betydelige investeringer. Det er behov for tverrfaglig kompetanse for å behandle søknadene, og Fiskeridirektoratet har prioritert dette arbeidet høyt. Med såpass mange og krevende saker vil det likevel ta tid før alle sakene er ferdig behandlet. Prosjektene som har fått innvilget tillatelser skal så følges opp ut fra de målkriterier som er satt og med ordinært tilsyn. Ordningen har ført til stor innovasjonsaktivitet, og det er grunn til å tro at prosjektene vil bidra med med viktig kunnskap og ny teknologi for sjøbasert akvakultur.

Det ble innrapportert et rekordlavt antall rømt laks i 2017. Antall episoder var imidlertid ikke vesentlig endret sammenlignet med tidligere år. Vi har også dessverre hatt noen større rømminger så langt i 2018. Regjeringen vedtok Strategi mot rømming fra akvakultur i 2017, og Fiskeridirektoratet vil følge opp strategien. Samarbeid mellom myndigheter og næringen er sentralt både i kunnskapsutvikling og iversetting av tiltak. Å forebygge rømming har høyest prioritet, men det er også viktig med effektive avbøtende tiltak dersom fisk likevel rømmer.

De siste årene har antall fiskere og fiskefartøy vist en svak økning, etter en lengre periode med nedgang. Det er spesielt i kystnære fiskerier som for eksempel leppefisk at flere aktører har kommet til. Fiskeridirektoratet har ansvar for å regulere fiskeriene slik at norske kvoter blir fisket. Dette innebærer at vi følger fiskeriene tett, og justerer de årlige reguleringene i løpet av året dersom det er nødvendig.

Kystnære bestander har fått stadig større oppmerksomhet fra både forskning og forvaltning. Det er krevende å regulere disse på en måte som ivaretar hensynet til bestandene samtidig som det skal være mulig å drive et yrkes- og rekreasjonsfiske. Det er innført en registrerings- og rapporteringsordning for turistfiske, noe som vil gi bedre kunnskap om uttaket i dette fiskeriet.

Oppfølging av at næringsaktørene etterlever regelverket er en viktig del av Fiskeridirektoratets aktivitet. Uakseptabel påvirkning på miljø og økosystem og ulike konkurransevilkår er mulige konsekvenser dersom regelverket ikke overholdes. Markedet krever også i økende grad garantier for at sjømaten er lovlig fanget og produsert. Vi har sett behov for å fornye måten vi utfører kontroll med fiskeriene. I 2017 har vi derfor arbeidet med å utvikle analyse av data, samt opprettet to interregionale grupper for etterfølgende kontroll.

I 2017 etablerte vi Fiskeridirektoratets Sjøtjeneste. Sjøtjenesten er lagt til region Nord, men er en nasjonal ressurs. Sjøtjenesten omfatter den tidligere overvåkningstjenesten som har i oppgave å følge fisket og stenge og åpne felt dersom det er for stor innblanding av småfisk eller uønsket bifangst. Sjøtjenesten skal også disponere innleide båter som opererer langs hele kysten. De skal både drive sjøgående kontroll og innhente og formidle kunnskap til både forvaltning og forskning. Sjøtjenesten skal samarbeide tett med blant annet Kystvakten.

Fiskeridirektoratet er nå tilstede med kontor på 20 steder langs kysten. Kontornettet gir oss en nærhet til aktiviteten både innen fiskeri og akvakultur, og er viktig for at direktoratet skal kunne utføre oppdraget på en kunnskapsbasert måte.

Antall årsverk i Fiskeridirektoratet er redusert fra 446 i 2014 til 422 i 2017 (snitt gjennom året). Reduksjonen er størst innen administrasjon og deler av marin arealforvaltning og ressursforvaltningen. Vi har økt bemanningen noe i 2017, spesielt innen akvakulturforvaltning. Vi har gjennomgående god tilgang på den kompetansen vi etterspør.

Fiskeridirektoratet ønsker å stå for en åpen og tydelig forvaltning. Vi har som ambisjon å gjøre både kunnskapsgrunnlaget og alle offentlige data vi bruker i arbeidet vårt tilgjengelig for alle på en enkel måte. Dette er viktig for at både næringsaktørene, samarbeidspartnere og samfunnet skal ha tillit til arbeidet vi gjør.

Oppmerksomheten om hvordan våre felles marine ressurser og kystområder blir forvaltet er økende og utviklingstakten i næringene er stor. Dette setter krav både til vår kunnskap og hvordan vi løser samfunnsoppdraget. Fiskeridirektoratet må derfor utvilke vårt arbeid i takt med utfordringene framover.

Fiskeridirektoratet, 26.02.2018

Liv Holmefjord
Fiskeridirektør

Del II: Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Fiskeridirektoratet er det sentrale rådgivende og utøvende forvaltningsorganet for fiskeri- og havbruksnæringen, og er underlagt Nærings og fiskeridepartementet (NFD). **Vårt samfunnsoppdrag er å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.**

Ved å være faglig premissgiver, god forvalter og en medspiller for næringen, forskningen og offentlige etater, vil Fiskeridirektoratet være en sentral aktør, for at de nasjonale målene for fiskeri- og havbruksforvaltningen skal nås. Vi skal gi kunnskapsbaserte råd til NFD, for å bidra til å utvikle og iverksette politikken innen havbruk, fiskeri og marin arealforvaltning. Fiskeridirektoratet er leverandør av norsk, offisiell statistikk knyttet til fiskeri og havbruk.

Fiskeridirektoratet har vedtatt en virksomhetsstrategi som angir fem satsingsområder Disse er sentrale for at direktoratet skal kunne løse samfunnsoppdraget (**figur 1**).

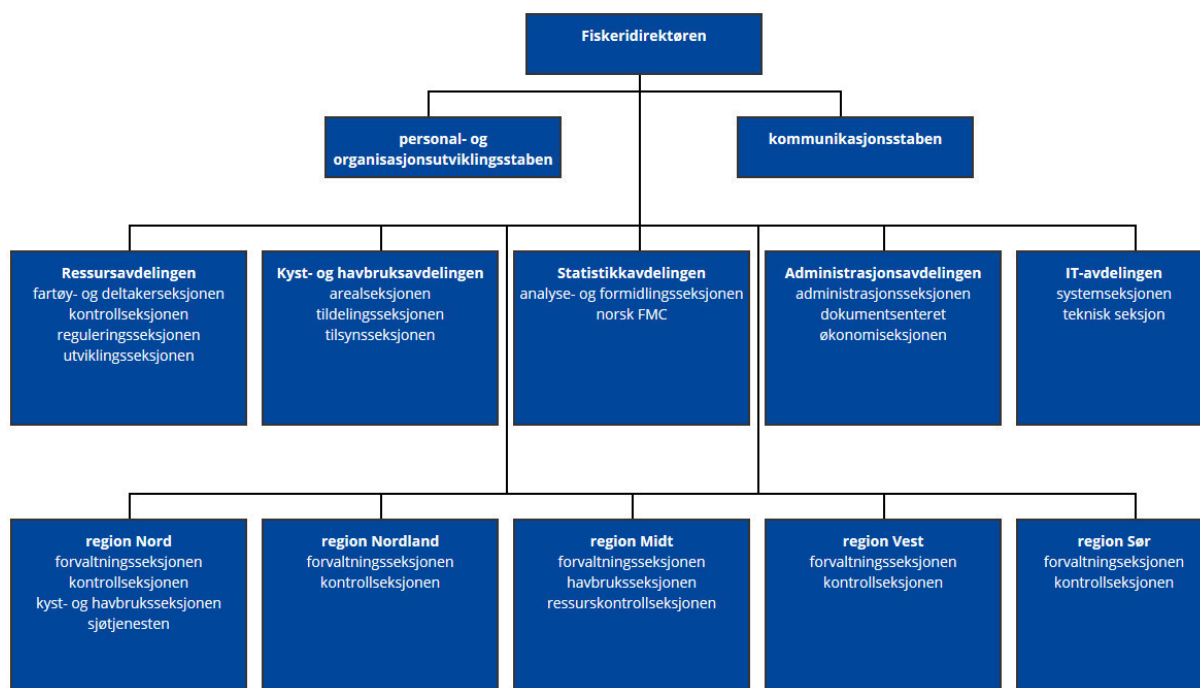

Figur 1: Fiskeridirektoratets strategi 2015-2020

Omtale av organisasjonen og ledelsen

Fiskeridirektoratet ledes av fiskeridirektør Liv K. Holmefjord. Hovedkontoret ligger i Bergen, og i tillegg er 20 kontor er fordelt på fem regioner langs kysten: Nord, Nordland, Midt, Vest og Sør. Vi hadde i gjennomsnitt 422 årsverk i 2017, fordelt 50,2 prosent ved hovedkontoret og 49,8 prosent i regionene.

Hovedkontoret har fem avdelinger; ressursavdelingen, kyst- og havbruksavdelingen, statistikkavdelingen, administrasjonsavdelingen og IT-avdelingen, samt to staber; kommunikasjonsstaben og PO-staben.

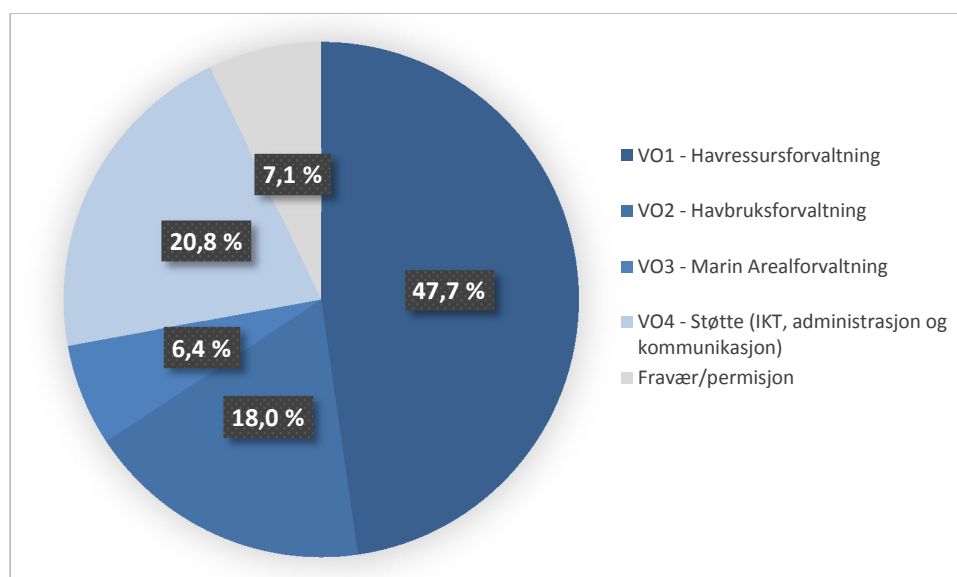

Figur 2: Organisasjonskart

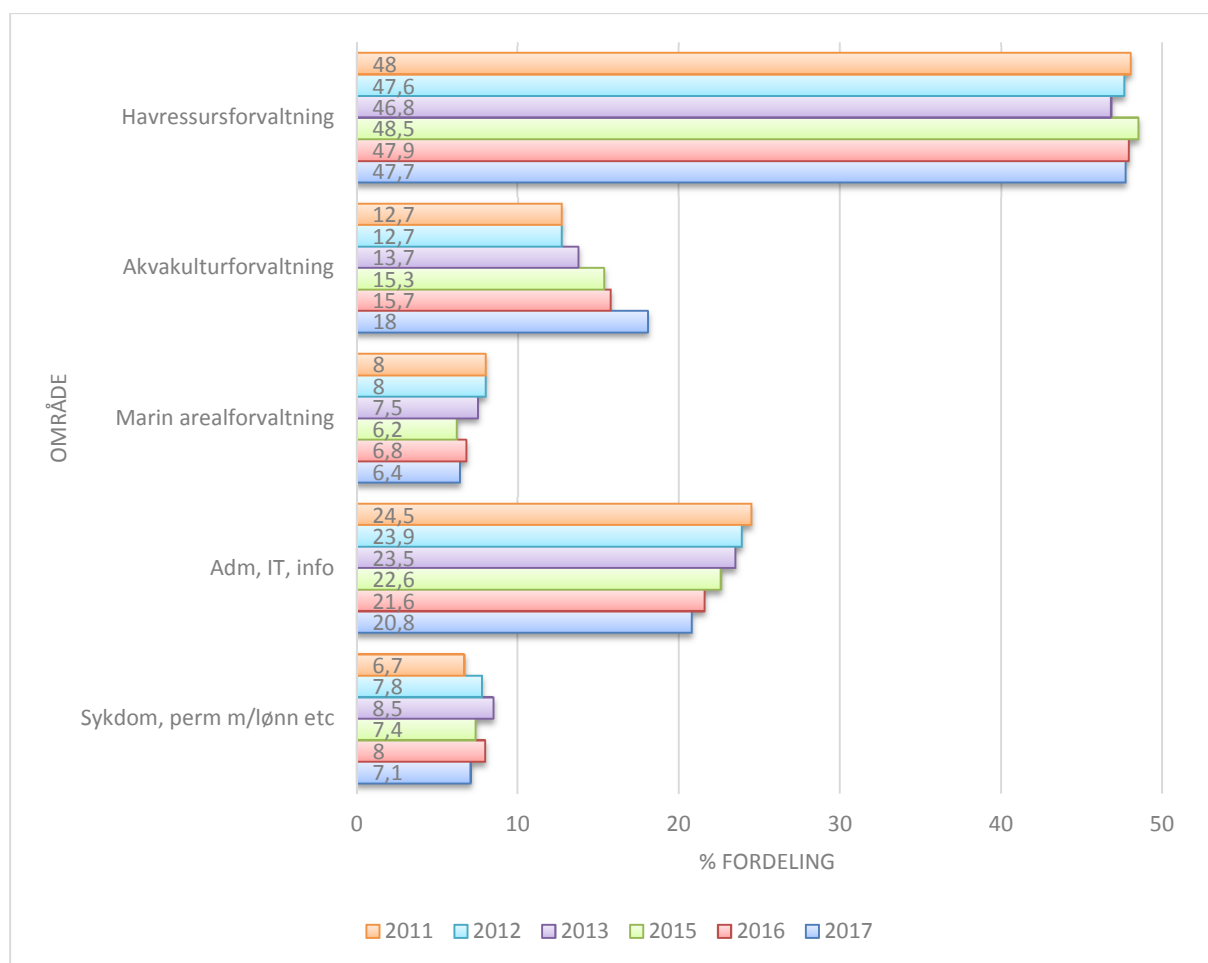
Presentasjon av utvalgte hovedtall

I regnskapet for 2017 har Fiskeridirektoratet hatt en samlet inntektsføring på 515,59 millioner kroner. Digitalisering har vært et viktig satsingsområde også i 2017. Antall årsverk er økt fra 418 i 2016 til 422 i 2017 (gjennomsnitt over året).

Figur 3 er en sjablongmessig betraktning av årsverkene i 2017. Som det fremgår av figuren har 20,8% har gått til støtte, som omfatter virksomhetsovergrepene funksjoner som administrasjon, økonomi, personal, kommunikasjon og IKT. Sammenlignet med 2016 er ressursinnsatsen knyttet til havbruksforvaltning økt, mens den er redusert på de øvrige områdene. Dette er i tråd med prioriteringene.

Figur 3: Fordelingsnøkkel årsverk 2017

Figur 4: Fordelingsnøkkel årsverk 2011-2017

Tabell 1 viser utvalgte nøkkeltall for Fiskeridirektoratet basert på informasjon fra del VI, årsregnskapet, de siste tre årene.

Tabell 1: Sentrale nøkkeltall

Noen sentrale nøkkeltall	2015	2016	2017
Antall årsverk (snitt gjennom året)	427	418	422
Samlet tildeling post 01-45	422 113 000	478 669 160	548 354 153
Utnyttelsesgrad post 01	96%	96%	95%
Driftskostnader post 01-45	460 392 000	492 242 000	515 571 813
Lønnsandel av driftskostnader	67%	61%	59% ¹

Antall årsverk i Fiskeridirektoratet er redusert fra 446 i 2014 til 422 i 2017 (snitt gjennom året). Reduksjonen er størst innen administrasjon og deler av marin arealforvaltning og ressursforvaltningen.

¹ Lønnskostnader som andel av totale driftskostnader har gått ned fra 61 % til 59 % fra 2016 til 2017. Endringen må sees i sammenheng med økte kostnader til fartøyleie og økte kostnader til kjøp av fremmede tjenester i tilknytning til digitaliseringssatsingen

Del III: Årets aktiviteter

Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk i 2017

Samlet sett oppfylte Fiskeridirektoratet samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte i 2017. Samtidig ser vi at den generelle oppmerksomheten om hvordan våre felles marine ressurser og kystområder blir forvaltet er økende og at utviklingstakten i næringene er stor. Dette setter stadig nye krav både til vår kunnskap og hvordan vi løser samfunnsoppdraget. Fiskeridirektoratet må derfor utvilke vårt arbeid i takt med utfordringene framover.

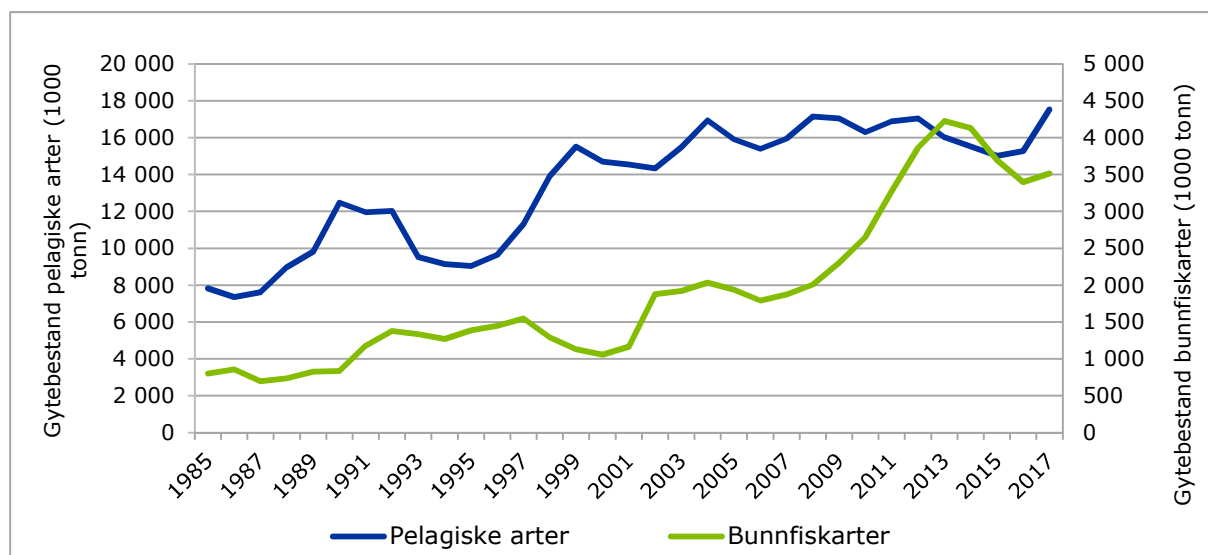
I 2017 økte vi ressursbruken innenfor havbruksforvaltning og ulike digitaliseringsprosjekt. Det medførte at vi brukte relativt sett mindre midler inn mot havressursforvaltning, administrasjon og marin arealforvaltning.

I det følgende oppsummerer vi de ulike delmålene som er satt for direktoratets virksomhet.

Havressursforvaltning

Målet for virksomhetsområdet er at Fiskeridirektoratet skal regulere og kontrollere fiske og fangst på en måte som skaper langsiktig balanse mellom høsting og beskyttelse av ressursene, og slik ivareta både næringsinteresser og miljøhensyn.

Figur 5 viser utvikling i gytebestand for viktige fiskearter. Naturlige svingninger vil påvirke utviklingen, mens en god forskning og forvaltning vil kunne dempe svingningene. Trenden i gytebestanden for både bunnfisk- og pelagiske arter er positiv.

Figur 5: Gytebestand (Det internasjonale havforskningsrådet/ICES) 1985-2017

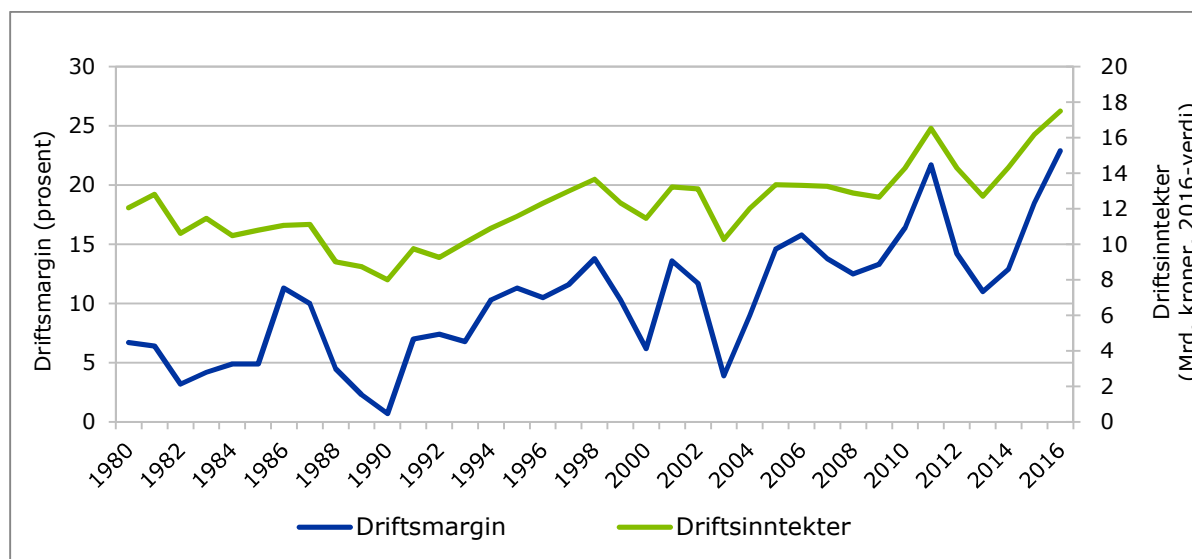
Delmål 1: Regelverk og reguleringsmodeller som sikrer en bærekraftig forvaltning og lønnsomhet i fiskeriene

De norske fiskeressursene gir grunnlag for arbeidsplasser, bosetting langs kysten og store eksportinntekter. De årlige fangstmengdene, som er regulert ut ifra en bærekraftig forvaltning av fiskeressursene, setter imidlertid en begrensning for hvor mange fiskefartøy som kan delta i fisket. Det er viktig at antall fiskefartøy ikke er større enn at fartøyene har god lønnsomhet, og slik kan tilby gode og sikre arbeidsplasser.

Fiskeridirektoratet tildeler tillatelser til å delta i fiske og kontrollerer at vilkårene for tillatelsene blir overholdt. Direktoratet sikrer at strukturiltakene blir innført i fiskeflåten gjennom god saksbehandling i komplekse saker. Effektiv saksbehandling i fartøysaker hindrer unødige driftsavbrudd i fisket, noe som har betydning for lønnsomhet for flåten.

Fiskeridirektoratet utarbeider forslag til og gjennomfører årlige reguleringer for alle vesentlige fiskeri. Vi har tett kontakt med næringsorganisasjonene og andre interessegrupper slik at reguleringsopplegget endres gjennom året dersom det er nødvendig for å sikre at kvoter blir oppfisket eller andre hensyn ivaretas.

Figur 6 viser hvordan driftsmargin og driftsinntekter har variert siden 1980. Driftsmargin gir et inntrykk av lønnsomheten i fiskeriene ved å vise hvor mye som tjenes på hver 100 kroner solgt. I 2016 var gjennomsnittlig driftsmargin 22,9 prosent. Dette er den høyeste driftsmarginen som er målt for fiskeflåten.

Figur 6: Gjennomsnittlig driftsmargin og totale driftsinntekter 1980-2016

Delmål 2: Høsting i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser

Hensiktsmessige og kunnskapsbaserte reguleringer er viktig både av hensyn til fiskebestandene og økosystemet, men vi ser også en trend der markedene ønsker garantier for at norsk fisk er bærekraftig forvaltet og lovlig fisket. Ulike tiltak som bidrar til å sikre etterlevelse av regelverket er dermed også et virkemiddel for å sikre norsk sjømat sin posisjon i markedene.

Fiskeridirektoratet driver en risikobasert ressurskontroll. I 2017 gjennomførte vi 2792 kontroller. Kontrollene² førte til 537 reaksjoner i form av anmeldelser, overtredelsesgebyr og advarsler. I tillegg til den mer tradisjonelle kontrollaktiviteten har direktoratet lagt ned en vesentlig innsats for å sikre en god innføring av de nye kravene i landingsforskriften.

I 2017 styrket Fiskeridirektoratet samarbeidet med salgslagene, for å legge til rette for en mer helhetlig og heldekkende kontrollaktivitet. I den forbindelse har vi hatt samarbeidsmøter og revisjoner av kontrollarbeidet til samtlige salgslag.

Ved kontroll av landet kvantum har vi videreført arbeidet hvor målsettingen har vært å dreie kontrollutførelsen over fra fysiske kontroller på kaikant og i bedrifter til en mer risikobasert kontroll, hvor hovedvekten av innsatsen legges på etterretning og analyse.

Parallelt med dette har vi gjennomført et forprosjekt der data fra rapporterte fangster fra fiskefartøy og fra sluttseddelsystemet er sammenstilt, noe som igjen danner grunnlag for mer treffsikre risikobaserte inspeksjoner.

På det internasjonale området fortsatte direktoratet det gode samarbeidet vi har på kontrollsiden med land som har fiskeriaktivitet i våre farvann. I tillegg deltok direktoratet i en rekke internasjonale fora, og delte erfaringer og ga gode råd om hvordan ressurskontroll bør utøves.

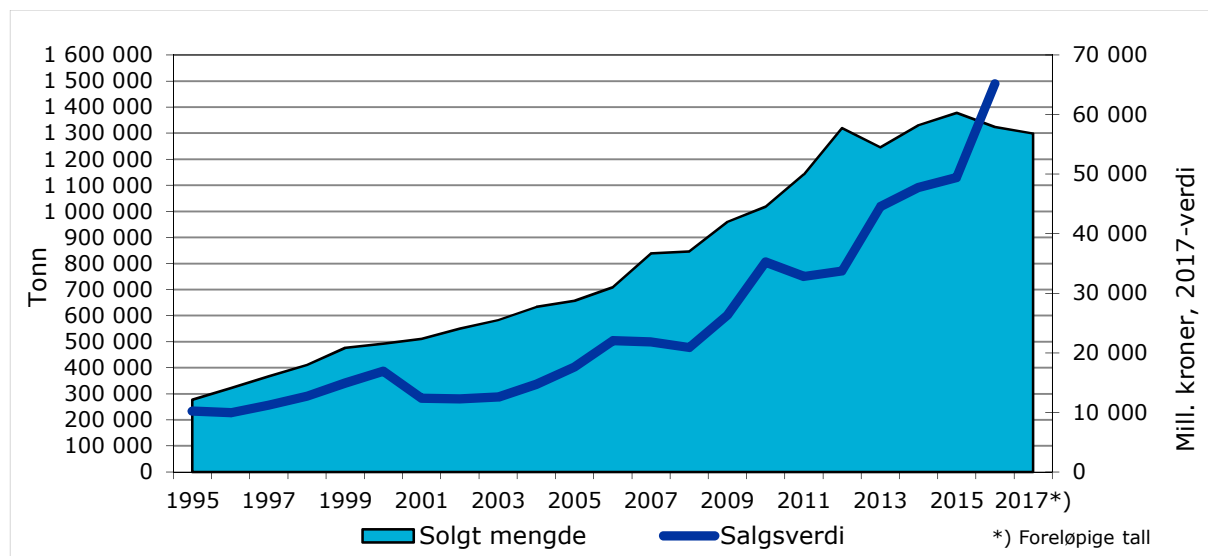
---

² Hvorav et vesentlig antall er relatert til redskapskontroll

Havbruksforvaltning

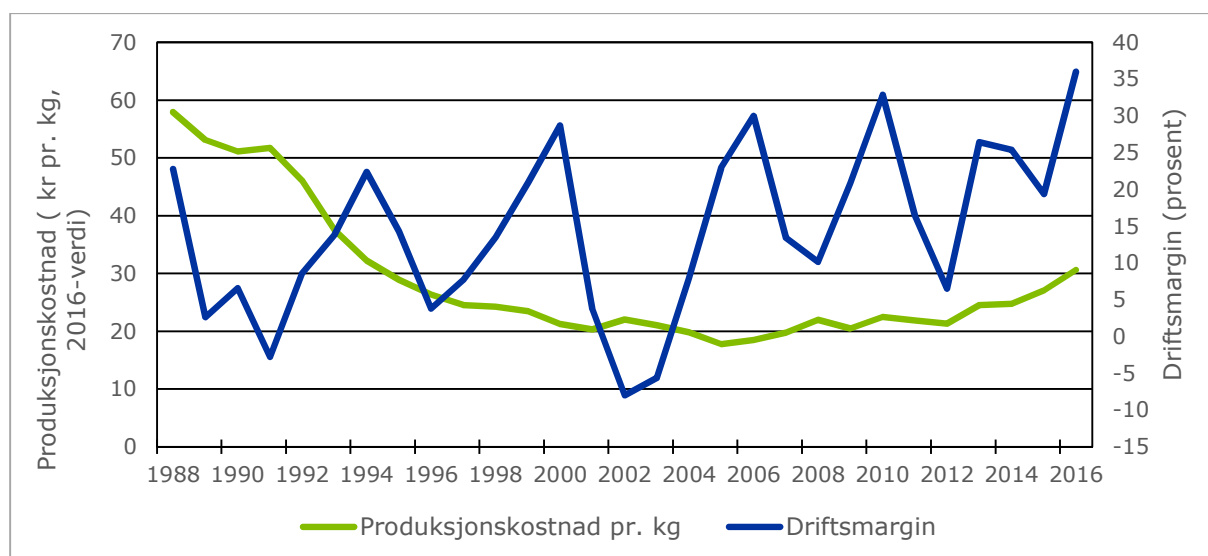
Målet for virksomhetsområdet er at Fiskeridirektoratet skal bidra til at havbruksnæringen utvikles og drives slik at miljøpåvirkningene er innenfor akseptable rammer, og at konflikter med det omkringliggende miljøet, lovlig ferdsel eller annen viktig utnyttelse av kystområdene minimeres.

Tall for solgt mengde laks og regnbueørret viste en kraftig økning frem til 2012, mens det senere har vært en utflating (**figur 7**). Samtidig har salgsværdien fortsatt å stige på grunn av høyere priser. Verditall for 2017 er ikke klar før mai 2018.

Figur 7: Totalt solgt mengde og førstehåndsverdi av oppdrettsfisk 1995-2017

Lønnsomheten har historisk variert svært mye, men har gjennomgående vært god. Driftsmarginen i 2016 (**figur 8**) er den høyeste som er målt siden undersøkelsen startet i 1982. Til tross for et meget godt økonomisk resultat i 2016, viser lønnsomhetsresultatene at kostnadsnivået er økende og høyt. Produksjonskostnadene for oppdrettet laks og regnbueørret har vist en stigende tendens siden 2005. Næringen er dermed i økende grad prisgitt høye laksepriser for å oppnå god fortjeneste.

Figur 8: Gjennomsnittlig driftsmargin og gjennomsnittlig produksjonskostnad per kg laks og regnbueørret 1988-2016.

Delmål 1: Kunnskapsbasert regelverk som er forutsigbart og enhetlig for næringsutøverne

Fiskeridirektoratet har bidratt i arbeidet med å følge opp Meld St. 16 om *Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett*. Vi har videre jobbet med å utvikle regelverk knyttet til landbasert oppdrett.

Fiskeridirektoratet tildeler tillatelser til særlige formål. Ordningen med utviklingstillatelser skal bidra til å utvikle teknologi som kan løse miljø- og arealutfordringene næringen står overfor. Det er totalt kommet inn 104 søknader. Prosjektene viser stor kreativitet og innovasjonsvilje i næringen. Direktoratet behandler søknadene fortløpende med utgangspunkt i forskrift og retningslinjer. Det innebærer at prosjekt som kan innebære gode miljøløsninger ikke nødvendigvis får ja, fordi de ikke tilfredstiller kravet til betydelig investering eller innovasjonshøyde.

Vi prioriterer saksbehandling av utviklingstillatelser høyt, men med så mange og omfattende saker medfører at det vil ta noe tid før alle sakene er ferdig behandlet. Ordningen vil føre til utvikling av ny kunnskap og teknologi som vil kunne utvikle sjøbasert akvakultur.

Fiskeridirektoratet samarbeider med fylkeskommunene og andre sektormyndigheter for å sikre at både regelverkutvikling og saksbehandling skjer på en hensiktsmessig måte.

Delmål 2: Risikobasert tilsyn som fremmer en lønnsom og bærekraftig havbruksnæring

Fiskeridirektoratet har i 2017 fokusert særlig på forebygging og håndtering av effekter av rømming og etterlevelse av biomasseregelverket. Et risikobasert tilsyn med revisjon som hovedverktøy skal danne grunnlag for prioritering av tilsynsinnsatsen slik at ressursene blir brukt der vi kan oppnå resultater og der tilsynet vil få størst effekt.

Tilsynsåret 2017 hadde fire hovedprioriteringer; fortøyning, systemer for håndtering av dødfisk, rømmingsfare knyttet til brønnbåt og produksjonsstyringssystemer for biomasse.

Det ble innmeldt et svært lavt antall rømt laks i 2017 (foreløpige tall per januar 2018 er 10.000), mens det var en stor hendelse der 50.000 kveiter rømte. Antall hendelser som blir innrapportert er om lag uendret sammenlignet med 2016, og erfaring viser at statistikken er var for enkelthendelser. Det er derfor ikke grunnlag for å si at vi har et tydelig trendsifte med hensyn til rømming av fisk.

Overvåkningsprogrammet for rømt laks i vassdragene har økt antall vassdrag som inngår i programmet. Av 196 undersøkte vassdrag ble 154 vurdert til å ha lavt til moderat innslag av rømt oppdrettslaks (<10 %), 24 ble vurdert til å ha høyt innslag (>10 %), og for de resterende 18 kunne vi ikke si om innslaget var over eller under 10 prosent.

Miljøundersøkelser fra anleggenes nærsone (MOM-B) viser gode til meget gode miljøforhold på bunnen under marine akvakulturanlegg. Resultat fra undersøkelser i overgangssone (Mom-C) viser i stor grad samme bilde som ved anleggenes nærsone; at dagens produksjon ikke medfører risiko for lokal eller regional overbelastning som følge av utslipp av organiske partikler eller næringssalter fra matfiskanlegg.

Marin arealforvaltning

Delmål: En balansert og bærekraftig utnyttelse av kystsonen, med utviklingsmuligheter for marine næringer

Målet er at Fiskeridirektoratet gjennom helhetlig tilnærming og kompetanse skal sikre at felles ressurser i kystsonen og til havs benyttes innenfor bærekraftige rammer.

Konkurransen om arealene i nære havområder og kystsonen øker, og det er mange kryssende hensyn. Fiskeridirektoratet har et tett samarbeid med flere etater og aktører for å løse samfunnsoppdraget vårt, som er å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet ved bærekraftig bruk av de marine arealene.

Vi skal ivareta fiskeri- og akvakulturnæringens interesser i blant annet plan- og arealprosesser. Direktoratet gir innspill til arealplaner, eller eventuelt innsigelser, for å ta vare på områder som er viktige for fiskerinæringen. Slik bidrar vi til for eksempel bevaring av gyte- og oppvekstområder og ålegressenger, oppbygging av nedfiskede bestander eller beskyttelse av sårbare bunnhabitat som korallrev.

Fiskeridirektoratet lanserte i 2017 en ny kartløsning, Yggdrasil. Gjennom denne kan vi formidle viktig kunnskap både internt og eksternt, samtidig som kartfestet informasjon kan brukes i analyse.

Utvikling og drift av virksomheten

Delmål 1: En brukerrettet, rasjonell og effektiv saksbehandling.

Fiskeridirektoratets ansatte har god kompetanse både når det gjelder veiledning og saksbehandling. Saksbehandlingstiden ved søknader er generelt lav. Unntaket er enkelte klagesaker og vedtak om tillatelser til særlige formål (akvakultur).

I 2017 ble det prioritert arbeid med videreutvikling og modernisering av interne systemer og tjenester. Fiskeridirektoratet har innført KS SvarUt for sikker digital sending av post til privatpersoner.

Det er utviklet en rekke tjenester for Saga, som automatisk biomassesjekk og pilot for fullkontroll. Løsningene medvirker til mer likebehandling, bedre effektivitet og bedre kvalitet i saksbehandlingen.

Delmål 2: Effektive og rasjonelle IT-løsninger.

Fiskeridirektoratet jobber kontinuerlig med å gjøre våre data og informasjonen bak prosessene mer tilgjengelig for interne og eksterne brukere.

Fiskeridirektoratet brukte en større del av våre ressurser enn noen gang før til å utvikle nye digitale løsninger. Målet er å øke kvaliteten i arbeidet vårt, samtidig som vi legger til rette for at den enkelte næringsaktør sitt møte med forvaltningen skal kunne skje på en så effektiv måte som mulig. Fornyning av sentrale registre, ny tilsyns- og kontrolløsning (Saga) og tilrettelegging for direkte kommunikasjon for næringsaktørene via www.fiskeridir.no (MinSide) har vært de mest sentrale prosjektene. Vi har fått tildelt midler fra Difi til å realisere MinSide.

Vi har utviklet en ny versjon av Fritidsfiskeappen. Den er mer brukervennlig slik at fritidsfiskere enkelt skal finne gjeldende regler og ha muligheten for å varsle om tapte redskap. Det ble videre lagt til rette for registrering av hummerfiskere, samt opplegg for registrering av turistfiskevirksomheter.

Samfunnseffekter	utvikling i fangst og verdi (fiskeri) [figur 11] utvikling i produksjon og verdi (havbruk) [figur 7] utvikling i gytebestand (tall fra ICES 1985-2017) [figur 5] utvikling i drivstoffbruket i fiskeflåten [figur 16] utvikling i innrapporterte rømmingstall 1993-2017 [figur 22] utvikling i lokalitetstilstanden på bunnen under matfiskeanlegg (B-undersøkelser 2012-2017) [Tabell 6] utvikling i lønnsomhetstall for fiskeri og havbruk [Figur 6 og 8]	
Brukereffekter	kvoter og tillatelser blir riktig tildelt risikobasert tilsyn og kontroll, som skal sikre at regelverket blir fulgt, gir like konkurransevilkår data og kunnskap om marine næringer og økosystemet øker produktivitet; fangst per fisker (fiskeri) [figur 12] og produksjon per årsverk (havbruk) [figur 17]	
Produkter/ tjenester	bestille forskningsopdrag, utredninger osv. gi råd til Nærings- og fiskeridepartementet komme med forslag til forskrifter og forskriftsendringer fastsette forskrifter	Svare på høringer gi ut data, rapporter og analyser gi ut lønnsomhetsundersøkelser vedtak
Aktiviteter	saksbehandle; svar, vedtak og klager drive kontroll og tilsyn delta i internasjonale forhandlinger representere Norge i internasjonale fiskeriorganisasjoner gjennomføre årlige reguleringer delta i nasjonale og regionale arealforvaltningsprosesser gjennomføre analyser og gi råd	drive IKT-prosesser; utvikling og drift kommunisere og formidle gjennomføre innkjøpsprosesser drifte og utvikle økonomi- og personalsystemet
Ressurser	422 årsverk (49,8% i regionene og 50,2% ved hovedkontoret) 515,59 millioner i samlet inntektsføring	

Figur 9: Viktige sammenhenger i Fiskeridirektoratets resultatkjede 2017

Utdypende om aktiviteten på de ulike virksomhetsområdene

Gjennomgående føringer

Fiskeridirektoratet har et døgnåpent senter, Fisheries Monitoring Centre (FMC).

På basis av egne registre og innsamlede data fra sjømatnæringene, leverer Fiskeridirektoratet store mengder data og statistikk til Statistisk sentralbyrå (SSB), internasjonale organisasjoner og en rekke brukere i inn- og utland. Dette bidrar til økt kunnskap om næringene blant publikum, journalister, forskere og beslutningstakere. For samfunnet er denne kunnskapen viktig slik at beslutninger, som avhenger av, eller har konsekvens for, sjømatnæringen, blir fattet på et best mulig grunnlag. Vi har i 2017 tilrettelagt og informert ytterligere om data og systemer på fiskeridir.no. Dette har medført økt etterspørsel etter grunnlagsdata fra forskere og publikum generelt. Vi ser stadig på mulighetene for å åpne opp enda flere data og legge mer ut for direkte tilgang.

For å drive en økologisk bærekraftig forvaltning av fiskeressursene, baserer Fiskeridirektoratet seg på råd fra Havforskningsinstituttet og Det internasjonale rådet for havforskning (ICES), som gir råd om størrelsen på det årlige ressursuttaket. Fiskeridirektoratet gir fangstdata til Havforskningsinstituttet og ICES. Myndighetenes fastsettelse av ressursuttaket er forankret i et internasjonalt forskerkollegium.

Internasjonalt arbeid

For å sikre bærekraftig fiske og en rettferdig fordeling av fiskerettigheter mellom nasjoner, bidrar Fiskeridirektoratet med regelverksutvikling og kunnskapsproduksjon i en rekke fora. Norge er et havland og har forvaltningsansvar for et område som er sju ganger så stort som det norske landarealet. Se kartet i **figur 10**. Norske fiskere utnytter fiskebestander som deles med andre nasjoner, i første rekke EU og Russland.

Vi deltar i en rekke internasjonale miljøfora der spørsmål av relevans for fiskeriene drøftes. Samarbeid på regionalt nivå mellom fiskeri- og miljøforvaltningsorganisasjoner har vært viktig i 2017. Direktoratet bidrar med faglig ekspertise i bistandsarbeidet innen fiskeri- og havbrukssektoren. Utviklingen av nye prosjekt i utpekte samarbeidsland, og konkretiseringen av vårt forvaltningsbidrag i det nye Nansen-programmet som driftes av Verdens matvareorganisasjon (FAO), har hatt hovedoppmerksomheten i 2017. Arbeidet med delte bestander er prioritert i Nansen-programmet.

Dels foregår dette arbeidet i FN og dets underliggende organ, FAO. Dels foregår det i regionale fiskeriorganisasjoner, som Den nordøstatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) og

Figur 10: Norges fiskerisone

Den nordvestatlantiske fiskerikommisjonen (NAFO). Men hovedtyngden foregår i bilateralt og multilateralt samarbeid med de viktigste partnerne i Norges egne havområder.

Fiskeridirektoratet har deltatt i delegasjonen til biodiversitetskomiteen i OSPAR. Aktiviteten retter seg nå mest mot gjennomføringen av vedtatte tiltak og vurderingen av hvilke effekter som er oppnådd.

Vi gjennomfører det utvidede havnestatskontrollregimet som trådte i kraft i 2015. Det innebærer blant annet at ikke bare de som lander frossen fisk, men også de utenlandske fartøyene som lander fersk fisk, pluss havneanløpene for bunkring og proviantering, blir kontrollert.

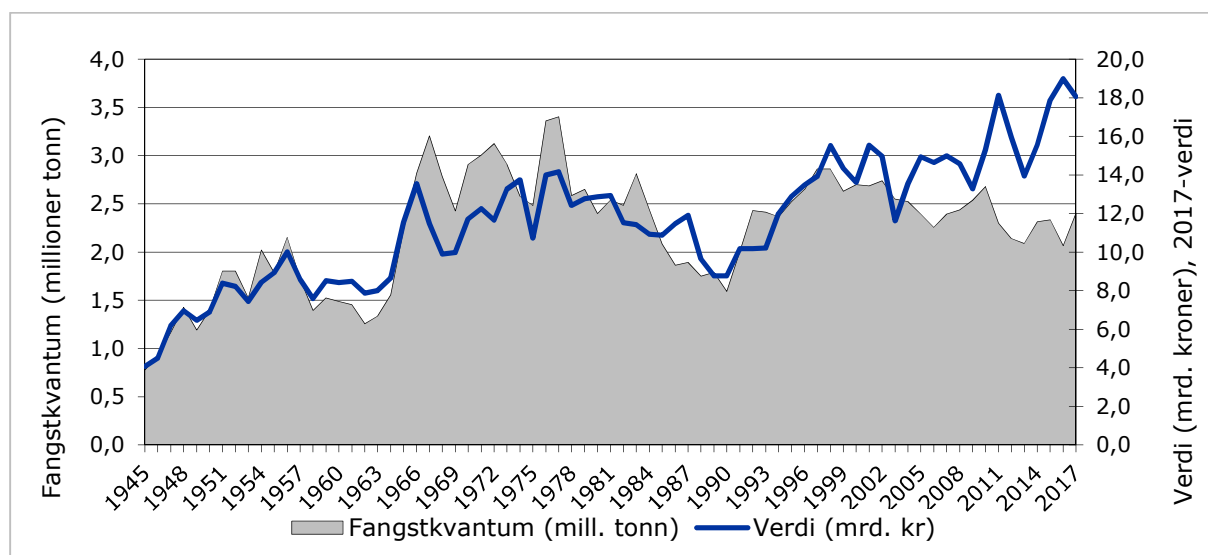
Fiskeridirektoratet har gitt faglig bistand til NFD i forbindelse med Brexit.

Havressursforvaltning

Fiskeridirektoratet har følgende delmål innenfor havressursforvaltningen:

- **Delmål 1:** Regelverk og reguleringsmodeller som sikrer en bærekraftig forvaltning og lønnsomhet i fiskerinæringen.
- **Delmål 2:** Høsting i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser.

De siste årene har det vært en positiv utvikling i pris og dermed førstehandsverdi, men i 2017 har det innenfor pelagisk sektor (sild, makrell, kolmule, mv.) vært en prisnedgang. Kvantum er økt i 2017 sammenlignet med 2016 og da spesielt innenfor pelagisk sektor. **Figur 11** viser utvikling i kvantum og førstehandsverdi for de norske fiskeriene.

Figur 11: Norsk fangs 1945 – 2017 Kvantum og førstehandsverdi

Delmål 1: Regelverk og reguleringsmodeller som sikrer bærekraftig forvaltning og lønnsomhet i fiskeriene

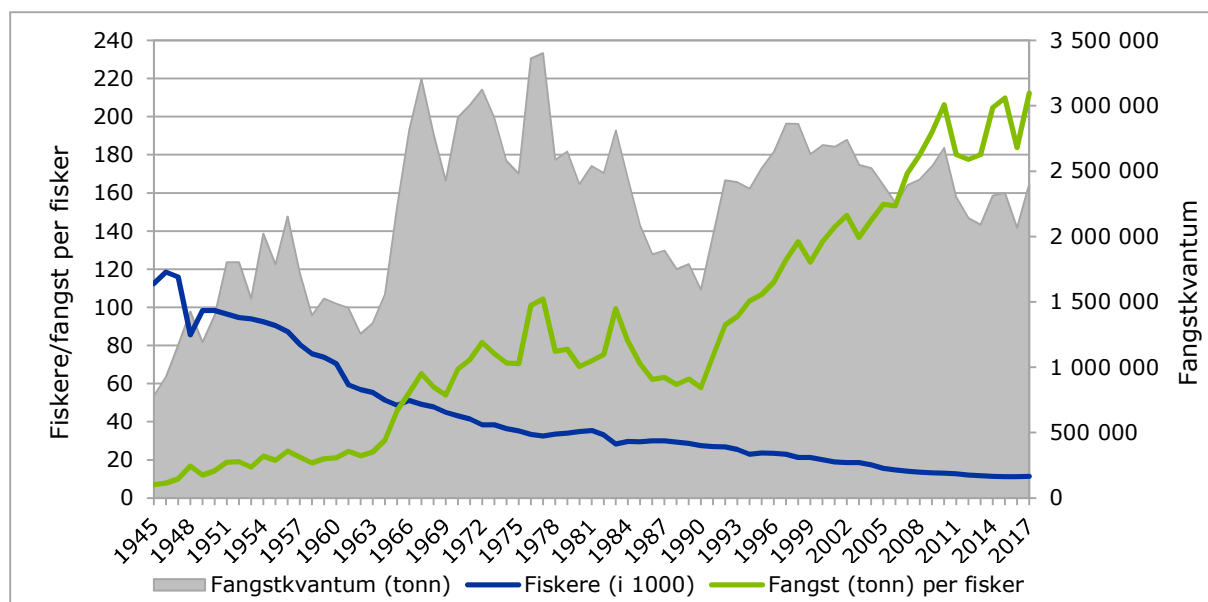
Fiskeridirektoratet har lang tradisjon og erfaring med å balansere mellom høsting og beskyttelse av ressursene. Vi gir råd og utarbeider forslag til årlige nasjonale regulerings tiltak (forskrifter) for å sikre bærekraftig uttak av bestandene. En bærekraftig forvaltning er en forutsetning for stabil og lønnsom utvikling av næringen.

Direktoratet legger ned mye arbeid i å gjennomføre høringer og foreslå fiskerireguleringer, slik at flest mulig synspunkter fra næringen og samfunnet for øvrig er vurdert når reguleringene iverksettes. Fiskeriene følges tett gjennom året, og Fiskeridirektoratet justerer kvoter og andre regulerings elementer i nær dialog med næringen, Havforskningsinstituttet og NFD. Det pågår dessuten et arbeid med sikte på å forenkle fiskerireguleringene. Reguleringene skal ivareta en rekke politiske vedtak der målet er både å oppnå bærekraftig forvaltning av fiskeressursene og rettferdig fordeling av mulighetene til å fiske.

Fiskeridirektoratet har fulgt opp stortingsmeldingen om kongekrabbe gjennom å ha de relevante problemstillingene på høring i forbindelse med årlig fastsettelse av forskrift om regulering av fangst av kongekrabbe i kvoteregulert område.

Vi har i 2017 avgitt høringsuttalelse om adgang for mindre snurrevadfartøy innenfor fjordlinjene, og har fulgt opp departementets endringer i fjordlinjereguleringen, bl.a. gjennom informasjon og oppdatering av direktoratets karttjeneste.

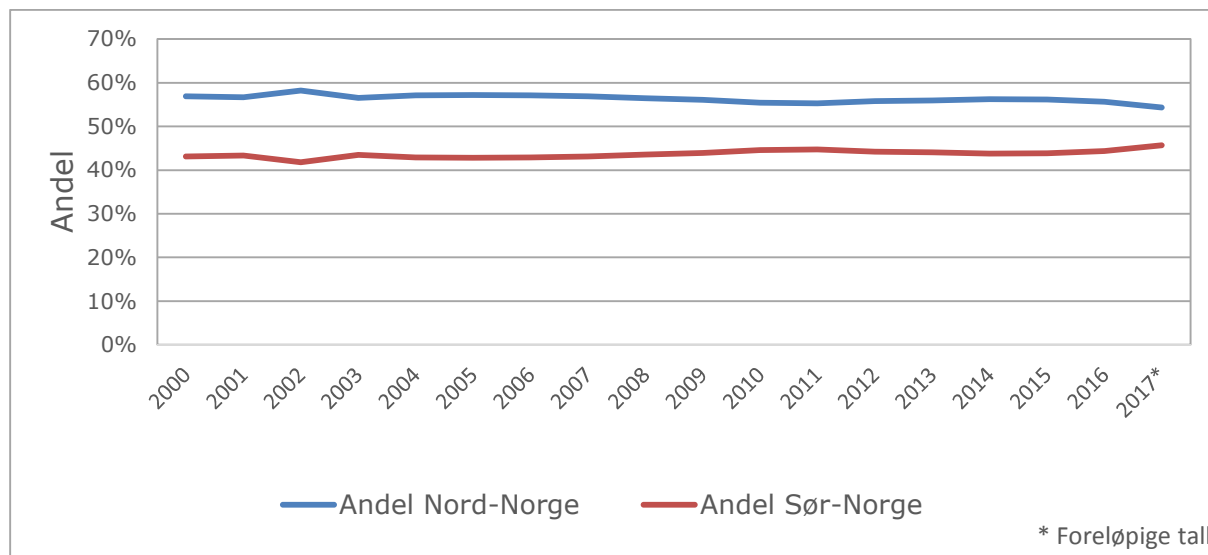
Figur 12 viser tre forhold; fangstkvantum, antall fiskere og fangst per fisker i perioden 1945-2017. Effekten av den bærekraftige forvaltningen av fiskebestandene og den gjennomførte struktureringen i fiskeflåten, er at fangsteffektiviteten per fisker har økt fra 6-7 tonn per år i 1945 til over 200 tonn per år i 2017. Økningen er spesielt tydelig i perioden etter 1990.

Figur 12: Norsk fangst 1945-2017. Antall fiskere og fangst per fisker

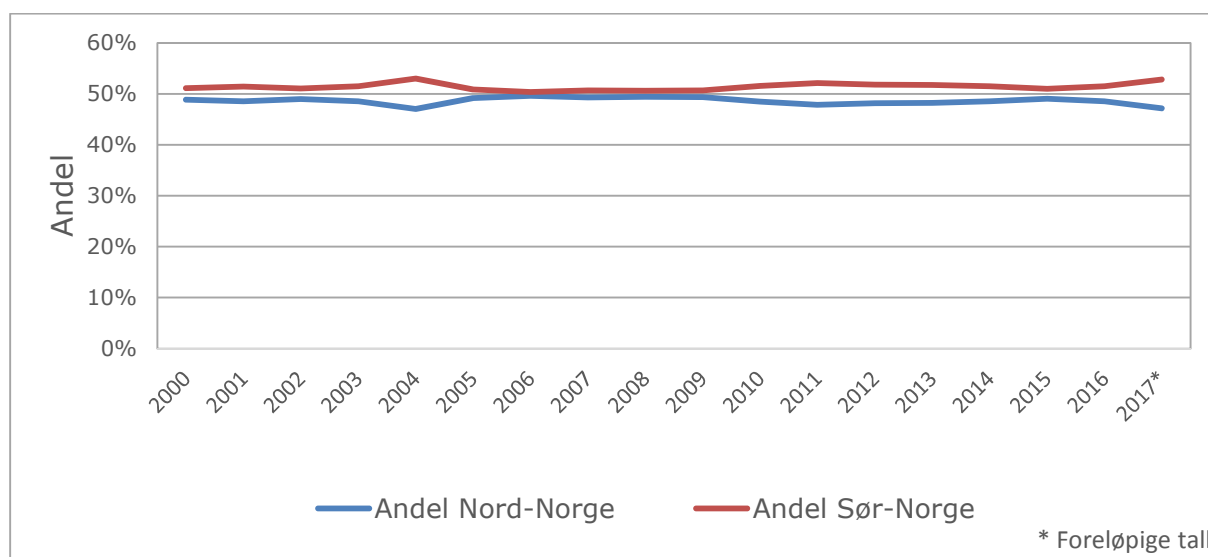
Gjennom diverse struktur tiltak er den norske fiskeflåten i stor grad tilpasset en forsvarlig høsting av bestandene, og bestandene norske fiskere utnytter er bygget opp.

Effektiviseringen i fiskeriene har over tid ført til færre fiskere og fiskefartøy. **Figur 13** viser fordelingen av merkeregistrerte fiskefartøy med hjemstedshavn i henholdsvis Nord-Norge og Sør-Norge. Selv om det har blitt færre fiskefartøy, viser figuren at fordelingen av antall fartøy mellom de to landsdelene har holdt seg stabil med cirka 55 prosent registrert i Nord-Norge og 45 prosent registrert i Sør-Norge.

Figur 13: Utvikling i andel merkeregistrerte fartøy 2000-2017

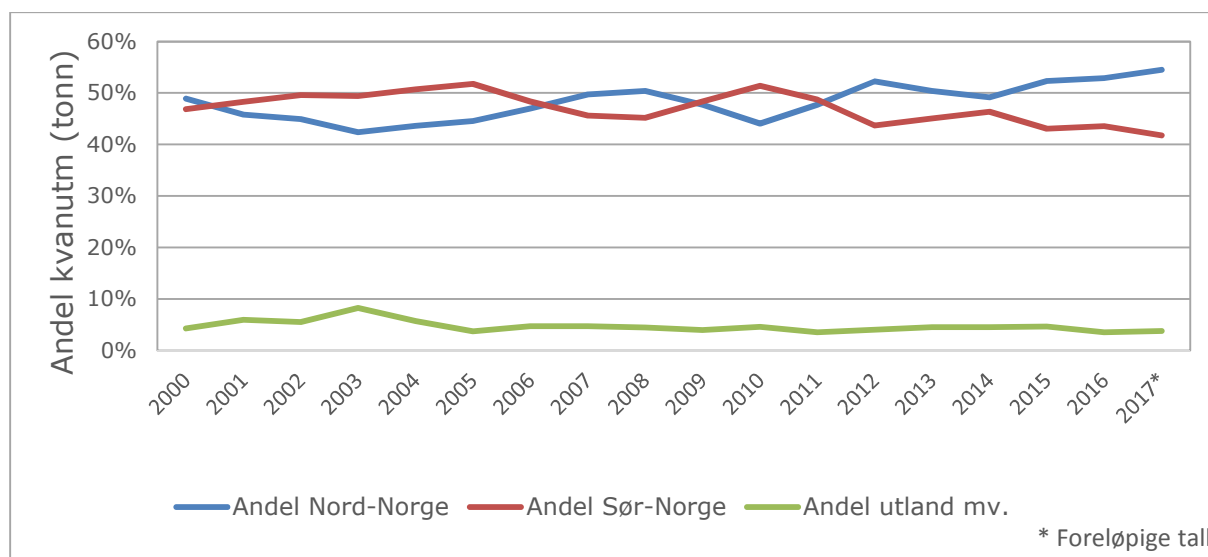
En tilsvarende stabilitet ser vi ut fra andelen fiskere bosatt i henholdsvis Nord-Norge og Sør-Norge (**figur 14**). I overkant av 50 prosent av fiskerne er bosatt i Sør-Norge, mens noe under 50 prosent er bosatt i Nord-Norge. Når det er like mange, eller noe flere, fiskere bosatt i Sør-Norge enn i Nord-Norge, samtidig som det er noe flere fartøy med hjemstedshavn i Nord-Norge enn i Sør-Norge, kan dette tyde på at det står noe flere fiskere bak hvert fartøy i Sør-Norge enn i Nord-Norge.

Figur 14 Utvikling i andel fiskere 2000-2017

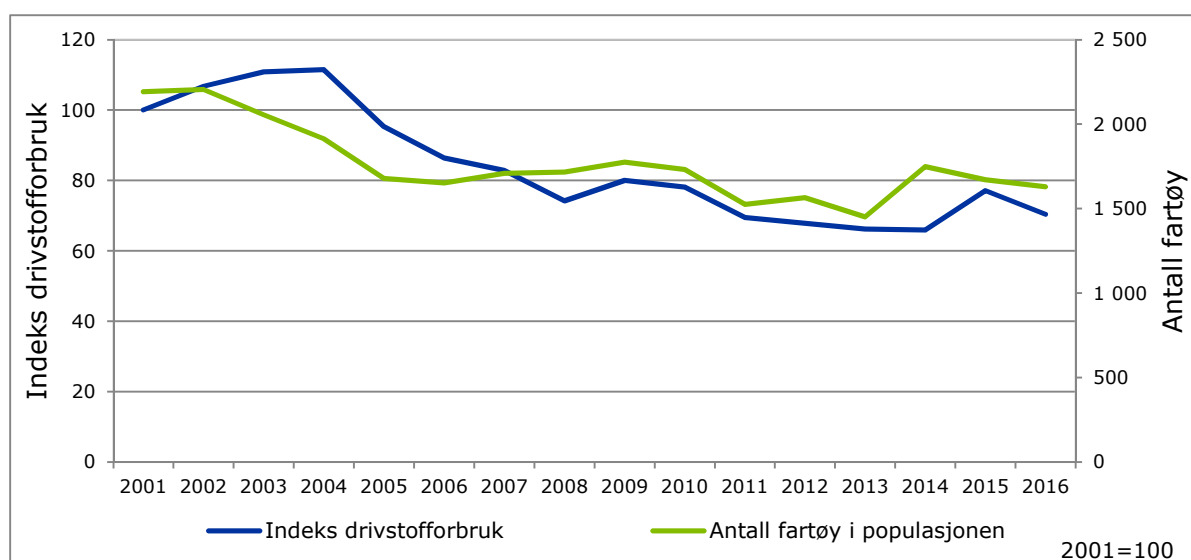
Figur 15 viser hvordan verdien av fangsten har fordelt seg etter om den er levert til kjøpere i Nord-Norge, Sør-Norge eller i utlandet. Vi ser at andelen levert til utlandet i 2003 var oppe i

8 prosent, men at den siden har ligget på cirka 4-5 prosent. Figuren viser ellers at det har variert om mesteparten har vært levert til kjøpere i Nord-Norge eller Sør-Norge. Siden 2011 har mesteparten vært levert til Nord-Norge, og i 2017 ble 54 prosent levert til kjøpere i Nord-Norge, 42 prosent til kjøpere i Sør-Norge og 4 prosent til kjøpere i utlandet.

Figur 15: Utvikling i andel førstehåndsverdi i forhold til landingsfylke 2000-2017

Til tross for at antall fiskefartøy og fiskere er redusert, viser figur 10-12 at fordelingen av antall fartøy, antall fiskere og verdien av levert fangst har holdt seg relativt stabil siden år 2000. Sammen med den teknologiske utviklingen har dette bidratt til at drivstofforbruket i den flåten som fisker rundt 90 prosent av de norske fangstene, er redusert med i underkant av 30 prosent fra 2001 til 2016 (figur 16). Dette betyr en klar reduksjon av klimautslippene fra de norske fiskeriene.

Figur 16: Utvikling i drivstofforbruk for fiskeflåten 2001-2016

Forvaltningen fokuserer på hvor mye som kan fiskes og hvordan det fiskes, det vil si hvilke årsklasser det fiskes på og eventuell bifangst av andre arter. Vern av yngel og småfisk, blant annet gjennom stenging av områder administrert av Fiskeridirektoratet, har i en årrekke

vært et bærende prinsipp i norsk fiskeriforvaltning. Dette, samt innføringen av tekniske reguleringer, selektive redskap, utkastforbud og langsiktige høstingsregler, har bidratt til en positiv utvikling av de viktige fiskebestandene (jf også figur 5 om utvikling i gytebestander).

Etter forvaltningsprinsippet i havressursloven har myndighetene ansvar for å vurdere alle bestander og iverksette nødvendige tiltak for å sikre bærekraftig forvaltning.

Fiskeridirektoratet har utarbeidet et forvaltningsverktøy (**tabell 2 og 3**) som sikrer dette. Tabellene nedenfor viser prioriteringene for 2017.

Tabell 2: Prioriterte bestander i 2017, basert på Bestandstabellen 2017

Bestand	Merknader
Breiflabb	Vurdere og følge opp tiltak
Fellesbestander med EU	Revisjon av forvaltningsplan
Kveite	Vurdere og følge opp tiltak
Kystbrisling	Vurdere og følge opp tiltak
Kysttorsk	Revisjon av forvaltningstiltak
Leppefisker	Videre utvikling av reguleringstiltakene
Pigghå	Evaluere og følge opp tiltak
Reker Skagerrak/Nordsjøen	Utarbeide forvaltningsplan
Rødspette Nord	Vurderes etter forvaltningsprinsippet
Sjøkreps	Vurdere framtidig forvaltning
Skater og rokker	Vurderes etter forvaltningsprinsippet
Snøkrabbe	Vurdere og følge opp forvaltning
Stillehavssøsters	Vurdere framtidig forvaltning
Uløste multilaterale fordelingsproblemer	Makrell, sild, kolmule, snabeluer

Tabell 3: Prioriterte utviklingstiltak i 2017, basert på fiskeritabellen 2016

Utfordring	Merknad
Selektivitet og utkast	Tiltak for redusert utkast i rekefisket i Nordsjøen og Skagerrak
	Vurdere videre utvikling av RTC-systemet i Nordsjøen og Skagerrak
	Vurdere og utvikle forvaltningstiltak i rekefisket nord for 62°N
	Kartlegge artssammensetningen i industritrålfisket
	Tiltak for å redusere bifangst i vassildfisket
	Revidere kriteriene for innblanding av yngel i havrekefisket nord for 62°N
Bidødelighet	Fangstbegrensning i fisket etter torsk, hyse og sei
	Opprenskning av tapte fiskeredskap
	Tiltak mot spøkelsesfiske i teinefiskerier etter skalldyr
Bunnpåvirkning	Vurdere tiltak for å redusere belastningen på bunnhabitat

Fiskeridirektoratet har i 2017 fokusert på rekefisket i Nordsjøen og Skagerrak for å redusere faren for utkast av småreker (reker under gjeldende minstemål). Det er gjennomført flere FoU-prosjekt i regi av ordningen med fiskeforsøk og utviklingstiltak for å finne frem til løsninger for å redusere utkast av småreker. Det er gjort funksjonstester av seleksjonssystemer til bruk i reketrål, og utviklet ny teknologi for maskinell sortering av

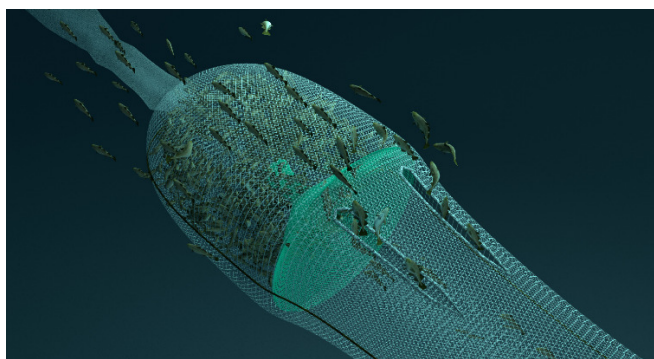
dyphavsreker og hvitreker i samarbeid med en norsk rekepillefabrikk. Resultatene har vist at man langt på vei har funnet frem til seleksjonssystem i rekestrål som er funksjonell til utsortering av småreker, og dette er anbefalt tatt i bruk om bord i rekestrålerne. Det er lagt opp til at rekestrålerne kan fortsette fisket i stengte områder dersom fungerende seleksjonssystemer for utsortering av reker under minstemål er innmontert i strålen. Det er videre funnet frem til en løsning med maskinell sortering på art (reker) ved rekepillefabrikker, som gjør at alt råstoffet som kommer på land kan anvendes i produksjonen.

FoU-arbeid og forvaltningstiltak, som innføringen av nye tekniske reguleringer, skjer i nært samarbeid med fiskere, redskapsprodusenter, redskapsforskere og forvaltning. Dette arbeidet skjer også i nært samarbeid med internasjonale interesser med det formål å harmonisere regelverket i Nordsjøen og Skagerrak. I 2017 ble det blant annet inngått en avtale med EU om å etablere en arbeidsgruppe, som skal finne løsninger og gi råd om tekniske reguleringer for rekefisket og andre redskapstekniske reguleringer i Skagerrak.

Arbeidet med forvaltningen av reker nord for 62°N har vært viktig også i 2017. Det ble gjennomført forsøksfiske etter reker opp til 170 meter i Troms og Finnmark. Forsøkene skulle avdekke eventuelle bifangstutfordringer ved å fiske mellom 200 og 170 meter. Forsøkene var vellykket og det ble fastsatt en generell dybdegrensning for Nordland, Troms og Finnmark på 170 meter fra 01.01.2018. Videre ble de lokale reguleringene for rekestrål i Troms og Finnmark vurdert. Nesten alle lokale reguleringer for rekestrål ble fjernet fra og med 01.01.2018, unntatt de lokale reguleringene for Tana- og Porsangerfjorden. Disse fjordsystemene skal bli nærmere faglig og biologisk vurdert før en eventuell åpning.

Det ble gjennomført flere forsøk i 2017 i regi av prosjektet «Optimalisering av rekestrålen», som i hovedsak går ut på å finne løsninger som kan redusere bifangsten av yngel i rekefangstene. Arbeidet så langt har vist del-løsninger som kan gi positive resultater.

Fra 01.01.2017 ble det gjennom en endring i utøvelsesforskriften åpnet for bruk av fangstbegrensning i snurrevad.

Fangstberegning i snurrevad

Det ble også for 2017 gitt dispensasjon for bruk av fangstbegrensning i trål. Veien videre vil vurderes i løpet av 2018.

Fiske med bunntrawl påvirker bunnen, og reglene i forskrift om fiske med bunntredskap er ikke hensiktsmessige i de nordligste fiskeområdene i Barentshavet og rundt Svalbard. Fiskeridirektoratet har i 2017 utarbeidet forslag til endringer i forskriften for å få på plass et

dekkende regelverk også i dette området. Områder som hittil ikke er fisket i, foreslås registrert som nye fiskeområder der fiske bare kan tillates etter søknad. I tillegg er det foreslått å opprette åtte områder der alt fiske forbys. Forslaget ble sendt på høring med frist 23.02.2018.

Fiskeridirektoratet er representert i programgruppen i MAREANO. MAREANO kartlegger for tiden områder nord i Barentshavet og rundt Svalbard. Kartleggingen gir viktig kunnskap om fiskerienes fotavtrykk i områdene, som er av stor verdi for forvaltningen.

Arbeidet med å kartlegge artssammensettingen og lengdefordelingen i industritrålfisket med småmasket trål etter målartene øyepål og kolmule, har fortsatt i 2017. Formålet er å fremskaffe en analyse som viser den reelle artssammensettingen i disse fangstene. Dette er spesielt viktig sett i lys av at flertallet av trålerne utøver fisket med et ikke selektivt redskap (småmasket trål) uten bruk av sorteringsrist. Innhenting av datamaterialet skjer ved å være tilstede om bord.

Fiskeridirektoratet har i 2017 gjennomført en høring av forslaget til ny forskrift om prøvetaking av industrifangster ved landing. De viktigste elementene i forslaget innebærer at næringen må gjennomføre prøvetaking, at det fastsettes en prøvetakingsmetode og at enkelte, eksisterende, tekniske prøvetrekkere endres.

Opprensning etter tapte fiskeredskap ble utført i prioriterte områder. Selv om ordningen med «Fishing for litter» har virket noen år, så synes dette ikke å ha noen målbar påvirkning på resultatet fra opprenskingstoktet etter tapte fiskeredskap. Det ble tatt opp betydelige mengder garn, teiner, tau, liner og vaier (noe mer enn i 2016). Det registreres en positiv trend med noe mindre trålvaier som dumpes, men samtidig leveres det mange tapsmeldinger til Kystvaktsentralen angående teinefiskeriet. I 2017 ble det for første gang forsøkt å bruke ROV (Remotely operated vehicle) for å registrere og fjerne tapte fiskeredskap. Men en slik løsning, i kombinasjon med opprenskingsfartøy, har for lav effektivitet og anbefales ikke. For å visualisere nytteverdien av opprenskingsarbeidet bedre, ble det i 2017 lagt til rette for en løsning gjennom Fiskeridirektoratets kartverktøy, hvor allmenheten kan se opprenskingsruten og fangstresultatet.

Fiskeridirektoratets app for fritidsfiske³, ble utvidet med en egen del for å melde og se tapte redskap i kart. App'en er spesielt mye brukt av dykkere som ønsker å rydde sjøbunnen. Høsten 2017 ble det satt i gang et utredningsarbeid sammen med Norges dykkerforbund og Havforskningsinstituttet for å gjøre app'en enda mer brukervennlig for å melde tapte redskap og fjerne tapte redskap.

Betydelige mengder tapte teiner blir av ulike årsaker aldri fjernet. Dette medfører blant annet ghost fishing på hummer, viser både norske og svenske undersøkelser. For å bøte på dette er det nå, på bakgrunn av forsøk, utarbeidet spesifikasjoner med krav til montering av rømningshull i teiner som brukes i hummerfisket. Disse gjelder fra 2018.

I kongekrabbefisket har vi anbefalt at fiskerne bruker seleksjonsløsninger som for krabbe under minstemål, utviklet i 2005. Undersøkelser fra opprenskingstoktene viser at bare 25-

---

³ App om fritidsfiske i sjøen: <https://www.fiskeridir.no/Fritidsfiske/App-om-fritidsfiske>

50% bruker slike løsninger. Etter å ha sammenholdt kunnskap om stabil mengde med skadet krabbe på feltene og økende bruk av «skadekvote», gjennomførte vi i 2017 forsøk for å tilpasse seleksjonsløsningen til gjeldende minstemål. Krav om å bruke slik innretning er innført fra 2018.

Kongekrabber slippes løs fra tapte teiner.
Foto: Fiskeridirektoratet.

Visualisering av tapte teiner i fritidsfiskeappen.

Foto: © Fiskeridirektoratet / Gjermund Langedal

Delmål 2: Høsting i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser

Fiskeridirektoratets ressurskontroll er risikostyrt. En troverdig og effektiv ressurskontroll er en forutsetning for en bærekraftig høsting av de villevende marine ressursene. Som grunnlag for ressurskontrollen i 2017 har Fiskeridirektoratet, sammen med Kystvakten og salgslagene, utarbeidet og vedtatt en nasjonal strategisk risikovurdering (NSRV). NSRV identifiserer følgende hovedrisiko-områder:

- ilandføringsplikten
- identifisering av fangst om bord
- uregistrerte, feilregistrerte og ulovlige landinger
- forskrift om landings- og sluttседdel (landingsforskriften)

NSRV angir også de ulike kontrollatene sine ansvarsområder, og er det sentrale styringsdokumentet for det operative kontrollarbeidet i våre regioner.

Fiskeridirektoratet anerkjenner at ressurskontrollen må styrkes. Fiskeridirektoratet har derfor i 2017 iverksatt en rekke satsinger for å nå dette målet:

- Det er opprettet to tverregionale operative grupper som skal jobbe utelukkende med etterfølgende kontroller.
- Det er iverksatt et forprosjekt for datasammenstilling og analyse av tilgjengelige data med tanke på en mer effektiv risikovurdering av mulig ulovlig uttak og omsetning av fisk.
- Samarbeidet med Justervesenet er styrket. Det er inngått en samarbeidsavtale, og i 2017 har direktoratet og Justervesenet gjennomført et samarbeidsprosjekt hvor en rekke forbedringspunkter er identifisert, herunder samarbeid om regelverksutvikling, metodeutvikling og operativt samarbeid.
- Det er iverksatt et kartleggingsprosjekt med tanke på å øke kunnskap og kompetanse om fangstidentifisering i forbindelse med høstingsoperasjonen.

Fiskeridirektoratet har også arbeidet videre med å utrede nødvendige tilpasninger til landingsforskriften som vil styrke ressurskontrollen, særlig gjennom utredning av problemer med vektmanipulasjon. Dette arbeidet foregår både internasjonalt (MCSWG), nasjonalt og i samarbeid med Justervesenet.

I tillegg arbeides det med utvikling av et nytt kontroll- og tilsynssystem (SAGA). Det samarbeides også med flere etater om et felles datasammenstillingsprosjekt.

Kystfiskeappen⁴ ble i 2017 lansert i ny versjon som gjør det enklere for fiskerne å finne frem i regelverk og melde tapte redskap i sjøen. Løsningen ble opprinnelig innført i 2015 for å effektivisere og forenkle hverdagen for fiskerne. Data fra Kystfiskeappen bidrar til å effektivisere og målstyre kontroller. I 2017 fremmet Fiskeridirektoratet et forslag om en trinnvis utvidelse av virkeområdet til forskriften om Kystfiskeappen, som gjennom en 1,5 års periode omfatter totalt 3500 fartøy under 15 meter. NFD ble orientert etter høringen om

---

⁴ Kystfiskeappen: <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Rapportering/Fartoy-under-15-meter-kystfiskeappen/Hvem-skal-bruke-kystfiskeappen>

direktoratets beslutning. Det er også lagt frem forslag til tilpasninger av regelverket for levendelagring av torsk.

Regelverket om vanntrekk av pelagisk fanget råstoff til konsum, ble i 2017 foreslått utvidet til også å omfatte bunnfisk til konsum. Problematikken er beskrevet i rapporten «Vanninnhold og vekttap av produkter av torsk og hyse ved frysing og lagring i fryserom om bord i fiskefartøy». Riktig, omforent vanntrekknivå er vesentlig for å sikre korrekte data samt hindre tvister i næringen om mengde fisk.

Påmelding til deltakelse i hummerfiske, ble for første gang innført som krav i 2017. Ordningen bidrar til at vi kan håndheve ulovlig hummerfiske på en mer spisset måte samt at fellesskapet får en oversikt over utnyttelsen av denne populære ressursen. Løsningen bidrar også med data til havforskerne og forvaltningen. Et eget elektronisk skjema for påmelding ble satt i produksjon 21. september og det er i etterkant registrert 36 000 deltakere i dette fisket. For å styrke kontrollen, ble utøvelsesforskriften endret i september, ved at en nå stiller krav om at fangstet hummer som oppbevares i sjø skal meldes til Fiskeridirektoratets regioner. Gjennom et elektronisk skjema, som ble tatt i bruk i 2017, må det meldes antall hummer og sted for oppbevaring.

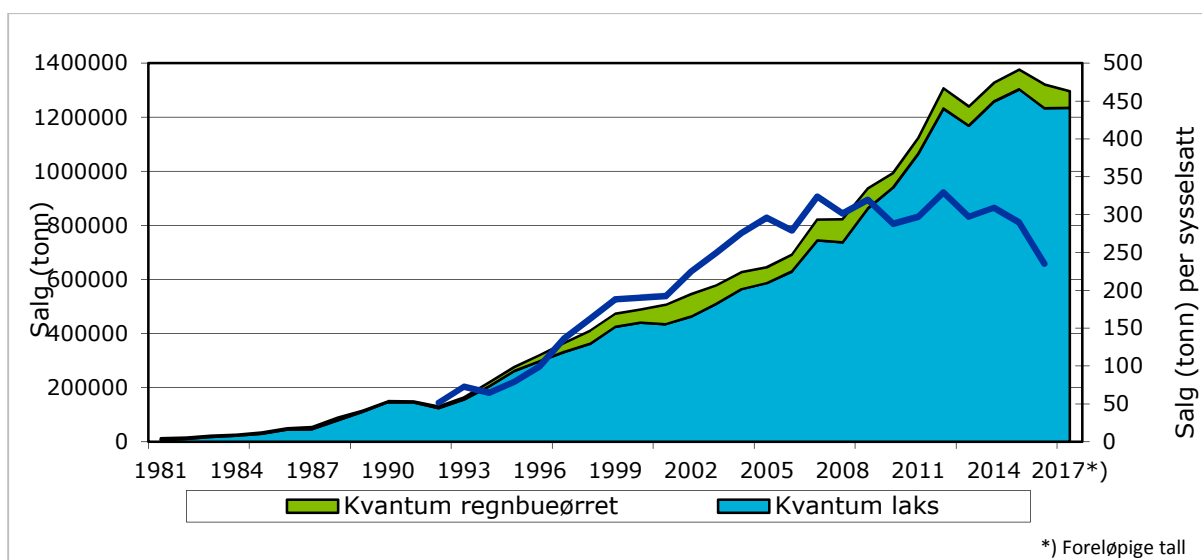
Deltakelsen i Barentswatch har gitt en nasjonal plattform for informasjonsdeling og kontrollsamarbeid, der vi kan presentere våre data sammen med data fra andre sektormyndigheter. Løsningen vil kunne ha en kostnadsbesparende og effektiviserende gevinst for forvaltning, næring og publikum generelt. I 2017 har vi jobbet med å få gode avtaler og informasjonssikkerhet rundt samarbeidet.

Havbruksforvaltning

Fiskeridirektoratet har følgende delmål innenfor havbruksforvaltningen:

- **Delmål 1:** Kunnskapsbasert regelverk som er forutberegnelig og enhetlig for næringsutøverne.
- **Delmål 2:** Risikobasert tilsyn som fremmer en lønnsom og bærekraftig havbruksnæring.

Foreløpige tall for 2017 viser en liten nedgang i mengden solgt laks og regnbueørret fra oppdrett sammenlignet med året før (**figur 17**). Mengden solgt laks og regnbueørret per sysselsatt har i perioden 2005-2015 ligget på det samme nivået, rundt 300 tonn per sysselsatt. I 2016 sank dette tallet til 235 tonn per sysselsatt. Samtidig har produksjonen per lokalitet doblet seg i samme periode, og ligger nå over 1500 tonn per lokalitet.

Figur 17: Salg av laks og regnbueørret og salg per sysselsatt 1981-2017

Delmål 1: Kunnskapsbasert regelverk som er forutsigbart og enhetlig for næringsutøverne

Innføring av produksjonsområder og kapasitetsvekst

Som en del av oppfølgingen av Meld. St. 16 om *Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett*, har Fiskeridirektoratet i 2017 implementert 13 fastsatte produksjonsområder. Det er opprettet en nettside⁵ med informasjon om produksjonsområdeforskriften, meldeprosessen mv. Det er også utarbeidet mal for nye tillatelsesdokument som effektiviserer regionenes arbeid med innplassering og utsendelse.

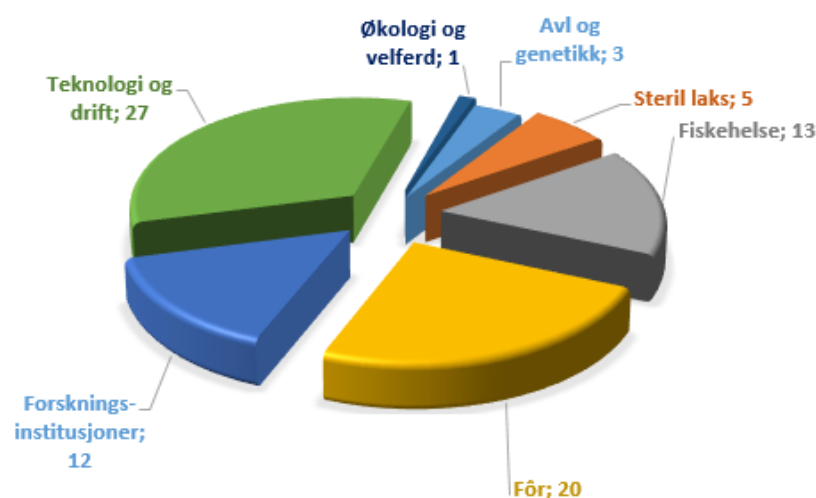
⁵ Produksjonsområder: <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tildeling-og-tillatelser/Kapasitetsoekning-2017-2018/Produksjonsomraader>

Høsten 2017 bidro Fiskeridirektoratet med utrednings- og høringsarbeid tilknyttet planlagt vekst i 2018, regulert gjennom kapasitetsøkingsforskriften. Det er laget veileder til forskriften, elektronisk søknadsskjema om vekst på to prosent og for unntaket inntil seks prosent. Videre er det laget mal for tilbud og aksept for unntaket, som fylkeskommunene skal benytte i saksbehandlingen og tildelingen av kapasitetsøkning i 2018. Tilbudet står åpent til 31.01.2018. Tiltaket forventes å bidra til økt bærekraft i akvakulturnæringen og tilrettelegger for økt produksjon i områder med akseptabel miljøtilstand, samtidig som aktørene gis incitament til å samarbeide for å forbedre miljøkvaliteten.

Forskningstillatelser

Formålet med forskningstillatelsene er å fremme viktige forskningsprosjekter som kan bringe norsk oppdrettsnæring fremover. Fiskeridirektoratet mottok i 2017 i alt 21 søknader om nye, eller om forlengelser av, forskningstillatelser og om godkjenning av forsøksplaner. Dette er ni færre enn året før. Det ble tildelt 14 nye tillatelser, basert på tilsagn fra Fiskeridirektoratet. Det var seks tidsbegrensede forskningstillatelser som opphørte og sju som ble forlenget for en ny periode. Ved utgangen av året var det i alt 81 aktive forskningstillatelser for laks, ørret og regnbueørret, med en samlet kapasitet på 58 240 tonn MTB.

Forskningstillatelsene er fordelt langs hele kysten, med Nordland, Rogaland og Hordaland med flest tillatelser ved utgangen av 2017.

Figur 18: Tematisk fordeling av forskningstillatelser

Sentrale forskningsinstitusjoner som NIVA, Nofima, SINTEF, Havforskningsinstituttet, UiB, NTNU, og Havbruksstasjonen i Tromsø har til sammen 12 tillatelser til forskning som inngår i deres forskningsaktiviteter. Det er ut over dette også gitt tillatelser til forskningsinstitusjoner for gjennomføring av konkrete forskningsprosjekter i egen regi.

Forskningsinstitusjonene og forskningsbedrifter er i stor utstrekning også involvert som faglig ansvarlig for planlegging, gjennomføring og evaluering av konkrete prosjekter i tillatelsene tildelt andre virksomheter.

Forskningstillatelsene blir brukt til kunnskapsutvikling på en rekke områder.

Nye fôrtyper, fôrblandinger og ingredienser til fôr blir testet og utprøvd av fôrfirmaene. Det blir spesielt forsket på å finne ingredienser som kan erstatte marine råstoff som det er begrenset tilgang på. Det gjøres forsøk for å finne ut mer om sammenhenger mellom fôrets og fôringens påvirkning på fiskehelse og vekst i sjøfasen. Forskningen øker også kunnskapen om ernæring og sammensetning av fôr til laks under arktiske miljøforhold i Finnmark, for å kunne optimalisere vekst, fôrutnyttelse, fiskehelse og produktkvalitet.

Fiskehelseforetakene gjør forsøk som omfatter kliniske feltstudier, uttesting av kommersielle vaksiner og nye bekjempelsesmetoder mot lus under ulike miljøbetingelser.

Det blir forsket på biologisk avlusing og på effektivisering av ikke-medikamentelle behandlingsformer mot lakselus. Det gjøres også forsøk med signalsubstans som skal bevirke at laksen kommuniserer at den ikke er en egnet vert for lakselus.

Ulike typer lukkede, semi-lukkede og nedsenkbare merdsystemer blir testet for å forebygge helseskader, miljøpåvirkning og tap som følge av lakselus, AGD og andre agens.

Det blir utført forsøk som omhandler utprøving av teknologi for biomassemåling og rømmingskontroll. Det pågår forskning i stor skala for å teste ut og videreutvikle prosedyrer for industriell produksjon av steril laks. Prosjektet har gitt ny kunnskap om vekst i ulike livsfaser, om miljøpreferanser, velferdsutfordringer og krav til fôrsammensetning under produksjon. Det blir gjort forsøk med integrert produksjon av laks og tare på samme lokalitet (IMTA), for å utvikle produksjonsformen i kommersiell skala. Denne forskningen skal fremskaffe ny kunnskap om hvilken betydning lokalitet, plassering av anlegg og strømforhold har for lakseproduksjonen, og i hvilken grad dette innebærer en mer miljøvennlig og bærekraftig produksjon. De overordnede målene med IMTA er å gi merverdi for investeringene i oppdrett, og i tillegg bidra til å redusere mulige negative miljøeffekter fra utslipp av næringsstoffer fra fiskeoppdrett.

Den omfattende virksomheten som er blitt utført i forskningstillatelsene har utviklet en rekke resultater og sikret at disse er relevante i kommersiell skala og sammenheng. Ordningen bidrar uten tvil til at det blir gjennomført næringsrelevant forskning som ellers ikke ville ha vært økonomisk mulig. Ordningene med forskningstillatelser og utviklingstillatelser har sikret næringen sterke innovasjonsverktøy.

Utviklingstillatelser

Formålet med utviklingstillatelser er å bidra til å utvikle teknologi som kommer akvakulturnæringen til gode. Ordningen har siden 2015 tildelt utviklingstillatelser der formålet er å løse en eller flere av de miljø- og arealutfordringene som akvakulturnæringen står overfor. Det er kun store prosjekter som næringen selv ikke vil ta risikoen ved å realisere, som staten bidrar til gjennom tildeling av utviklingstillatelser. Tillatelsene kan kun tildeles prosjekter som innebærer «betydelig innovasjon» og «betydelige investeringer».

Behandlingen av søknadene er krevende, både når det gjelder ressursbruk og kompetanse. På grunn av saksmengden, og sakenes kompleksitet, har vi økt antall saksbehandlere (jurister og ingeniører) på området gjennom nyrekruttering og allokering av ressurser fra andre områder. I tillegg til dette har rutiner for samarbeid på tvers av avdelinger og seksjoner blitt videreutviklet og styrket for å sikre en god behandling av søknadene.

Fra ordningen trådte i kraft i 2015 til søknadsfristen gikk ut 17. november 2017 mottok vi totalt 104 søknader om utviklingstillatelser. 59 av disse søknadene kom i 2017.

Hovedtyngden av søknader i 2017 kom inn få dager før fristen for å søke utviklingstillatelser gikk ut. Det har blitt avholdt en rekke møter med potensielle søkere som ønsket å presentere projektet sitt og eventuelt få noe veiledning før innlevering av søknad. Det har også blitt avholdt en rekke møter i forbindelse med klage på avslag og videre behandling av søknader som Fiskeridirektoratet har ment at faller innenfor ordningen.

Fiskeridirektoratet har i 2017 gitt tre søkere tilsagn om utviklingstillatelser; Midt-Norsk Havbruk AS, AkvaDesign AS og Marine Harvest Norway AS. Disse hadde søkt om henholdsvis åtte, ti og 14 tillatelser. Fiskeridirektoratet tildelte henholdsvis fire, en og fire tillatelser. Videre har 19 søkere i 2017 fått avslag på sine søknader. Av disse er 16 påklaget, følgelig er det kun tre av søkerne som har avstått fra å klage på avslaget. Mot slutten av 2017 lå det seks klagesaker til behandling hos Nærings- og fiskeridepartementet. Ocean Farm 1 fikk i 2016 tilsagn om åtte utviklingstillatelser, som ble satt i produksjon høsten 2017. Lokaliteten er Håbranden på Frohavet med 1,2 millioner fisk.

Ocean Farm 1.

Fiskeridirektoratet praktiserer stor åpenhet rundt behandlingen av søknader om utviklingstillatelser. På nettsidene⁶ våre publiseres løpende viktige avklaringer og alle enkeltvedtak i fulltekst. Søknader som er til behandling, blir grundig gjennomgått i samarbeid med søker med formål om å avklare hvilke opplysninger/elementer i søknaden som er offentlige og hvilke som inneholder taushetsbelagte opplysninger. Arbeidet med innsynsbegjæringer har derfor vært ressurskrevende. Det ble i 2017 mottatt 199 innsynsbegjæringer i 31 ulike utviklingssaker, herunder innsyn i 56 journalposter på til sammen 457 dokumenter. Dokumentene er av ulik lengde og kan være på flere hundre sider hver.

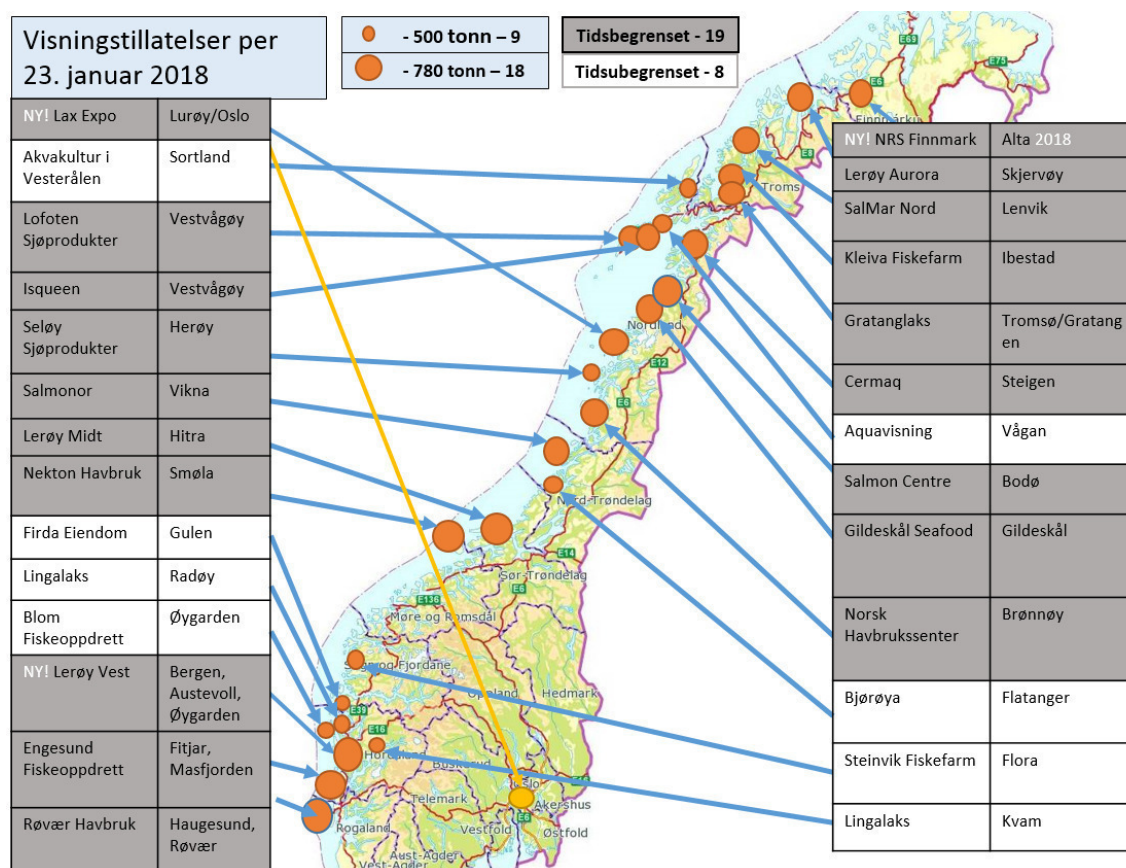
---

⁶ Utviklingstillatelser: <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tildeling-og-tillatelser/Saertillatelser/Utviklingstillatelser>

Utviklingstillatelser har vist seg å være et kraftfullt verktøy som har gitt et historisk høyt innovasjonsfokus i næringen. Muligheten til konvertering etter endt innovasjonsløp bidrar til å redusere aktørenes økonomiske risiko.

Visningstillatelser

Fiskeridirektoratet har i 2017 mottatt sju nye søknader om visningstillatelser mot åtte i 2016. I 2017 ga Fiskeridirektoratet tilsagn om tre nye tillatelser, mens NFD ga ett tilsagn. Det totale antallet tillatelser er nå oppe i 27 med samlet kapasitet på 18 540 tonn MTB. Det er tildelt tillatelser i alle fylker fra Finnmark til Rogaland, etter at NRS Finnmark AS høsten 2017 fikk tilsagn om visningstillatelse i Finnmark. Flest tillatelser er gitt til Nordland fylke som står med 10 tillatelser. Det vil ta enda noe tid før det er etablert ferdige visningsopplegg tilknyttet alle tilsagn som er gitt. Tallet operative visningscentre er derfor foreløpig noe lavere enn 27.

Figur 19: Visningstillatelser per 31.12.2017

To av tilsagnene som ble gitt i 2017 har blitt tildelt på bakgrunn av visningsopplegg rettet inn mot større publikum i byene. Det er nå gitt tilsagn om slike «by-tillatelser» for visningsopplegg med visningsaktivitet i Tromsø, Bergen og Oslo.

Behandlingen av nye søknader om visningstillatelser gitt noe lavere prioritet til fordel for behandlingen av utviklingstillatelser og arbeidet med vekst i produksjonsområdene. Driftsrelaterte oppgaver, som endring av lokalitetsstrukturen tilknyttet visningstillatelser blir imidlertid prioritert som før.

Fiskeridirektoratet vil i 2018, etter mønster fra tilsynet med stamfisktillatelser, gjennomføre et helhetlig tilsyn med virksomheter som innehar visningstillatelser. Dette tilsynet vil gi direktoratet oppdatert kunnskap om status, publikumstilfang og etterlevelse av vilkår mv.

Fiskeridirektoratet vurderer at, med unntak av sørlige deler av Rogaland, Møre og Romsdal og østlige deler av Finnmark, den oppdrettsrelevante delen av norskekysten rimelig godt dekket med visningstilbud. Ordningen sikrer publikum mulighet for å få innblikk i moderne norsk lakseoppdrett.

Bestilling fra Klima- og miljødepartementet (KLD) og NFD om revidering av forurensingsregelverket for akvakultur.

Det skal etableres et selv bærende system for søknader, knyttet til forurensingsloven og implementeringen av NS 9410 (miljøovervåking av bunnpåvirkning fra akvakultur), i regelverket. Bestillingen innebærer å legge til rette for et samordnet og forutsigbart tilsyn for næringsutøverne. For miljøovervåking av bunnpåvirkning er det angitt en ansvarsdeling for tilsyn.

Arbeidsgruppen fra Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet har i 2017 sendt NFD og KLD en felles delleveranse som består av en oversikt over forurensningsmessige hensyn som må ivaretas i et slikt system, sammenholdt med hjemler i akvakulturloven og forskrifter, og hvordan etatene foreløpig ser på hvem som bør ha tilsynsansvaret på de ulike områdene.

Det videre arbeidet består i forskriftsarbeid med hjemmel i akvakulturloven og forurensingsloven for å sikre gode og forutsigbare kriterier for det selv bærende systemet samt å sikre at dagens vilkår i utslippstillatelser forskriftsfestes i driftsregelverket. Arbeidet er godt i gang. Videre må det fastlegges og utvikles rutiner for et samordnet tilsyn i tråd med angitt ansvarsfordeling. Det er behov for parallelt arbeid med oppdatering av dokumentasjonskrav til søknadsskjema i samarbeid med alle involverte myndigheter.

Fiskeridirektoratet har forventninger på vegne av næringen til å oppnå forutsigbare kriterier for en selv bærende forurensingsforskrift samt en tilsynsfordeling mellom myndighetene som hindrer overlappende forskriftskrav og vedtak i tilsynsfasen overfor næringsutøverne. Hjemmelssituasjonen i forhold til forurensing fremstår overlappende for begge etater i dag. Vi ser derfor for oss store effektiviseringsgevinster for både forvaltning og næring av å komme frem til konkrete forslag med helhetlige løsninger på forurensingsområdet.

Bestilling fra NFD om utarbeidelse av høringsnotat om rapporterings- og meldingsregler for landbasert oppdrett

Det skal utarbeides forslag til endring i regler for rapportering og journalføring for landbasert oppdrett, i samarbeid med Mattilsynet og Miljødirektoratet.

Arbeidsgruppen fra Fiskeridirektoratet har i samarbeid med Mattilsynet og Miljødirektoratet utarbeidet forslag til revidering av relevante bestemmelser i akvakulturdriftsforskriften og utarbeidet forslag til høringsnotat.

Tilsynsmyndigheten forventes å få mer kunnskap om ulike produksjonsdata som legger grunnlag for et risikobasert tilsyn. Forslagene vil innebære økt rapportering for aktørene, men innebærer også dels forenklinger ved at forslaget legger opp til at aktørene kan

rapportere direkte fra egne fagsystemer og etter samme frekvens som annet regelverk som aktørene skal rapportere i henhold til. Tilsynsmyndigheten vil få et sterkere verktøy til å føre tilsyn med vilkår i særtillatelser og til å følge opp kapasitetsjusteringer etter produksjonsområdereguleringen.

Havbruksfondet

Fiskeridirektoratet foretok første gangs utbetalinger fra Havbruksfondet i desember 2017. Stortinget besluttet i 2015 at heretter skal store deler av provenyet (utbyttet) fra veksten i form av nytildelinger og økt kapasitet tilfalle kommunene. Det fordelte beløpet på 60,4 millioner kroner, som stammer fra innbetalinger etter 01.01.2016 for henholdsvis 5 prosent vekst og 3-årig modell med VTB (variabel tillatt biomasse), ble fordelt til kommuner og fylkeskommuner i samsvar med instruks fra NFD.

Fiskeridirektoratet vil etablere en ordning for framtidige årlige utbetalinger fra Havbruksfondet slik at registerkjøringer og datauttrekk skjer på fastsatte datoer. Det er opprettet en nettside⁷ om Havbruksfondet som viser fordelingsnøkler, instruks og liste over utbetalinger til kommuner og fylkeskommuner.

Havbruksfondet har allerede rukket å bli et virkemiddel som legger til rette for økt arealtilgang for oppdrettsnæringen, og direktoratet forventer en betydelig økt oppmerksomhet rundt ordningen i 2018.

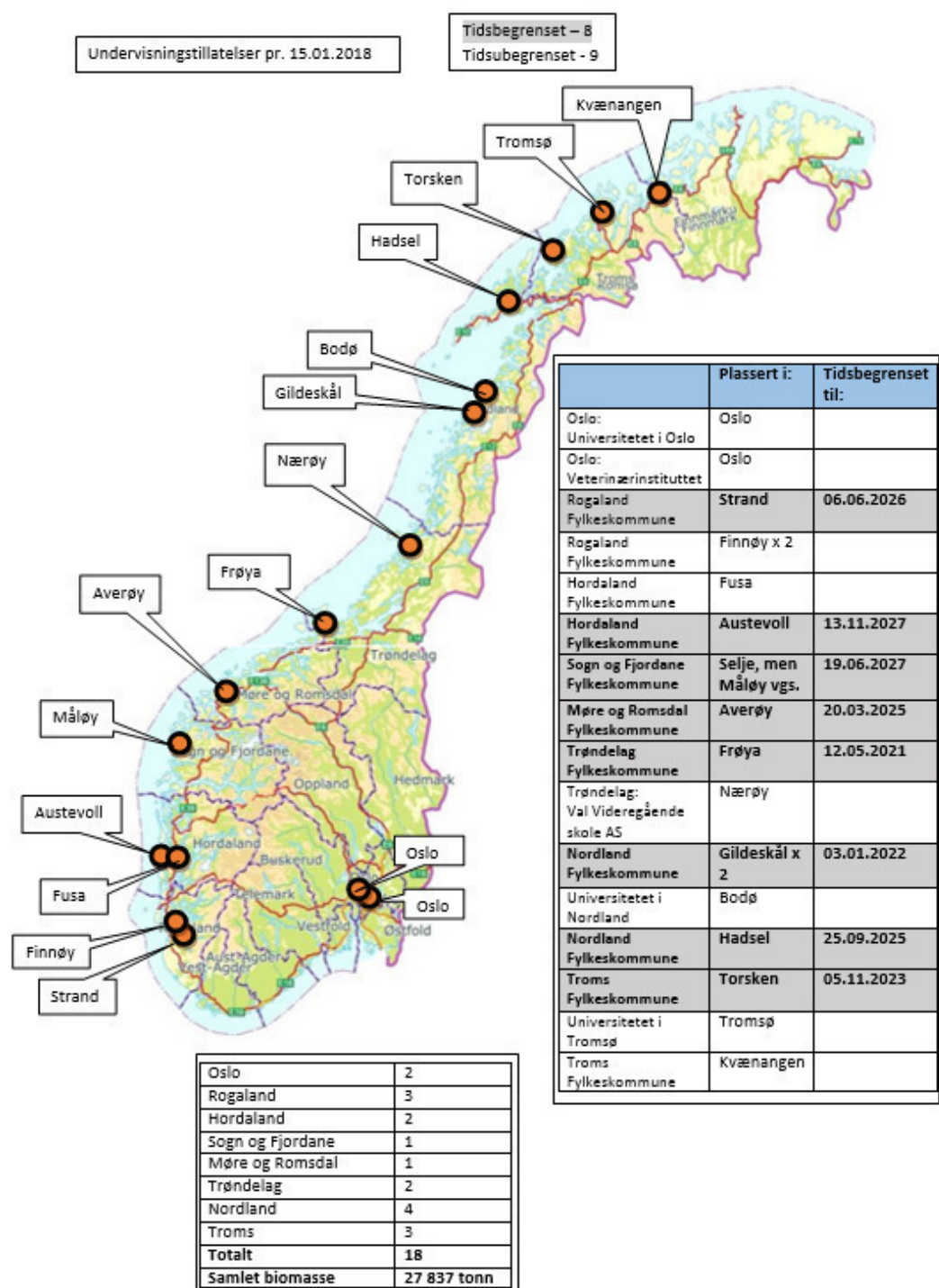
Undervisningstillatelser

Undervisningstillatelsene skal bidra til at undervisningsinstitusjonene skal kunne tilby attraktiv, realistisk og kvalitativ god undervisning i praktisk akvakultur og akvakulturregelverk. Ved utgangen av året var det 18 undervisningstillatelser med en samlet kapasitet på 27 837 tonn.

Tillatelsene er spredt langs kysten fra Rogaland til Troms, samt Oslo (**figur 20**). Per januar 2018, er det kun Sørlandet og Finnmark som ikke har undervisningstillatelser. Fylkeskommunene melder om større elev-/søkertilfang, og det er gjennomgående mer fagsterke elever som nå søker skoleplass på akvakulturlinjene enn tidligere. Undervisningstillatelsene er de eneste særtillatelsene som det gis dispensasjon fra i akvakulturlovens utleieforbud.

---

⁷ <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tema/Havbruksfondet>

Figur 20: Geografisk plassering av undervisningstillatelser

Ordningen har bidratt til å høyne kvaliteten på yrkesrettet akvakulturutdanning.

Stamfisktillatelser

Det er i akvakulturregisteret registrert 40 kommersielle akvakulturtillatelser til stamfisk for laks og regnbueørret, per 15. januar 2018, for en samlet biomasse på til sammen 29 885 tonn MTB (**tabell 4**). I tillegg finnes sju stamfisktillatelser tildelt forskningsinstitusjoner eller andre ikke-kommersielle aktører for til sammen 790 tonn MTB. I 2017 er det gitt tilsagn om tre nye stamfisktillatelser, én landbasert og to sjøbaserte.

Tabell 4: Geografisk fordeling av stamfisktillatelser for laks og regnbueørret nasjonalt

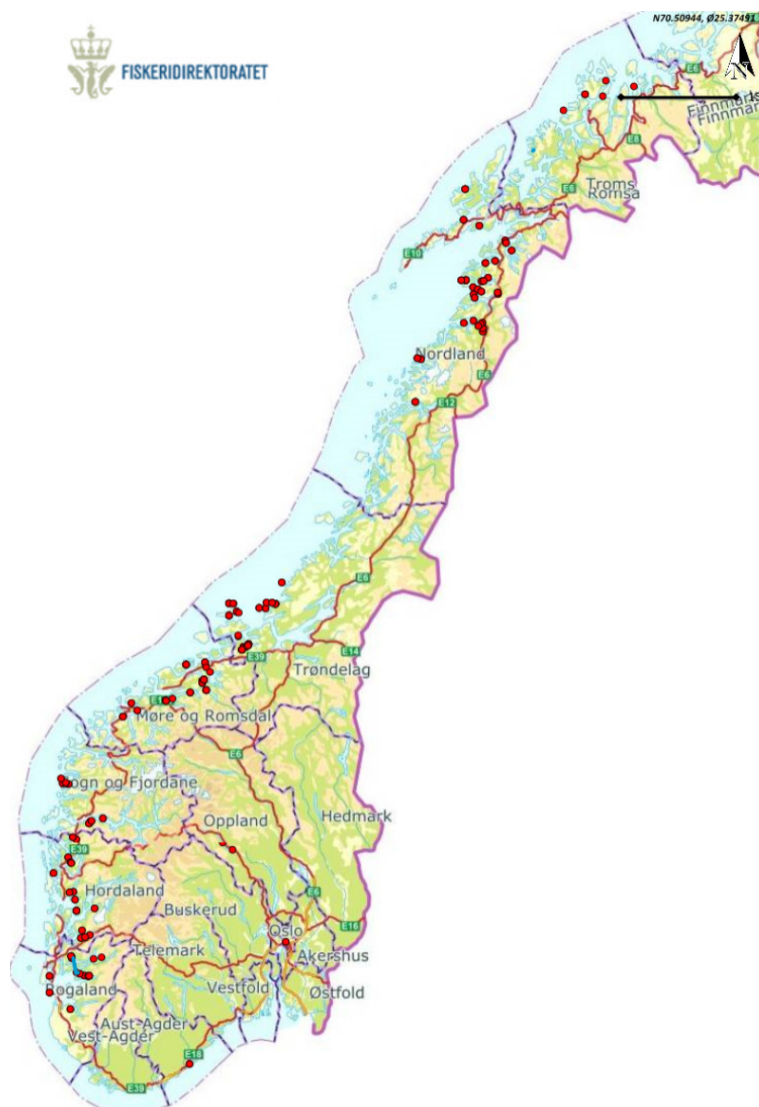
Selskap	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark	SUM
Per fylke	5	6	4	6	9	9	1	0	40
Bolaks		2							
Marine Harvest		2			3	3			
Sjøtroll		2*							
Lerøy Midt				1	1		1		
Rauma Stamfisk				2	2				
AquaGen				3	3*				
Salten Stamfisk						2			
SalmoBreed Salten						1	(1**)		
Nordnorsk Stamfisk						3			
Grieg Seafood	3								
Ilsvåg	1*								
Osland Stamfisk	1*		1*						
Osland Havbruk			1*						
Svanøy Havbruk			2*						

Fiskeridirektoratet har gjennom to av tilsagnene til SalmoBreed Salten lagt til rette for økt landbasert stamfiskproduksjon, som skal bidra med årstidsuavhengige rognleveranser på tider av året (juli-oktober) hvor den tradisjonelle stamfisknæringen ikke kan forsyne næringen med nok rogn.

De 40 tildelte stamfisktillatelsene til kommersielle aktører har i dag et minimumskrav om å produsere til sammen 1,3 milliarder rognkorn årlig. Salget av rogn i 2016 (tall for 2017 er ikke klare), for hele næringen totalt, var 560 millioner rognkorn av laks og 59 millioner rognkorn av regnbueørret. Tallene forventes ikke å være høyere for 2017. Det er med andre ord svært stor kapasitet i allerede tildelte stamfisktillatelser til å forsyne næringen med nok rogn. Likevel opplever direktoratet et høyt press på søknader om nye stamfisktillatelser. En stor andel av produksjonen i stamfisktillatelser (95 prosent) sorteres ut som matfisk, noe som anses som en sideeffekt av stamfiskproduksjonen. Fiskeridirektoratet fullførte i 2017 et helhetlig tilsyn med alle stamfiskaktørene. Arbeidet er med på å styrke kunnskapsgrunnlaget for ytterligere fagliggjøring av forvaltningen av stamfiskordningen i årene fremover.

Direktoratet har registrert interesse fra utenlandske aktører for bruk av utenlandsk avlsmateriale med innslag av ikke-norsk opprinnelse.

NFD ga direktoratet sommeren 2017 instruks om å prioritere søknader om stamfisk fremfor søknader om forskningstillatelse.

Figur 21: Kart over geografisk spredning av stamfiskproduksjon (lokaliteter) for laks og regnbueørret nasjonalt per 15. januar 2018 (Kilde: Fiskeridirektoratet, Yggdrasil).

Delmål 2: Risikobasert tilsyn som fremmer en lønnsom og bærekraftig havbruksnæring

Generelle trender og funn i tilsynsarbeidet

Fiskeridirektoratet har i 2017 fokusert særlig på forebygging og håndtering av effekter av rømming og etterlevelse av biomasseregelverket. Et risikobasert tilsyn med revisjon som hovedverktøy skal danne grunnlag for prioritering av tilsynsinnsatsen slik at ressursene blir brukt der vi kan oppnå resultater og der tilsynet vil få størst effekt.

Tilsynsåret 2017 hadde fire hovedprioriteringer; fortøyning, systemer for håndtering av dødfisk, rømmingsfare knyttet til brønnbåt og produksjonsstyringssystemer for biomasse.

Tabell 5: Gjennomførte akvakulturtilsyn 2017

Gjennomførte tilsyn			Type tilsyn		Kontroller	
Type lokaliteter	Antall kontroller te lokaliteter totalt	Antall IK revisjoner	Antall inspeksjoner	Antall rømmings-inspeksjoner	Antall kontroller i forhold til planlagt kontroll-kapasitet	Andelen aktive lokaliteter som er kontrollert
Settefisk laksefisk	59	25	31	3	87%	33%
Settefisk andre arter	12	5	3	4	109%	38%
Mat- og stamfisk laksefisk	231	97	47	87	76%	27%
Mat- og stamfisk andre arter	5	4	0	1	500%	6%
Slakteri/slaktemerd	5	2	1	2	56%	14%
Brønnbåt	6	3	2	3	600%	7%
Blåskjell	42	0	25	0	84%	51%
Andre lokaliteter	360	136	109	100	81%	26%

Samordnet tilsyn

Samarbeidsgruppe Tilsyn Akvakultur (STA) er et formelt organisert og forpliktende forum for samarbeid, koordinering og informasjonsutveksling mellom Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. STA har siden 2007 bidratt til en felles forståelse av IK-Akvakulturforskriften på sentralt og regionalt nivå. Samordningen i de to etatene vektlegger kostnadseffektivitet for tilsynsobjektene og -etatene, kompetansebygging og -overføring samt enhetlig tilsynsaktivitet og metode. I 2017 har STA gjennomført felles erfaringsamling for tilsynsmedarbeidere i begge etater, samarbeidet om kurs og opplæring, gjennomført felles samling for næringen på Aqua Nor om internkontroll, risikostyring, beredskap mv.

Arbeidet med samordnet tilsyn i 2017 har sikret en felles og helhetlig opptreden fra de to viktigste akvakulturtilsynsetatene. Innsatsen har sikret en mer rasjonell bruk av offentlige midler, samtidig som den har bidratt til å utvikle og heve kompetansen i etatene.

Tilsyn med særtillatelsene

Tillatelsene til særlige formål gis med spesifikke vilkår for å sikre at driften er i samsvar med formålet med tillatelsen. Dette gjør tilsynsarbeidet både viktig og krevende. Kontroll av egenrapportering er en del av tilsynsarbeidet, og direktoratet ser at tilsynet med denne typen tillatelser må intensiveres fordi det er svært mange av disse tillatelsene, og det er en identifisert risiko for at intensjonene med ordningene ikke blir oppfylt.

Når det gjelder *stamfisk* er direktoratet opptatt av at avlsmålene blir nådd, og det er en risiko for at tillatelsene ikke brukes til formålet. Derfor startet vi en større tilsynsoffensiv i 2015, der alle de 12 stamfiskselskapene skulle revideres. Det ble gjennomført to revisjoner i 2015 og fire i 2016. De resterende fem ble gjennomført i 2017 – den siste er utsatt av ulike årsaker.

Erfaringene så langt er at selskapene har innført et system for internkontroll, men at de i varierende grad har innlemmet produksjonen av stamfisk i dette systemet. Revisjonene avdekker ulik grad av hvordan krav og forventninger i akvakulturregelverket, og vilkårene i tillatelsene, følges. Det er påpekt mange avvik både når det gjelder krav i internkontrollforskriften og i akvakulturdriftsforskriften. Basert på erfaringer fra tilsynet, og opplysninger fra selskapene under revisjonen og i etterkant, ser vi allerede nå at det bør gjennomføres en evaluering av hele stamfiskordningen. Det jobbes nå med å ferdigstille en rapport fra disse tilsynene. Det vil i den forbindelse være naturlig å se på om forvaltningen av ordningen bør endres.

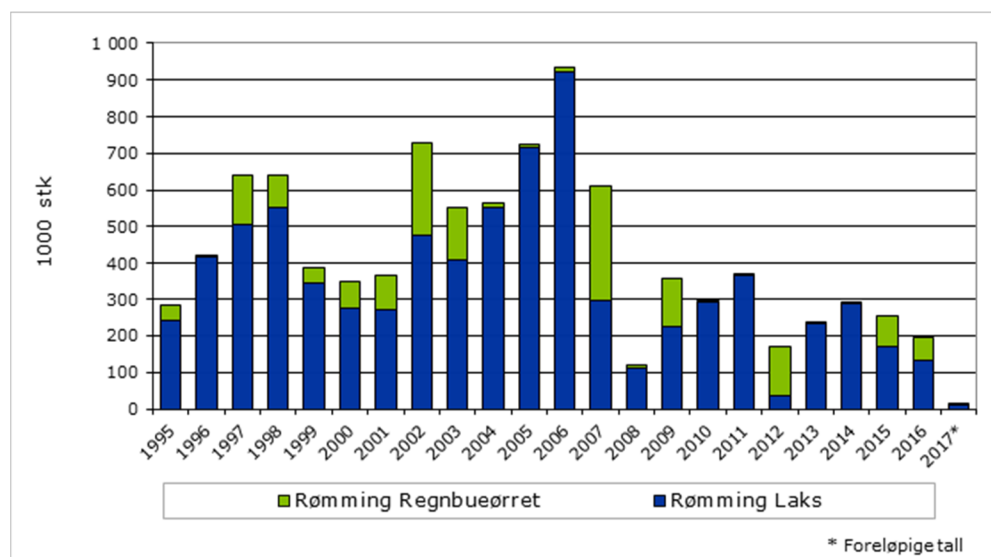
Rømmingshåndtering og overvåking av rømt fisk

Fiskeridirektoratet har i 2017 vektlagt tre risikoområder knyttet til rømming; rømmingsfare knyttet til brønnbåt, fortøyninger og til bruk av dødfisksystem. I vår statistikk over innmeldte rømmingshendelser i 2017 er det ved årsskiftet rapportert om totalt 10 000 rømte oppdrettslaks, 5800 regnbueørret og 4100 røye på landsbasis.

Rømmingstallet for laks er dominert av fem hendelser der det rømte mer enn 1000 fisk. Dette skjedde i i Hordaland, Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag. For regnbueørret er statistikken dominert av tre hendelser på mer enn 1000 fisk. Disse hendelsene skjedde i Nordland, Hordaland og Sogn og Fjordane.

Videre har det også vært en rømming på om lag 50 000 kveite fra et anlegg i Hordaland.

I tillegg til de rapporterte hendelsene, har Fiskeridirektoratet også i 2017 registrert noen rømminger som ikke er rapportert og der kildene derfor er ukjente. Den mest omfattende av disse ser ut til å ha skjedd i Hordaland.

Figur 22: Rapportert rømming av laks og regnbueørret 1993-2017

Skadebegrensning

For å redusere innblanding av rømt oppdrettslaks i ville laksebestander, er det satt i verk ulike tiltak. Næringens tiltak planlegges av Oppdrettsnæringens sammenslutning for utfisking av rømt oppdrettsfisk (OURO) etter en egen forskrift. Fiskeridirektoratet har i 2017 satt i verk egne landsdekkende tiltak i tillegg, der vi i forbindelse med annet feltarbeid i

vassdrag har tatt ut rømt oppdrettslaks som ble observert. Samlet har man nå en mer systematisk tilnærming til denne utfordringen enn tidligere. De aller fleste vassdrag som inngår i det nasjonale overvåkingsprogrammet for rømt oppdrettsfisk er inkludert i planene, og resultatene vil synliggjøres gjennom programmets rapporter. De langsiktige effektene må måles gjennom genetiske undersøkelser.

For å håndtere enkelthendelser har Fiskeridirektoratet i 2017 gitt pålegg om undersøkelse og uttak av rømt oppdrettsfisk i vassdrag i fem rømmingssaker og tre saker med drypprømming fra settefiskanlegg. Totalt 41 vassdrag er omfattet av disse påleggene. Resultatene viser at en slik oppfølging av enkeltrømminger, sammen med andre tiltak, er en viktig forvaltningsstrategi for å redusere risikoen for innblanding av rømt oppdrettslaks i de ville laksebestandene.

El-fiske ved settefiskanlegg

Fiskeridirektoratet gjennomførte i 2015 en undersøkelse av forekomsten av rømt oppdrettsfisk i elver nær settefiskanlegg på Vestlandet for å øke kunnskapen om drypprømming. Bakgrunnen var flere rapporter og vitenskapelige artikler som indikerte at det forekommer drypprømming av settefisk eller smolt, og at disse bidrar betydelig til den rømte oppdrettsfisken som gjenfanges i vassdrag. Resultatene viste funn av rømt oppdrettsfisk ved 6 av 25 undersøkte lokaliteter. Undersøkelsen ble fulgt opp i 2016 i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark. Det ble da gjort funn ved en av 14 lokaliteter.

Oppsummert er det gjort funn ved sju av 39 anlegg på landsbasis, tilsvarende 18 prosent av anleggene i undersøkelsen. Resultatene viser også at drypprømming fra settefiskanlegg er en større utfordring på Vestlandet enn i resten av landet. I 2017 ble det derfor gjort en ny undersøkelse i Hordaland og Sogn og Fjordane, denne gang ble det gjort funn ved tre av 18 anlegg.

Forekomst av rømt oppdrettslaks i vassdrag

Fra den første rapporten kom ut i 2015 har overvåkingsprogrammet for rømt laks i vassdragene økt antall vassdrag som inngår i overvåkningen fra 140 til 196. I 2017 mottok Fiskeridirektoratet den tredje årsrapporten med samlede vurderinger av tilstanden på både lokalt og nasjonalt nivå. Av 196 undersøkte vassdrag ble 154 vurdert til å ha lavt til moderat innslag av rømt oppdrettslaks (<10 %), 24 ble vurdert til å ha høyt innslag (>10 %), og for de resterende 18 kunne vi ikke si om innslaget var over eller under 10 prosent.

I overvåkingsprogrammet brukes en rekke metoder som gir en samlet oppstilling av tilstanden gjennom sesongen, fra sportsfiske til gytessesong. Resultatene presenteres for den enkelte elv, med vurdering av metoder og en god oversiktstabell som viser uttak av rømt laks fordelt på de forskjellige uttaksaktivitetene. For å sikre en god kvalitativ utvikling av overvåkingsprogrammet, er det i oppfølgingen av den første årsrapporten lagt særlig vekt på videreutvikling og evaluering av de forskjellige metodene som inngår. Det ble i 2016 presentert en felthåndbok for uttak av rømt oppdrettslaks. Felthåndboken er utarbeidet i samarbeid med alle forskningsinstitusjonene som inngår i prosjektgruppa for overvåkingsprogrammet, og gjennom standardisering og beskrivelser av overvåkingsmetodene som brukes, bidrar den til å øke kvaliteten og presisjonen i

overvåkingsprogrammet. I rapporten for 2016 har man sett nærmere på hva gjenutsetting kan bety for estimater av andelen rømt laks i sportsfiskefangstene. I tillegg er det gjennomført pilotforsøk for å verifisere presisjonen i drivtelling med hensyn til registrering av totalt antall laks under ulike forhold og andel rømt oppdrettslaks i flere elver. Dette er et arbeid som videreføres, og som vil bidra til en stadig forbedring og optimalisering av de forskjellige metodene som brukes i overvåkingsprogrammet.

Ved siden av overvåking av rømt laks i elv, kan bruk av kilenøter være et viktig bidrag til å innhente kunnskap om rømt laks i sjøen. I 2017 videreførte Fiskeridirektoratet finansieringen av tre kilenotstasjoner i Midt-Norge. To av stasjonene lå i tilknytning til de nasjonale laksefjordene Trondheimsfjorden og Namsfjorden, mens den tredje lå ved Vikna. I tillegg til disse, gikk Fiskeridirektoratet inn med finansiering av tre kilenøter i Osterfjorden.

I tillegg til overvåking av rømt laks, er det også knyttet forskningsaktiviteter til disse stasjonene, og ved siden av å kunne varsle om rømt laks før den går opp i elvene, bidrar de med viktig kunnskap om oppdrettslaksens atferd i både sjø og elv. På sikt vil overvåking ved hjelp av kilenøter derfor være et viktig bidrag for å gjøre rettede og effektive tiltak i elvene.

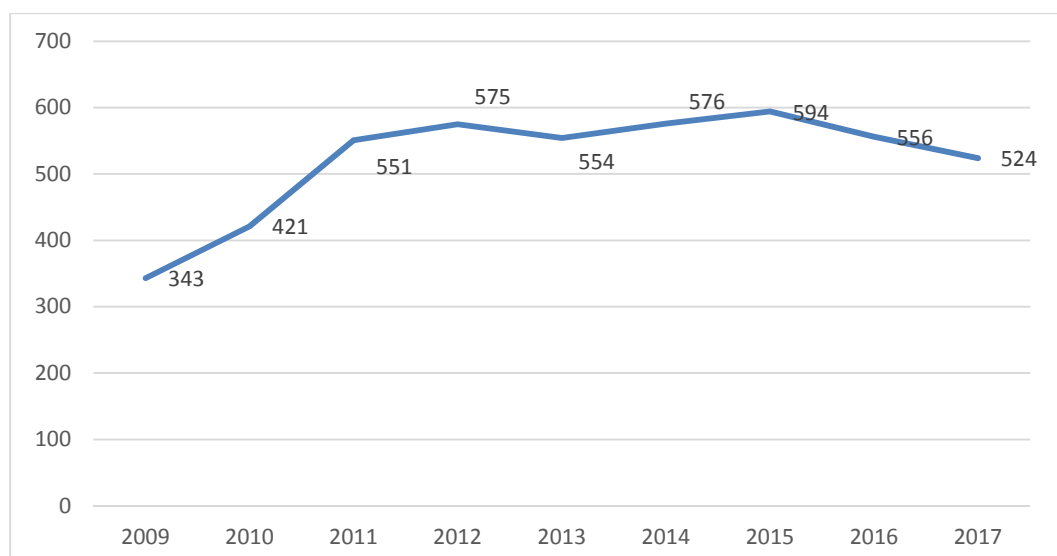
Miljøovervåking

Miljøovervåking av den organiske påvirkningen fra marine akvakulturanlegg gjøres primært etter Norsk Standard NS-9410:2016. Det skal gjennomføres to miljøundersøkelser under anlegg i drift; overvåking av anleggssonen (B-undersøkelsen) og av overgangssonen (C-undersøkelsen). Undersøkelsene etter NS-9410:2016 er bløtbunnsundersøkelser, og vil i så måte ikke gi tilstrekkelig overvåking på lokaliteter som er plassert over hardbunn. Fiskeridirektoratet har i 2017 fokusert på å pålegge alternativ overvåking ved lokaliteter der undersøkelsen, etter NS-9410:2016, vanskelig lar seg gjennomføre eller ikke gir et tilstrekkelig overvåkingsbilde. Fiskeridirektoratet samarbeider med Havforskningsinstituttet for å få utviklet veiledning og metodikk til miljøovervåking ved slike lokaliteter.

Organisk påvirkning i anleggssonen (B-undersøkelse)

En gjennomgang av mottatte B-undersøkelser i 2017, viser gode til meget gode miljøforhold på bunnen under marine akvakulturanlegg og uendrede forhold sammenlignet med tidligere år.

Antall innkomne B-undersøkelser har vært stabilt siden 2011 (**figur 23**). Nedgangen i 2017 har sammenheng med at datasammenstillingen fra dette året ble gjort i januar, og at undersøkelser utført på slutten av 2017 dermed ikke var rapportert inn på dette tidspunktet. All rapportering av B-undersøkelser skal skje elektronisk via Altinn. De svingningene en kan observere på rapporteringen, henger trolig sammen med at lokaliteter med lokalitetstilstand 1 – meget god, har en syklus hvor de skal gjennomføres ved neste maksimale belastning i en produksjonssyklus. En produksjonssyklus strekker seg som oftest mer enn 12 måneder, som medfører at de vil bli registrert i en to-årig syklus.

Figur 23: Antall innrapporterte B-undersøkelser fra 2009 til og med 2017. Tallene fra 2017 er ufullstendige

Bunnforholdene i anleggenes nærsone synes, på grunnlag av innrapporterte B-undersøkelser, å være gode. Fra 2012 til og med 2017 har over 90 prosent av lokalitetene hatt gode eller meget gode miljøforhold (**tabell 6**). Det mangler noen rapporter for 2017, men undersøkelsene viser en stabil og uendret fordeling mellom lokalitetstilstand i nærsonen de siste årene. Dette skyldes trolig uendret drift, uten videre økning av produksjonen eller biomassen på lokalitetene.

Tabell 6: Tilstanden ved marine akvakulturanlegg

Lokalitetstilstand	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1 – meget god	72,0%	70,7%	73,7%	73,2%	74,8%	73,1%
2 – god	19,7%	22,2%	19,7%	18,7%	18,9%	18,8%
3 – dårlig	7,0%	6,3%	6,0%	7,2%	6,0%	7,2%
4 – meget dårlig	1,3%	0,8%	0,6%	0,9%	0,3%	0,9%

Undersøkelsene viste uakseptabel miljøtilstand, lokalitetstilstand 4 – meget dårlig, på åtte lokaliteter i 2017. Disse lokalitetene er blitt fulgt opp med tiltak, som for eksempel forlenget brakklegging. Ved et tilfelle i Nordland ble det gitt vedtak om at lokaliteten måtte tømmes for fisk og brakklegges som følge av den dårlige miljøtilstanden.

Organisk påvirkning i overgangssonen (C-undersøkelse)

En gjennomgang av innkomne miljøundersøkelser fra anleggenes overgangssone (C-undersøkelser), utført i 2016 og 2017, viser i stor grad samme bilde som ved anleggenes nærsone; at dagens produksjon ikke medfører risiko for lokal eller regional overbelastning som følge av utslipp av organiske partikler eller næringsalter fra matfiskanlegg.

Tabell 7 viser antall rapporterte C-undersøkelser i 2016 og 2017, per november 2017, fra ytterste prøvetakingsstasjon utført i randsonen ut mot resipientene ved de respektive lokalitetene. Utenfor denne stasjonen skal det ikke være negativ påvirkning i form av organisk påvirkning fra akvakulturlokalitetene. Undersøkelsene viser at også her er i overkant 90 prosent av de undersøkte lokalitetene i svært god eller god tilstandsklasse.

Tabell 7: Tilstanden ved marine akvakulturanlegg basert på innrapporterte C-undersøkelser.

Stasjonsverdi C2 (nEQR)		
Tilstandsklasse	Antall	%
1 – svært god	38	17,4
2 – god	164	75,2
3 – moderat	14	6,4
4 – dårlig	2	1,0
5 – svært dårlig	0	0,0

Tilsyn med biomasse 2017

Fiskeridirektoratet har fortsatt å øke kapasitet og kompetanse på tilsyn med biomasse, og har i 2017 fokusert på automatisk kvalitetssikring av data, kompetansebygging i våre regioner og videreutvikling av digitale verktøy. Et viktig verktøy som ble introdusert i 2015 og videreutviklet de to siste årene er sjekklisten for kontroll av biomasserapporter. Sjekklisten var laget som et forbedringstiltak for å følge opp innrapporterte data via månedsrapporten. Listen spenner fra enkle sjekkpunkt, som at rapporten er levert innen fristen, til mer kompliserte utregninger, som å estimere fôrfaktor. I løpet av 2017 har sjekklisten blitt utvidet til å inkludere enda mer komplekse utregninger og varsler, som for eksempel omregning av slaktetall til levende vekt, og den er blitt en viktig del av vårt tilsynsverktøy, Saga. I 2017 har vi i Saga fått automatisk godkjenning av månedsrapporter, der alle kravene i sjekklisten er oppfylt. Dette har redusert tiden regionene bruker på kvalitetssikringsarbeid, slik at medarbeiderne kan fokusere på andre oppgaver, som for eksempel revisjon. Målet er å fortsette denne utviklingen, slik at kvalitetssikring av månedsrapporter krever enda mindre ressurser.

I tillegg til arbeidet med eksisterende tallmaterieill, har Fiskeridirektoratet utarbeidet forslag til flere endringer i akvakulturdriftsforskriften, §§ 44, 57, 58 og 67. Forslagene innebærer hovedsakelig at det stilles tilnærmet like krav til sjø- og landbasert akvakultur om hvilke opplysninger som skal rapporteres inn. Dessuten må forskriften gjøre det mulig å drive effektivt tilsyn med biomasse i de nye produksjonsområdene. For Fiskeridirektoratet er opplysningene relevante for oppfølging av biomasse, forsvarlig drift, driftsplan, passivitet på lokalitet og rømmingshendelser. Deler av disse opplysningene er også relevante for Miljødirektoratet når de skal fatte vedtak om utslippstillatelser. For Mattilsynet er opplysningene relevante for å kontrollere hygiene, helse, fiskevelferd, slaktning, driftsplan, brakklegging, tetthet og biomasse. Opplysningene som kreves rapportert inn bør ha en sammenheng med de temaene som tilsynsmyndighetene skal følge opp.

Fiskeridirektoratet har i samarbeid med Skatteetaten og Tolletaten i 2017 utarbeidet en rapport som beskriver dokument- og vareflyten i havbruksnæringen, samt presenterer erfaringer fra sammenligninger mellom etatenes datakilder og dokumentkontroller. Fiskeridirektoratet er hovedmottaker av aktivitetsdata frem til og med slaktning. Tolletaten

mottar data fra transport frem til og med eksport. Det vil si at etatene har mye informasjon om aktiviteten i starten og slutten av verdikjeden, men at det er begrenset med informasjon som rapporteres til etatene i leddene slakt, innenlandsk salg, bearbeiding og transport. Skatteetaten mottar mva-oppgaver, men disse gir ingen informasjon om mengder og selger/kjøper, og vil derfor kun være en indikasjon på forholdet mellom bedriftens innenlands handel og eksport. Dette gjør at etatene verken hver for seg, eller samlet, har mulighet til å følge fisken gjennom hele verdikjeden.

Teknisk tilstand på anleggene - sjøanlegg

Sommeren 2017 gikk startskuddet for revisjonen av *NS 9415:2009 Flytende oppdrettsanlegg - Krav til lokalitetsundersøkelse, risikoanalyse, utforming, dimensjonering, utførelse, montering og drift*. Standarden er et svært viktig dokument i Forskrift om krav til teknisk standard for flytende akvakulturanlegg (NYTEK-forskriften) og revisjonen er således strategisk viktig for myndighetenes forebyggende arbeid mot rømming fra akvakulturanlegg i sjø. Revisjonen blir utført av komité SN/K 509 hos Standard Norge, en gruppe som består av 20 medlemmer, inklusive to medlemmer fra Fiskeridirektoratet. Komitéen er bredt sammensatt med fagekspert fra ulike teknologi- og konsultantselskap fra oppdrettsnæringen, forskningsinstitusjoner, bransjeorganisasjonene Sjømat Norge, Norsk Industri og NSL, i tillegg til Fiskeridirektoratet.

Bakgrunnen for revisjonen er erfaringer med tekniske løsninger hos bransjens aktører, erfaringer fra tilsyn og praktisering av norsk regelverk og kunnskap fra forskningsmiljøer. Dagens standard er rettet mot konvensjonell teknologi, mens tiden er inne for å stille tekniske krav til andre typer teknologier, som for eksempel lukkede og nedsenkbare anlegg, eller anlegg som ikke består av de tradisjonelle hovedkomponentene.

Teknisk tilstand på anleggene - landbaserte anlegg

Ny forskrift for teknisk standard for landbaserte anlegg ble vedtatt sommeren 2017, med ikrafttredelse 01.01.2018. Fiskeridirektoratet har i 2017 jobbet med en del avklaringer i forskriften, herunder laget krav til nytt rapporteringsverktøy for landbaserte anlegg (både nye og eksisterende). Det er inngått avtale med et konsultantselskap som skal utarbeide veileder for å fastsette tilstandsgrad for de landbaserte anleggene, noe som er et krav for å kunne få brukstillatelse. Veilederen skal ferdigstilles sommeren 2018.

IK-akva

Faggruppen for IK-akva har arrangert to IK-kurs med opplæring av til sammen 17 revisorer fra Mattilsynet og Fiskeridirektoratet. Gruppen har revidert tilsynsveilederen som gjelder for begge etater. Effektene av dette arbeidet er bedre internkompetanse for revisorene og bedre tilsynsarbeid mot næringen. Høy kompetanse hos tilsynspersonell gir profesjonalitet og likebehandling, noe som tilsier effektivisering og god utnyttelse av ressursene.

Marin arealforvaltning

Fiskeridirektoratet har følgende delmål innenfor marin arealforvaltning:

Delmål: En balansert og bærekraftig utnyttelse av kystsonen, med utviklingsmuligheter for marine næringer

For å nå dette målet er det viktig at vi klarer å bidra til at kunnskap om økosystemene og de marine næringene er tilgjengelige i plan- og arealprosesser, samtidig som det legges til rette for sameksistens mellom sjømatproduksjonen og annen næringsvirksomhet i kyst- og havområdene.

Å delta i arbeidet med forvaltningsplanene for havområdene er en prioritert oppgave for Fiskeridirektoratet, og vi skal gjennom dette arbeidet ivareta hensynet til fiskeri, havmiljø og havbruk. Prosessene i forbindelse med forvaltningsplanene går som planlagt, i Faglig forum og i ulike arbeidsgrupper. Å få fram helhetlige verdiskapingstall, å få inkludert begrepet økosystemtjenester og arbeidet med indikatorer og arealverktøy har vært særlig viktig i 2017.

Fiskeridirektoratet arbeider for en best mulig sameksistens mellom fiskeriene og petroleumsvirksomheten gjennom tett dialog med Oljedirektoratet og næringsaktørene. Vi gir uttalelser om åpning av nye områder for petroleumsproduksjon, TFO, og ved utbygging og drift av petroleumsinstallasjoner.

Direktoratet bidrar i arbeidet med «Barentswatch» gjennom å levere data og ved å delta i styringsgruppen og i flere underliggende grupper.

Kommunale planer

Det jobbes stadig med nye kommuneplaner, interkommunale planer og regionale planer langs kysten. Vi deltar med faglige innspill om fiskeri og akvakultur i disse planprosessene og i planforum der det er aktuelt. I løpet av 2017 har vi fremmet to innsigelser, hvorav den ene er løst og den andre fortsatt er i prosess. En innsigelse fra region sør fra 2016 har ikke blitt løst ved mekling og er dermed sendt videre til endelig avgjørelse i Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Innsigelsen gjelder ivaretagelse av fiskeområder i kommuneplanen til Farsund kommune og vi forventer at saken tas opp i første halvdel av 2018.

Direktoratet ser en økt trend til at det brukes bestemmelser i kommuneplaner som direkte angår valg av teknologi og driftskrav, og at det brukes krav om reguleringsplan for å ende eller opprette akvakulturanlegg. I møter og forum med kommuner og andre deler av forvaltningen hvor temaet blir diskutert, opplever vi at kommunene i større grad ønsker å ha kontroll over hvordan akvakulturnæringen drives, og implisitt i dette ligger et ønske om kontroll over miljøpåvirkningen på omgivelsene.

På bakgrunn av dette mener vi det er behov for å avklare rammene til plan- og bygningsloven.

1. juli 2017 ble revidert forskrift for konsekvensutredninger gjort gjeldende. Forskriftsendringen har ikke gjort innholdskravet til konsekvensutredninger klarere og vi

har i liten grad merket særlig effekt av endringen. Vi ser at krav om reguleringsplan brukes der kommunene mener at konsekvens-utredningen ikke er tilstrekkelig.

Veiledning for planlegging i sjø

Vi har i 2017 gitt merknader og kommentarer til revidert versjon av KMD sin veileder for planlegging i sjø. I tilknytning til dette arbeidet har vi deltatt i arbeidet med å utvikle planeksempler som skal brukes inn i veilederen. Det er avgjørende for marin arealforvaltning at veilederen og planeksemplene blir så fornuftige og retningsgivende som mulig, sett fra vårt synspunkt, og vi har derfor brukt mye ressurser for å hjelpe KMD med dette arbeidet.

På grunn av manglende eller lite konkret regelverk, ser vi behovet for å klargjøre Fiskeridirektoratets interesser innen marin arealforvaltning. Behovet henger også sammen med at de kommunale planene stadig blir mer kompliserte og at det er svært tidkrevende for regionene å følge opp alle planer og tiltak på en tilfredsstillende måte. Vi har gått i gang med å utarbeide en ekstern veileder for hvordan planlegging i sjø bør gjøres for å ivareta de interessene direktoratet skal forsvare og unngå innsigelser eller merknader fra oss. I sammenheng med dette arbeidet gjennomgår vi også vår interne veileder, oppdaterer maler og fiskeridir.no.

Effekten av dette arbeidet vil ikke komme før den eksterne veilederen og det øvrige materialet er publisert og tatt i bruk. Internt ser vi effekten av arbeidet ved at vi nå må foreta en kritisk vurdering av våre standpunkt og klargjøre hvor innslagspunktet for innsigelser skal være. Dette vil føre til mer effektivt og målrettet arbeid innen marin arealforvaltning.

Kartleggingsarbeid - planer

Gjennomgang av planstatus hos 123 kystkommuner viser at det kun er 22 som har kystsoneplan (delplan kystsone), mens 107 kommuner har satt av areal til akvakultur i arealplanen sin. Det årlige kartet over oppdaterte kystsoneplaner som vi publiserer viser ikke denne differenseringen.

På grunn av diversiteten i planene langs kysten (ulike plangrep), og det faktum at svært mange kommuner har en kommuneplan som dekker både sjø og land, er en videreføring av arbeidet med database og status for kystsoneplaner ikke formålstjenlig. Arbeidet vil være svært tidkrevende og grunnet ulik grad av digitale planer og plangrep vil nytteverdien ikke være stor nok. Etter hvert som kommuneplanene gjøres digitale kan en slik database være fornuftig, men det er ikke gitt at vi bør stå for hverken innsamlingen eller tilretteleggingen av dette.

Kartlegging av biologisk mangfold

Vi har i 2017 bidratt økonomisk og deltatt i styringsgruppen for kartleggings-pilotprosjektet Søre Sunnmøre. Formålet med prosjektet er å teste ut og utvikle metoder for marin naturtypekartlegging i sjø, med utgangspunkt i NiN-systemet, og kartlegge marine naturtyper etter eksisterende metoder (DNs handbok nr. 19). Første fase har bestått av en teoretisk gjennomgang av tilgjengelige data på området. Man har prøvd å avdekke om det finnes gode og presise data for å kunne modellere naturtyper i henhold til NiN, og det er innhentet nye data for mer presise, fremtidige kartlegginger. Dette har gjort det mulig å

arbeide med verifisering av de modellerte naturtypene. Prosjektet avsluttes ved utgangen av 2018.

Forskningsinstituttene har samlet inn data som gir godt grunnlag for å lage en veileder for kartlegging etter NiN- systemet. Dette er et viktig grunnlag for det videre arbeidet med veilederen.

Kartlegging av kystnære fiskeridata

Kystnære fiskeridata er Fiskeridirektoratets data som dokumenterer viktige bruks- og ressursområder. Dataene er tilgjengelige gjennom vår kartløsning og benyttes til saksbehandling både av oss selv og andre. Etter hvert som bruken av kystsonen intensiveres, øker betydningen av disse dataene. Etter innføringen av nye forbudssoner for tømning av behandlingsvann fra brønnbåter og forbud mot bruk av kitinsyntesehemmere nær registrerte reke- og gytedefelt, har viktigheten av dataene økt betraktelig.

I 2017 har vi satt i gang arbeidet med å gjennomgå de kystnære fiskeridataene. Vi har undersøkt hvordan metodikken for hvordan man skal innhente data faktisk blir brukt og vurdert hvor godt den fungerer. Vi har også gjennomgått kvaliteten på dataene, og funnet ut hvordan informasjonen kan kartlegges med en mer etterprøvable metode ved å bruke ulike former for sporingsdata. Den nye metodikken vil bli testet ut tidlig i 2018 og vi skal jobbe videre med veiledning om hvordan dataene skal tolkes og vektes, og hvordan dataene best bør fremstilles i kartløsningen. Vi skal også se på hvordan vi skal forholde oss til tidligere registreringer og videreutvikling av den påbegynte digitaliseringsmodulen.

Målet er at data skal kunne hentes ut fra kartverktøyet sammen med alle relevante metadata, og inngå som en del av faktagrunnlaget for alle typer avgjørelser uten særlige undersøkelser i tillegg. Formålet med oppdateringen er å effektivisere og kvalitetssikre informasjonen som ligger til grunn for dataene samt å supplere datakildene slik at de blir mer robuste.

Kartfesting av data og bruk av stedfestede data

Januar 2017 lanserte vi en ny og forbedret kartløsning, Yggdrasil, til eksterne brukere. I forbindelse med dette har vi drevet kursing internt i Fiskeridirektoratet, for fylkeskommunene og Havforskningsinstituttet. Vi får gode tilbakemeldinger på det nye kartverktøyet og det er til god bruk for vår egen saksbehandling. Videre har vi laget en geodataside på fiskeridir.no med informasjon om våre kartdata og nedlasting av data. Dette forenkler ekstern viderebruk av våre data.

I løpet av 2017 viser tall fra Google analytics 24 119 eksterne brukere av kartverktøyet og 89 253 økter (ny økt blir registrert når man som bruker har vært passiv i mer enn 30 minutter). Tallene viser kun eksterne brukere og ettersom vi vet at den interne bruken er relativt høy, kan vi legge til grunn at de totale brukstallene er enda høyere.

Kartløsning brukt til formidling og analyser

I arbeidet med veiledningen for utslipp av behandlingsvann ved lusebehandling innen akvakultur, har vi brukt kartverktøyet for å markere de nye forbudssonene. Dette har synliggjort hvor omfattende forbudssonene er, og kartet vil bli brukt i det videre arbeidet med veiledningsmaterialet. Kartverktøyet er også brukt i arbeidet med innpassingen i nye

produksjonsområder og i formidlingen av trafikklyssystemet. Vi også har vist de geografiske grensene for hummerfiske og vi har opprettet nye kartlag som brukes ved innsamlingstøkt av tapte redskap.

Direktoratet har gjennomført GIS-analyser for å kartlegge fiskeriaktivitetene i nord mot Svalbard. Bunnforhold, fiskeriaktivitet, fangst- og forskningsdata ble analysert for å komme frem til nye, stengte og eksisterende fiskeområder. For mer informasjon om dette, se høringen «Forslag om endringer i forskrift om regulering av fiske med bunnredskap i Norges økonomiske sone, fiskerisonen rundt Jan Mayen og i fiskevernesonen ved Svalbard». Analysen bygger på store mengder sporingsdata og vi har som mål å kunne bruke denne typen data til videre analyser og bedre forvaltning.

Effekten av å inkorporere GIS som verktøy i regelverksarbeid, formidling og analyse, er bedre fremstilling av informasjon og tydeligere analyser.

Tilgjengeliggjøring og samarbeid om data

BarentsWatch leder arbeidet med utviklingen av arealverktøyet i samarbeid med Kartverket og Miljødirektoratet, Oljedirektoratet, Kystverket, NGU og Fiskeridirektoratet m.fl. Arealverktøyet skal gi en oversikt over miljøverdier, næringsaktivitet og reguleringer i havområdene, og vi har bidratt med data om fangst, redskapsbruk, sporingsdata, fiskerireguleringer og gitt innspill til utviklingen av løsningen.

Vi har lansert en løsning hvor vi nå kan registrere og publiserer j-meldinger (forskrifter) i kartløsningen vår. Dette gjør det lettere for fiskerne å se hvor det til enhver tid er åpne eller lukkede felt for fiske. Tjenesten leveres også til Barentswatch, som igjen formidler dette videre gjennom Fiskinfo til kartplottere om bord i fiskebåtene.

Gjennom Norgedigitalt gjør vi data om fiskeri og akvakultur tilgjengelig på Geonorge.no, det nasjonale nettstedet for kartdata og annen stedfestet informasjon i Norge. Per i dag har vi 10 datasett og 20 karttjenester. Seks av datasettene er på listen for det offentlige kartgrunnlaget (DOK), geografiske data som er tilrettelagt for kommunenes plan- og byggesaksarbeid. Vi har arbeidet med standardisering av våre kartdata i samarbeid med Kartverket. De blir stadig bedre, men det er fremdeles en del arbeid igjen før alle data fyller alle krav.

Utvikling og drift av virksomheten

Som et ledd i prosessen for å få en bedre og mer slagkraftig organisasjon, har Fiskeridirektoratet samlet ressursene og dermed kompetansen i større enheter. Først ble antallet regioner redusert i 2015. Deretter samlet vi personellet på kontorene i regionene i større enheter i 2016/17.

Digitalisering og effektivisering (fellesføring for alle statlige virksomheter)

Fiskeridirektoratet har implementert SvarUT som muliggjør elektronisk ekspedering av post, og har som målsetting å implementere SvarInn i løpet av 2018. Videre er vi i prosess med å iverksette digitale løsninger for eInnsyn, e-handel og KGV. Anskaffelsesforskriften pålegger statlige myndigheter å benytte en KGV-løsning fra 01.01.2018. Fiskeridirektoratet har i tråd med kravet implementert en KGV-løsning levert av EU-Supply gjennom DFØ.

Gjennom 2017 har Fiskeridirektoratet prioritert prosjektet **Saga** (kontroll- og tilsynsverktøy), ved å utvikle en fullkontroll-løsning for våre inspektører. Flere relevante registre er nå integrert i Saga, herunder ERS og sluttseddelregisteret. Vi har også implementert Saga for akvakultur der vi har fokusert på biomassekontroll.

Prosjekt **Min Side** har tatt i bruk felleskomponenten ID-porten, for sikker pålogging for Oppdrettsnæringen og fiskerinæringen. Fiskere og oppdrettere som har eller er tildelt roller i AltInn, kan logge seg inn på Min side via ID-porten, og finne relevante opplysninger om eget selskap hentet fra direktoratets registre. Man kan også finne rapporter om selskapene levert av tredjepart, sende inn rømmingsmeldinger og få oversikt over tidligere innsendte skjema. ID-porten benyttes også i løsningen for å registrere deltakelse i hummerfisket. I alt registrerte 36 571 seg som hummerfiskere sesongen 2017.

Min side og ID-porten forventes å kunne bidra til at næringsaktørene får en enklere hverdag.

Arbeidet med **kvoteregisteret** pågår og kjerneregisteret er nå etablert. Det har gjennom året vært fokusert på reguleringer av pelagiske fiskerier. Det er en utfordring å digitalisere ettersom forskriften legger til rette for spesialordninger innenfor hvert fiskeri.

For å møte fremtidige krav innenfor akvakultur, er nytt **akvakulturregister** opprettet, dette skal ivareta krav til fleksibilitet, produksjonsområder, nye strukturer på kommune og fylkeskommune samt tilrettelegge for utviklingstillatelser.

Fiskeridirektoratet har i 2017 fokusert på å videreutvikle og forbedre **felleskomponenter for analyse innenfor ressurskontrollen**. Det legges opp til standardisert rapportering med færre verktøy for dokumentasjon og analyse samt felles prosjekter for å nyttiggjøre seg den innsamlede informasjonen på en bedre måte.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fiskeridirektoratet gjennomførte i april 2017 en sikkerhets- og beredskapssamling for alle ansatte i direktoratet som har en rolle i krise- og beredskapsorganisasjonen til etaten. Som ledd i denne samlingen ble det gjennomført table-top øvelser knyttet til direktoratets krise- og beredskapsplanverk. Samlingen ga nyttig lærdom, både når det gjelder organisering og planverket. Med bakgrunn i dette reviderte direktoratet sitt planverk høsten 2017, og blant annet er det nå implementert tiltakskort som en del av kriseplanen.

TopSec-utstyr er etablert i etaten. Vi har deltatt på NFDs sikkerhetsfaglige etatssamling i juni 2017 og på samling i regi av PST. Vi har revidert den skjermingsverdige informasjonen og implementert retningslinjer for bruk av elektronisk utstyr ved reiser til risikoland. I løpet av 2017 fikk vi også på plass bedre skallsikring av hovedkontoret i Bergen.

Videre har vi satt i gang en prosess knyttet til å oppdatere planverket og rutinene for den faglige beredskapen direktoratet har for hav og kyst. Revisjonen skal, etter planen, være ferdig i løpet av 1. kvartal 2018.

Området **sikkerhet og beredskap** har hatt høy prioritet gjennom 2017 og risikoen her vurderes nå som lav, gitt den kompetanse og tiltak som er implementert i organisasjonen.

Arbeidet innenfor temaet **informasjonssikkerhet** er en kontinuerlig prosess. I arbeidet med å styrke ISMS har vi prioritert å øke beskyttelsen mot angrep utenfra gjennom å utvikle brannmurløsningene. Det er i 2017 gjennomført et samarbeid med NorSis for å avdekke svakheter ved våre løsninger. Konklusjon i denne prosessen vil danne grunnlaget for det videre arbeidet på området. Som en del av vår løpende risikovurdering omfattes rutiner for reiser til risikoland. Tiltakene bidrar samlet sett til å redusere risikoen. Fiskeridirektoratet har over flere år gjennomført opplæring av de ansatte i form av nano-learning-kurs, men det har av kapasitetshensyn ikke vært prioritert i 2017. Vi har planlagt nytt kurs første kvartal 2018. Vi opplever at våre medarbeidere har en god forståelse for IT-sikkerheten.

Endringen knyttet til **personvernforordningen** er krevende, men direktoratet gjør regning med at risikoen på dette området skal være lav innen direktivet trer i kraft 25. mai 2018.

Direktoratet har i 2017 styrket innsatsen for å gjøre virksomhetsplanleggingen til et enda viktigere redskap for ledergruppen. Mal og opplegg på overordnet nivå er vedtatt og kommer til anvendelse i planleggingen av 2018. Resultatkjeden er et sentralt element i planlegging og rapportering, hvor fokuset i større grad skal dreie mot bruker- og samfunnseffekter.

Fiskeridirektoratet har i desember 2017 knyttet seg til Difis fellesavtale på internrevisjonsbistand. Fiskeridirektøren planlegger å ta i bruk avtalen i løpet av 2018.

Bruk av lærlinger

Fiskeridirektoratet hadde to lærlinger, en innen IKT og en innen kontor og administrasjon.

Vi har tidligere hatt to lærlinger innen kontor og administrasjon, men vår erfaring er at det er utfordrende å finne arbeidsoppgaver til lærlingene innen dette fagområdet. Årsaken er at oppgaver som tidligere ble utført av merkantilt personell er overført til avanserte fagsystemer.

Del IV: Styring og kontroll i virksomheten

Fiskeridirektoratet benytter mål- og resultatstyring som sitt grunnleggende styringsprinsipp.

Vi har over flere år jobbet med å tilpasse en løsning basert på DFØs metoder, med bakgrunn i virksomhetens egenart og risiko.

Direktoratet **har styrket kontrollen med anskaffelser** ved å sentralisere arbeidet og ansette juridisk kompetanse på området. Volumet på anskaffelser og det omfattende lovverket kan fortsatt utgjøre en risiko, men vurderes nå som lav.

Del V: Vurdering av framtidsutsikter

Fiskeridirektoratet har en sentral rolle som rådgivende og iverksettende forvaltningsorgan innen marin sektor. Sjømatnæringene er viktige for Norge, både i kraft av at de produserer sunn mat, genererer store eksportinntekter og gir grunnlag for lønnsomme bedrifter og arbeidsplasser langs hele kysten.

Det synes å være bred enighet om at det er et potensiale for økt produksjon og høsting basert på de levende ressursene i havet. For å utløse dette potensialet er det behov for dyktige næringsaktører, satsing på forskning og utvikling (FoU) i både privat og offentlig regi og en kompetent og innovativ forvaltning. Godt samarbeid både nasjonalt og internasjonalt vil også bli viktig.

Fiskeridirektoratet har fått redusert budsjett i 2018 sammenlignet med 2017. Det gir oss utfordringer i en situasjon der næringene vi forholder oss til er i stadig utvikling. Vi må ta ned antall ansatte, samtidig som vi må redusere noe på innkjøp av fremmede tjenester til utvikling av digitale løsninger.

I 2018 blir det for første gang lagt opp til kapasitetsvekst innenfor «trafikklysmodellen» som skal sikre bærekraftig vekst innenfor laks- og ørretoppdrett. Fiskeridirektoratet ønsker å bidra til å legge til rette for en vekst i næringen innenfor et akseptabelt miljøavtrykk. Både gjennom deltakelse i implementeringen av vekstordningen, men også i arbeidet med særlige tillatelser og gjennom vårt tilsynsarbeid. Dersom intensjonene miljømessig bærekraftig vekst skal realiseres, vil det måtte kreve både mer kunnskap om faktiske miljøeffekter, og den samlede forvaltningen bør organiseres på en mer rasjonell måte enn i dag.

Det kan være et potensial for høsting av arter på lavere trofiske nivå i næringskjeden enn det som blir gjort i dag. Eksempler på dette er raudåte og ulike mesopelagiske fiskearter.

Fiskeridirektoratet har utarbeidet et forslag til forvaltningsplan for raudåte, og vil bidra i arbeidet med å sikre kunnskap og gode forvaltningstiltak dersom det viser seg å være kommersielt interessant å starte med høstning av mesopelagiske arter.

Regjeringen har vedtatt å sette ned et utvalg som skal se på fremtidens ressurskontroll. Vi er svært positive til dette initiativet, ettersom vi over tid har påpekt at det er stor risiko for at vi ikke har en akseptabel etterlevelse av fiskeriregelverket. Utvalget skal se nærmere på hvordan ny teknologi kan gi bedre kontroll og en enklere hverdag for næringen. Utvalget skal gi råd om hvordan myndighetene kan jobbe mest effektivt sammen, og vurdere om det behov for å endre regelverket. Vi har store forventninger til dette arbeidet.

Vi genererer og innhenter mye data knyttet til fiskeri- og havbruksnæringene i dag. Likevel viser kartlegging av det er «hull» i datakjedene, og at bedre datatilgang gjennom hele verdikjeden vil kunne gi bedre forvaltning, og større grad av sikkerhet for at fisken er lovlig fanget og produsert. Etter vår vurdering vil det være mulig å utvikle løsninger som gir myndighetene bedre og mer presise data uten at det fører til større byrder for næringsaktørene. Stikkord er automatisk generering og overføring av data fra ulike system som næringen allerede benytter, samt deling av data mellom ulike myndigheter.

Det er stor etterspørsel etter data fra Fiskeridirektoratet og vi ser en effektiviseringsgevinst ved at enda flere data åpnes opp og gjøres direkte tilgjengelig for offentligheten. Dette vil igjen skape innovasjon og eierskap til fellesskapets ressurser og områder. For å få dette til må det vurderes om tidligere aksepterte «forretningshemmeligheter» hos næringen skal måtte vike for fellesskapets interesser i at de åpnes opp f.eks. med hjemmel i miljøinformasjonsloven. Eksempel på særlige etterspurte data som i dag skjermes er satelittsporingsdata (VMS) og elektronisk rapportering fra havet (ERS).

Vi ser fram til den videre oppfølging av forslagene til kvoteutvalget (Eidessen-utvalget). Etter vår vurdering kom utvalget med mange gode forslag, og det er behov for et enklere system som både gir forutsigbarhet og fleksibilitet for næringen, samtidig som det gir nødvendig handlingsrom for myndighetene. Vi er også positive til forslagene om en ressursrentebeskatning som for eksempel kan dekke deler av samfunnets kostnader til forskning på og forvaltning av de marine ressursene.

Vi legger stor vekt på at vårt arbeid skal være kunnskapsbasert. Det være seg alt fra ekstern forskningsbasert rådgivning og overvåkning, via innrapporterte og egengenererte data og registre, til direktoratets strukturelle og individuelle kompetanse inklusiv vår evne til å anvende og formidle kunnskap. Det er krevende å utvikle et tilstrekkelig og trygt kunnskapsgrunnlag, ettersom vi arbeider med naturbaserte ressurser, samtidig som næringene er svært dynamiske. Ved systematisk arbeid, bruk av IKT og utstrakt samarbeid med forskningsmiljø, andre offentlige etater og næringsaktører har vi tro på at forvaltningen i årene framover vil være en aktiv medspiller for utviklingen av de marine næringene.

En fremtidsrettet forvaltning som er troverdig og kunnskapsbasert vil kunne være et viktig konkurransefortrinn for norsk sjømat i de internasjonale markedene.

DEL VI - ÅRSREGNSKAP

LEDELSESKOMMENTAR

Virksomhetens formål

Fiskeridirektoratet ble etablert i Bergen i 1900 og er myndighetenes rådgivende og utøvende organ innen fiskeri- og akvakulturforvaltning i Norge. Fiskeridirektoratet skal bidra til å oppfylle Nærings- og fiskeridepartementets overordnede mål og vårt samfunnsoppdrag er formulert som følger; «Fiskeridirektoratet skal fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.»

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra eget departement.

Årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Fiskeridirektoratet har i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet vedtatt at Fiskeridirektoratet skal føre og rapportere sitt virksomhetsregnskapet iht. de anbefalte statlige regnskapsstandardene.

Årsregnskapet vurderes å gi et korrekt uttrykk for årets ressursbruk og virksomhetens eiendeler og gjeld.

Vesentlige forhold ved årsregnskapet

Som en følge av at inntekt fra bevilgning inntektsføres i henhold til prinsippet om motsatt sammenstilling ved årets slutt er resultatet av årets aktiviteter null. Virksomhetens kontantutbetalinger over driftsposten er om lag på størrelse med årets bevilgning inkludert merinntekt.

Driftsinntekter og driftskostnader er om lag 5 % høyere i 2017 enn i 2016. Utover generell prisstigning har det vært en økning i aktivitet relatert til arbeid med digitalisering og havbrukssatsing i tillegg til at det har vært en økning i fartøyleie og andre kostnader knyttet til overvåkingstjenesten/sjøtjenesten.

Av nøkkeltallsoversikt fremgår at antall årsverk (snitt gjennom året) er økt med 4 fra 2016 til 2017.

Lønnskostnader som andel av totale driftskostnader har gått ned fra 61 % til 59 % i samme periode. Endringen må sees i sammenheng med økte kostnader til fartøyleie og økte kostnader til kjøp av fremmede tjenester i tilknytning til digitaliseringssatsingen.

Revisjonsordning

Fiskeridirektoratets regnskap revideres av Riksrevisjonen. Revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2018.

Fiskeridirektoratet, 26. februar 2018

Liv Holmefjord
Fiskeridirektør

PRINSIPPER FOR OPPSTILLING AV BEVILGNINGS- RAPPORTERING OG ARTSKONTORAPPORTERING

Årsregnskap for Fiskeridirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen, og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Dette stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten, og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2017

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0917	Fiskeridirektoratet, driftsutgifter	01		A, B	429 425 000	422 215 750	7 209 250
0917	Fiskeridirektoratet, spesielle driftsutgifter	21		A, B	10 469 000	15 551 668	-5 082 668
0917	Fiskeridirektoratet, Fiskeriforskning og -over	22		A, B	90 264 000	74 404 775	15 859 225
0919	Overføring til kommunene, vederlag havbruk	60			317 988 000	146 024 000	171 964 000
0919	Tilskudd til Velferdstasjoner	71			2 200 000	2 200 000	0
0919	Tilskudd til sikkerhetstiltak for fiskere	72			2 100 000	2 272 500	-172 500
0919	Erstatninger	74			1 982 000	552 384	1 429 616
0919	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	75			59 344 000	48 563 711	10 780 289
0919	Tilskudd til fiskeriforskning, kan overføres	76			44 318 000	9 085 415	35 232 585
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01			0	28 315 283	
<i>Sum utgiftsført</i>					958 090 000	749 185 486	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3917	Refusjoner og diverse inntekter	01		B	100 000	12 534 885	12 434 885
3917	Saksbehandlingsgebyr	05			17 446 000	24 312 494	6 866 494
3917	Inntekt vederlag oppdrettskonsesjoner	13			47 000 000	37 000 000	-10 000 000
3917	Inntekter ordningen fiskeforsøk og veiledning	22		B	4 388 000	9 470 668	5 082 668
3917	Forvaltningssanksjoner	86			3 600 000	3 294 758	-305 242
5574	Kontroll- og tilsynsavgift akvakulturi	72			27 300 000	26 971 232	-328 768
5574	Årsavgift merkeregisteret	73			8 550 000	8 796 281	246 281
5574	Fiskeriforskningsavgift	74			254 200 000	247 812 309	-6 387 691
5605	Renter statskassens beholdninger	83			0	45 388	45 388
5309	Tilfeldige inntekter	29			0	1 601 952	
5700	Folketrygdens inntekter	72			0	32 096 676	
<i>Sum inntektsført</i>					362 584 000	403 936 641	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						345 248 845	
Kapitalkontoer							
60090001	Norges Bank KK /innbetalinger					374 872 335	
60090002	Norges Bank KK/utbetalinger					-720 677 253	
710700	Endring i mellomværende med statskassen					556 073	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
					31.12.2017	31.12.2016	Endring
710700	Mellomværende med statskassen				-11 465 338	-12 021 411	556 073

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0917 01	17 825 000	411 600 000	429 425 000
0917 21	0	10 469 000	10 469 000
0917 22	22 064 000	68 200 000	90 264 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekt er(-) iht. merinntektsful lmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
091701/391701		7 209 250		7 209 250	13 113 485			20 322 734	20 580 000	20 322 734
091721/391722		-5 082 668		-5 082 668	5 082 668			0	523 450	0
091722	"kan overføres"	15 859 225		15 859 225				15 859 225	68 200 000	15 859 225

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

**Inkluderer inntekt ført på posten av Registerenheten i Brønnøysund med 678 600 kroner.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter**Mottatte belastningsfullmakter**

Ikke aktuelt

Stikkordet «kan overføres»

Er knyttet til kap 0917 post 22 og mindreutgift vil bli søkt overført til 2018.

Stikkordet «kan benyttes under»

Ikke aktuelt.

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Ikke aktuelt.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Ikke aktuelt.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

1) Merinntekter over kap. 3917 post 01 Refusjoner og diverse inntekter, til sammen 13 113 485 kroner er nyttet under kap. 917 post 01 Fiskeridirektoratet driftsutgifter.

2) Kap. 917 post 21 er overskredet mot tilsvarende merinntekter på kap 3917 post 22 med til sammen 5 082 668 kroner.

Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Ikke aktuelt.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Ikke aktuelt.

Innsparing i regnskapsåret som følge av bruk av fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Ikke aktuelt.

Romertallsvedtak

Ikke aktuelt.

Mulig overførbart beløp

Mulig overførbart beløp på kap. 917 post 01 og post 22 vil bli søkt overført med henholdsvis 20 322 734 kroner og 15 859 225 kroner

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2017

	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	5 739 517	3 558 000
Salgs- og leieinnbetalinger	3 692 398	4 566 639
Andre innbetalinger	3 413 808	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>	12 845 723	8 124 639
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	304 694 707	256 346 127
Andre utbetalinger til drift	202 952 645	184 238 811
<i>Sum utbetalinger til drift</i>	507 647 353	440 584 938
Netto rapporterte driftsutgifter	494 801 630	432 460 299
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	0	-156
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>	0	-156
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	4 989 322	3 434 449
Utbetaling til kjøp av aksjer	0	0
Utbetaling av finansutgifter	15 678	31 845
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>	5 005 000	3 466 294
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	5 005 000	3 466 449
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	358 918 772	399 483 322
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>	358 918 772	399 483 322
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	208 698 010	168 399 678
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>	208 698 010	168 399 678
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	555 631	562 486
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	32 096 676	26 789 548
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	28 315 283	26 140 072
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>	-4 337 024	-1 211 963
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	345 248 845	203 631 141

Oversikt over mellomværende med statskassen **

	2017	2016
Eiendeler og gjeld		
Fordringer	267 273	1 115 657
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-12 103 342	-12 429 155
Skyldige offentlige avgifter	1 016 947	-315 318
Annen gjeld	58	-392 596
Sum mellomværende med statskassen	-11 465 338	-12 021 411

PRINSIPPER FOR OPPSTILLING AV VIRKSOMHETSREGNSKAP

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Åpningsbalanse

Fiskeridirektoratet utarbeidet åpningsbalanse pr. 01.01.2005, og pr. utgangen av 2016 er samtlige eiendeler ferdig avskrevet. (Fiskeridirektoratet har ingen finansielle eiendeler).

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i den perioden da aktivitetene som inntektene er forutsatt å finansiere er utført, det vil si i den perioden kostnadene påløper (motsatt sammenstilling). Prinsippet om motsatt sammenstilling er også benyttet ved årets slutt i henhold til SRS 10 Inntekt fra bevilgninger.

Den andelen av inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som benyttes til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler som balanseføres, inntektsføres ikke på anskaffelsestidspunktet, men avsettes i balansen på regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

I takt med kostnadsføringen av avskrivninger av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler inntektsføres et tilsvarende beløp fra avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. Periodens inntektsføring fra avsetningen resultatføres som inntekt fra bevilgninger. Dette medfører at kostnadsførte avskrivninger inngår i virksomhetens driftskostnader uten å få resultateffekt.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i takt med at aktivitetene utføres.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Det er følgelig ikke gjort beregning eller avsetning for eventuell over-/underdekning i pensjonsordningen som tilsvarer NRS 6. Årets pensjonskostnad tilsvarer derfor årlig premiebeløp til Statens pensjonskasse (SPK).

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 30.000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Investeringer i aksjer og andeler

Investeringer i aksjer og andeler er balanseført til kostpris. Dette gjelder både langsiktige og kortsiktige investeringer. Mottatt utbytte og andre utdelinger er inntektsført som annen finansinntekt. Kortsiktige aksjer og

andeler vurderes i henhold til laveste verdis prinsipp. Langsiktige aksjer og andeler nedskrives til virkelig verdi dersom verdinedgangen ikke forventes å være forbigående.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Beholdning av varer og driftsmateriell

Beholdninger omfatter varer for salg og driftsmateriell som benyttes i eller utgjør en integrert del av virksomhetens offentlige tjenesteyting. Beholdninger av varer og driftsmateriell er verdsatt til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12 lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital består av virksomhetskapskapital, avregninger og statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler i henhold til SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse.

Avregninger

For bruttobudsjetterte virksomheter er nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, finansiert av avregnet med statskassen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i avregnet med statskassen.

Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler viser inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som er benyttet til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

Kontantstrømoppstilling

Det er ikke utarbeidet kontantstrømoppstilling. Tilnærmet lik informasjon er presentert i artskontorapporteringen som en del av årsregnskapet.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likvider gjennom året. Virksomhetene har en trekkrettighet på sin konsernkonto. For bruttobudsjetterte virksomheter nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Resultatregnskap

	Note	31.12.2017	31.12.2016
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	502 682 821	484 149 360
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	5 739 517	3 558 000
Inntekt fra gebyrer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	3 692 398	4 566 639
Andre driftsinntekter	1	3 472 755	0
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>515 587 491</i>	<i>492 274 000</i>
Driftskostnader			
Varekostnader		0	0
Lønnskostnader	2	306 457 898	300 433 612
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	4 692 950	4 310 831
Nedskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	0	0
Andre driftskostnader	5	204 420 964	187 497 557
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>515 571 813</i>	<i>492 242 000</i>
Driftsresultat		15 678	32 000
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	0	-156
Finanskostnader	6	15 678	31 845
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>-15 678</i>	<i>-32 000</i>
Resultat av periodens aktiviteter		0	0
Avregninger og disponeringer			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	0	0
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	8	358 918 772	399 483 322
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet		358 918 772	399 483 322
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre	9	208 698 010	168 399 678
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		-208 698 010	-168 399 678
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

Balanse

	Note	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Forskning og utvikling	3	0	0
Programvare og lignende rettigheter	3	338 189	624 899
Immaterielle eiendeler under utførelse	3	0	0
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		<i>338 189</i>	<i>624 899</i>
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4	0	0
Maskiner og transportmidler	4	902 596	1 169 627
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	11 758 906	10 807 573
Anlegg under utførelse	4	0	0
Infrastruktureiendeler	4	0	0
<i>Sum varige driftsmidler</i>		<i>12 661 502</i>	<i>11 977 200</i>
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler		0	0
Obligasjoner		0	0
Andre fordringer		0	0
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Sum anleggsmidler		12 999 691	12 602 099
B. Omløpsmidler			
I Beholdning av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell		0	0
<i>Sum beholdning av varer og driftsmateriell</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
II Fordringer			
Kundefordringer	10	1 724 021	1 066 938
Opptjente, ikke fakurerte inntekter		0	0
Andre fordringer	11	12 981 570	12 080 184
<i>Sum fordringer</i>		<i>14 705 591</i>	<i>13 147 122</i>
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	12	0	0
Kontanter og lignende	12	0	0
<i>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Sum omløpsmidler		14 705 591	13 147 122
Sum eiendeler		27 705 282	25 749 220

Statens kapital og gjeld

	Note	31.12.2017	31.12.2016
C. Statens kapital			
I Virksomhetskapskapital			
<i>Sum virksomhetskapskapital</i>		0	0
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	-55 318 256	-52 091 956
<i>Sum avregninger</i>		-55 318 256	-52 091 956
III Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	3,4	12 999 691	12 602 099
<i>Sum statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler</i>		12 999 691	12 602 099
Sum statens kapital		-42 318 565	-39 489 857
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelser			
Avsetninger langsiktige forpliktelser		0	0
<i>Sum avsetninger for langsiktige forpliktelser</i>		0	0
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld		0	0
<i>Sum annen langsiktig gjeld</i>		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		6 310 654	3 533 562
Skyldig skattetrekk		12 103 333	12 429 146
Skyldige offentlige avgifter		5 482 516	5 404 930
Avsatte feriepenger		27 603 369	26 518 569
Mottatt forskuddsbetaling		0	0
Annen kortsiktig gjeld	13	18 523 975	17 352 871
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		70 023 847	65 239 078
Sum gjeld		70 023 847	65 239 078
Sum statens kapital og gjeld		27 705 282	25 749 221

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2017	31.12.2016
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgninger*	503 080 413	440 980 890
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-5 090 543	-3 434 449
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	4 692 950	4 310 831
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (bokført verdi avhendede anleggsmidler)	0	0
+ inntekt til dekning av pensjonskostnader**	0	42 292 089
- utbetaling av tilskudd til andre		
Andre poster som vedrører bevilgninger (spesifiseres)		
Sum inntekt fra bevilgninger	502 682 821	484 149 360
<i>*Vesentlige tildelinger kan spesifiseres på egne linjer.</i>		
<i>**Virksomheten betaler pensjonspremie fra 1.januar 2017. Se omtale note 2.</i>		
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	0	0
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	5 180 448	3 558 000
Tilskudd fra EU	0	0
Andre tilskudd og overføringer	559 069	0
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	5 739 517	3 558 000
Inntekt fra gebyrer		
Gebyrer	0	0
Sum inntekt fra gebyrer	0	0
Salgs- og leieinntekter		
Salgsinntekt leie	3 692 398	4 566 639
Salgsinntekt tjenester, avgiftspliktig	0	0
Prosjektinntekter (Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri)	0	0
Inntekter fra undervisningsoppdrag	0	0
Sum salgs- og leieinntekter	3 692 398	4 566 639
Andre driftsinntekter		
Gevinst ved avgang av anleggsmidler	480 160	0
Andre inntekter	2 992 596	0
Sum andre driftsinntekter	3 472 755	0
Sum driftsinntekter	515 587 491	492 274 000

Grunnlag for inntektsføring av utgiftsbevilgning

Kapittel og post	Kontantprinsippet				Periodiserings - prinsippet
	Utgiftsbevilgning (samlet tildeling)	Inntektsbevilgning	Rapportert inntekt	Maksimalt beregnet grunnlag for inntektsføring	Inntektsført bevilgning
0917.01/3917.01	429 425 000	100 000	12 534 885	429 325 000	
0917.21/3917.22	10 469 000	4 388 000	9 470 668	6 081 000	
0917.22	90 264 000			90 264 000	
0xxx.45				0	
Sum				525 670 000	503 080 413

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	224 856 360	214 455 194
Feriepenger	28 070 775	26 917 530
Arbeidsgiveravgift	32 366 956	33 282 645
Pensjonskostnader*	27 545 765	33 457 950
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-8 943 819	-10 389 397
Andre ytelser	2 561 862	2 709 691
Sum lønnskostnader	306 457 898	300 433 612

Antall årsverk ** **429** **414**

* Nærmere om pensjonskostnader

For virksomheter som er omfattet av rundskriv R-118:

Fra og med 1.januar 2017 betaler virksomheten pensjonspremie til SPK, For 2017 er arbeidsgivers andel av pensjonspremien 12 prosent. Premiesatsen for 2016 var av SPK estimert til 15,1 prosent.

**Årsverk

Viser brutto årsverk virksomheten betaler for. Dette er årsverksbegrepet vi bygger vår planlegging og årsverkskartlegging på. For å skape konsistens i årsverksbegrep benytter vi dette her også. Vi er kjent med anbefaling om å benytte "netto årsverk" (dvs. fratrukket fravær). Tallene ville i så fall vært 372 for 2016 og 381 for 2017. I løpet av 2018 vil vi gå gjennom vårt opplegg for årsverkskartlegging, herunder vurdere hva som er mest hensiktsmessig årsverksbegrep.

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Forskning og utvikling	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	0	2 448 072	0	2 448 072
Tilgang i året	0	75 621	0	75 621
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0	0
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0
<i>Anskaffelseskost</i>	0	2 523 693	0	2 523 693
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	0	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	1 823 173	0	1 823 173
Ordinære avskrivninger i året	0	362 330	0	362 330
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0	0
Balansført verdi 31.12.2017	0	338 189	0	338 189

	Virksomhets-spesifikt	5 år / lineært	Ingen avskrivning	
Avskrivningssatser (levetider)				
<u>Avhendelse av immaterielle eiendeler i 2017:</u>				
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	0	0
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	0	0
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	0	0

Note 4 Varige driftsmidler

	Tomter	Bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.	Anlegg under utførelse	Infrastruktur-eiendeler	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	0	0	1 970 305	26 198 210	0	0	28 168 515
Tilgang i året	0	0	0	5 014 922	0	0	5 014 922
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0	0	0	0	0
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0	0	0	0
<i>Anskaffelseskost</i>	0	0	1 970 305	31 213 132	0	0	33 183 437
Akkumulerte nedskrivninger 01.01	0	0	0	0	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	0	800 678	15 390 637	0	0	16 191 315
Ordinære avskrivninger i året	0	0	267 031	4 063 589	0	0	4 330 620
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0	0	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2017	0	0	902 596	11 758 906	0	0	12 661 502

Avskrivningssatser (levetider)	Ingen avskrivning	10-60 år dekomponert lineært	3-15 år lineært	3-15 år lineært	Ingen avskrivning	Virksomhets-spesifikt	
<u>Avhendelse av varige driftsmidler i 2017:</u>							
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	480 160	0	0	0	480 160
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	480 160	0	0	0	480 160

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2017	31.12.2016
Husleie*	37 516 148	39 509 147
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	2 351 694	2 522 345
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	6 192 909	5 094 028
Leie maskiner, inventar og lignende**	55 590 940	46 051 208
Mindre utstyrsanskaffelser	4 318 571	3 209 565
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	5 615 917	7 309 973
Kjøp av fremmede tjenester ***	48 640 436	40 606 283
Reiser og diett	25 068 054	22 877 797
Tap og lignende	110 500	-131 500
Øvrige driftskostnader	19 015 794	20 448 711
Sum andre driftskostnader	204 420 964	187 497 557

*Husleiekostnaden har gått ned fra 2016 til 2017 pga nedleggelse av kontorer

**Skyldes økte kostnader til fartøyleie m.m. over post 22

***Endring skyldes økte kostnader til Min Side 1,3 mill, arbeidet med registre 3,6 mill, og økte kostnader post 21 på 2,8 mill

Oversikt over årlige leibeløp i henhold til leieavtaler*

	<i>Varighet mellom ett og fem år</i>	<i>Varighet over fem år</i>	<i>Sum</i>
Husleieavtaler	26 800 000	9 700 000	36 500 000
Leieavtaler knyttet til immaterielle eiendeler			0
Leieavtaler knyttet til varige driftsmidler			0
Øvrige leieavtaler			0
Sum leieavtaler			36 500 000

* Kun vesentlige leieavtaler er spesifisert.

Note 6 Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2017	31.12.2016
Finansinntekter		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	-156
Utbytte fra selskaper	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum finansinntekter	0	-156
Finanskostnader		
Rentekostnad	15 678	31 845
Nedskrivning av aksjer	0	0
Valutatap (disagio)	0	0
Annen finanskostnad	0	0
Sum finanskostnader	15 678	31 845

**Note 7 Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen
(bruttobudsjetterte virksomheter)**

A) Avregnet med statskassen

	31.12.2017	31.12.2016	Endring
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	338 189	624 899	-286 709
Varige driftsmidler	12 661 502	11 977 200	684 302
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-12 999 691	-12 602 099	-397 593
<i>Sum</i>	0	0	0
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	0	0	0
Kundefordringer	1 724 021	1 066 938	657 083
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	0	0	0
Andre fordringer	12 981 570	12 080 184	901 386
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	14 705 591	13 147 122	1 558 469
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-6 310 654	-3 533 562	-2 777 092
Skyldig skattetrekk	-12 103 333	-12 429 146	325 813
Skyldige offentlige avgifter	-5 482 516	-5 404 930	-77 586
Avsatte feriepenger	-27 603 369	-26 518 569	-1 084 800
Mottatt forskuddsbetaling	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-18 523 975	-17 352 871	-1 171 104
<i>Sum</i>	-70 023 847	-65 239 078	-4 784 769
Avregnet med statskassen*	-55 318 256	-52 091 956	-3 226 300

Finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler*. Finansieringen av nettosummen av omløpsmidler og kortsiktig gjeld fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Avregnet med statskassen*.

Avstemming av endring i avregnet med statskassen (kongruensavvik)

Konsernkonto utbetaling	-720 677 253
Konsernkonto innbetaling	374 872 335
<i>Netto trekk konsernkonto</i>	-345 804 918
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	-358 918 772
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	208 698 010
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)	503 080 413
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-32 652 307
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	28 301 213
- Tilbakeførte utsatte inntekter ved avgang anleggsmidler, der avsetningen ikke er resultatført (underkonto 1996)	0
Korrigerer av avsetning for feriepenger (ansatte som går over i annen statlig stilling)	522 659
Andre avstemmingsposter (spesifiseres)	0
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>	3 226 300
Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen	0
Sum endring i avregnet med statskassen *	3 226 300

Note 7B Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2017	31.12.2017	
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	338 189		338 189
Varige driftsmidler	12 661 502		12 661 502
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-12 999 691		-12 999 691
<i>Sum</i>	0	0	0
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	0	0	0
Kundefordringer	1 724 021	0	1 724 021
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	0	0	0
Andre fordringer	12 981 570	106 159	12 875 411
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	14 705 591	106 159	14 599 432
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-6 310 654	0	-6 310 654
Skyldig skattetrekk	-12 103 333	-12 103 342	9
Skyldige offentlige avgifter	-5 482 516	1 016 947	-6 499 463
Avsatte feriepenger	-27 603 369	0	-27 603 369
Mottatt forskuddsbetaling	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-18 523 975	-485 101	-18 038 873
<i>Sum</i>	-70 023 847	-11 571 497	-58 452 350
Sum	-55 318 256	-11 465 338	-43 852 918

Note 8 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2017	31.12.2016
Overføring fra andre statlige regnskaper	0	0
Overføring fra kommunenes/fylkeskommunenes forvaltningsbudsjett	0	0
Skatter og avgifter, renteinntekter og utbytte m.m *	358 918 772	399 483 322
Sum avgifter og gebyrer direkte til statskassen	358 918 772	399 483 322

* Ved etterkontroll vedrørende fakturering av kontroll- og tilsynsavgift akvakultur fremkommer at tilleggsavgift for kapasitet for noen lokaliteter ved en feil ikke er fakturert høsten 2017.

Samlet beløper dette seg til 700 000 kroner. Disse vil bli fakturert i 2018.

Overnevnte har ikke balanse- eller resultateffekt for årsregnskapet 2017.

Note 9 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2017	31.12.2016
Utbetaling av tilskudd til andre	208 698 010	168 399 678
Overføring til fond, forvaltningsorganer og andre statlige regnskaper	0	0
Annet	0	0
Sum utbetalinger av tilskudd til andre	208 698 010	168 399 678

Note 10 Kundefordringer

	31.12.2017	31.12.2016
Kundefordringer til pålydende*	2 073 021	1 305 438
Avsatt til forventet tap (-)**	-349 000	-238 500
Sum kundefordringer	1 724 021	1 066 938

* Herav en faktura til NAV Økonomitjeneste på kr 1 093 289,- som gjelder refusjon av produktavgift som vi har refundert vedr utenlandsk mannskap. Tidligere utbetalt med utgangspunkt i brev til NAV, men fra 2017 ønsker de faktura.

**Kommentar - avsetning tap:

	Saldo åpne poster	Avsetning
Konto 1500 Kunder	1 304 000	100 000
Konto 1512 Kunder kontroll og tilsynsavgift akvakultur	172 000	34 000
Konto 1513 Kunder årsavgift merkeregisteret	644 000	215 000
		349 000

Avsetning til forventet tap er basert på en konkret vurdering av hver enkelt av kundegruppene:

Konto 1500 - basert på erfaring er tapsandelen lav

Konto 1512 - i hovedsak nye poster, avsetning tap er satt til 1/5

Konto 1513 - basert på erfaring er avsetning satt til 1/3

Note 11 Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2017	31.12.2016
Forskuddsbetalt lønn	20 000	17 000
Reiseforskudd	54 467	142 458
Personallån	30 939	118 959
Andre fordringer på ansatte	0	0
Forskuddsbetalte leie	8 753 635	7 209 977
Andre forskuddsbetalte kostnader	4 122 529	3 890 332
Andre fordringer	0	701 458
Sum andre kortsiktige fordringer	12 981 570	12 080 184

Note 12 Bankinnskudd, kontanter og lignende

	31.12.2017	31.12.2016
Øvrige bankkontoer	0	0
Kontantbeholdninger	0	0
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0

Note 13 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2017	31.12.2016
Skyldig lønn	-13 612	-20 980
Annen gjeld til ansatte	17 120 000	16 270 000
Påløpte kostnader	1 027 598	728 792
Avstemmingsdifferanser ved rapportering til statsregnska	0	0
Avsatt pensjonspremie til SPK, arbeidsgiverandel	0	0
Annen kortsiktig gjeld	389 989	375 058
Sum annen kortsiktig gjeld	18 523 975	17 352 871

Årsverk-kostnader Fiskeridirektoratet totalt

Antall årsverk 1)

	454,4	445,4	446,1	427,4	418	422						
	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.
Tall i 1000 kr.												
Driftskostnader totalt	394 360	868	419 067	941	468 511	1 050	460 392	1 077	492 242	1 178	515 572	1 222

o Lønn og sos. kostn.

	283 383	624	291 612	655	307 107	688	307 001	718	300 434	719	306 458	726
--	---------	-----	---------	-----	---------	-----	---------	-----	---------	-----	---------	-----

o Andre driftskostn.

	104 090	229	121 531	273	156 781	351	146 560	343	187 498	449	204 421	484
--	---------	-----	---------	-----	---------	-----	---------	-----	---------	-----	---------	-----

oo herav husleie 2)

	29 486	65	28 875	65	29 886	67	31 082	73	39 509	95	37 516	89
--	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----

oo herav leie fartøy mv. 3)

	11 518	25	11 554	26	41 821	94	35 063	82	46 051	110	55 591	132
--	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	-----	--------	-----

oo herav fremede tj.

	6 156	14	12 189	27	12 080	27	18 161	42	40 606	97	48 640	115
--	-------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	-----

oo herav reiser, diett

	19 157	42	22 951	52	23 315	52	18 520	43	22 878	55	25 068	59
--	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----

o Avskrivninger

	6 887	15	5 924	13	4 622	10	6 831	16	4 311	10	4 693	11
--	-------	----	-------	----	-------	----	-------	----	-------	----	-------	----

1) Gjennomsnitt av antall årsverk ved hver måneds utløp delt på 12

2) Fra 2016 inklusiv husleie som viderefaktureres til andre

3) Fra 2014 inklusiv fartøyleie overvåkingstjenesten

Kostnadsandeler i % av driftskostnader totalt

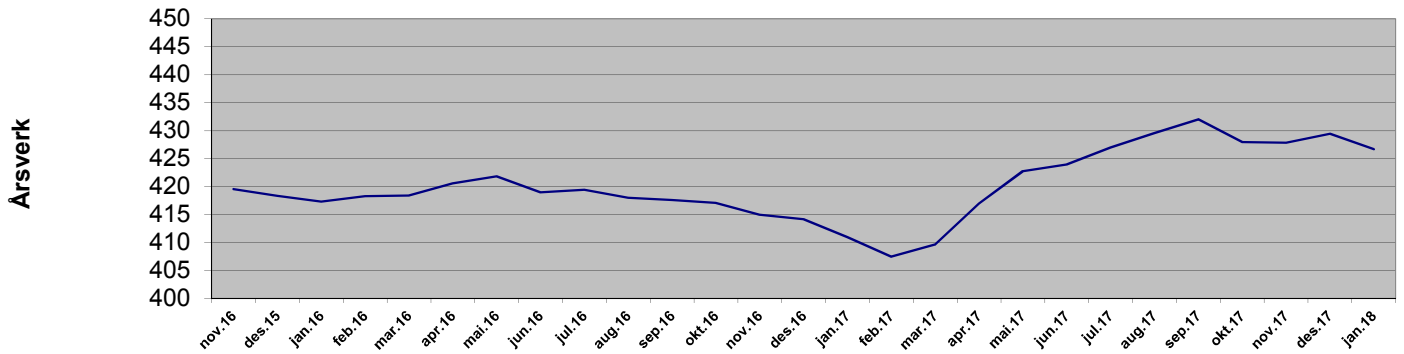
o Lønn og sos. kostn.	71,9 %	69,6 %	65,5 %	66,7 %	61,0 %	59,4 %
o Andre driftskostn.	26,4 %	29,0 %	33,5 %	31,8 %	38,1 %	39,6 %
oo herav husleie	7,5 %	6,9 %	6,4 %	6,8 %	8,0 %	7,3 %
oo herav leie fartøy mv.	2,9 %	2,8 %	8,9 %	7,6 %	9,4 %	10,8 %
oo herav frememde tj.	1,6 %	2,9 %	2,6 %	3,9 %	8,2 %	9,4 %
oo herav reiser, diett	4,9 %	5,5 %	5,0 %	4,0 %	4,6 %	4,9 %
o Avskrivninger	1,7 %	1,4 %	1,0 %	1,5 %	0,9 %	0,9 %

Utvikling i årsverk i Fiskeridirektoratet - totalt

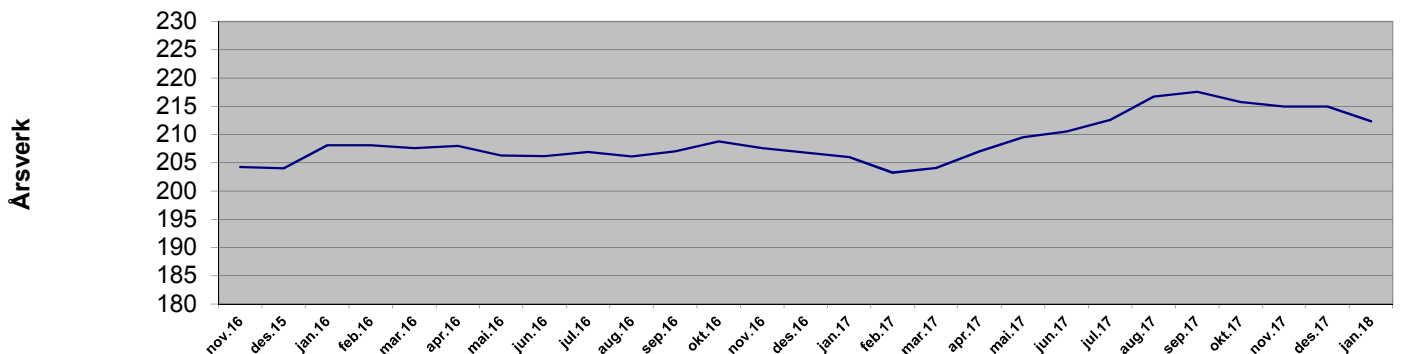
Avdeling/Region	nov.16	des.16	jan.17	feb.17	mar.17	apr.17	mai.17	jun.17	jul.17	aug.17	sep.17	okt.17	nov.17	des.17	jan.18
Fiskeridirektør + stab	16,20	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80
Administrasjonsavdelingen (*)	45,13	45,13	45,33	45,33	43,83	43,83	44,13	44,23	43,23	42,43	43,43	43,43	43,43	43,43	43,43
IT-avdelingen	24,65	24,65	25,40	25,40	25,40	25,40	25,40	25,40	23,40	23,70	23,70	23,70	22,70	22,70	22,70
Ressursavdelingen	61,40	61,40	61,20	61,20	61,20	60,60	59,60	59,60	60,05	61,25	59,25	59,05	59,25	58,45	56,50
Statistikkavdelingen	25,50	25,70	26,70	26,70	26,70	26,70	26,70	26,50	26,70	26,50	27,30	27,30	26,60	26,60	26,60
Kyst- og havbruksavdelingen	31,36	31,36	33,67	33,67	34,67	35,67	34,67	34,67	35,73	36,73	37,33	38,53	39,03	39,03	38,83
Sum sentralt	204,24	204,04	208,10	208,10	207,60	208,00	206,30	206,20	206,91	206,11	207,01	208,81	207,61	206,81	206,01
Region Nord	74,37	74,37	73,37	73,37	73,26	73,26	73,26	73,26	73,26	74,07	73,51	73,51	72,51	70,91	70,41
Region Nordland	35,62	35,12	33,12	34,12	34,12	32,92	34,92	33,92	32,92	31,92	32,12	31,12	32,12	31,12	31,12
Region Midt	44,45	43,65	42,75	42,75	42,75	43,75	43,70	41,90	41,65	41,65	41,55	39,75	39,75	38,75	37,80
Region Vest	31,78	31,78	31,88	31,88	31,88	32,88	33,88	33,88	33,88	33,98	32,98	32,78	32,88	33,08	34,18
Region Sør	29,11	29,41	28,11	28,11	28,81	29,81	29,81	29,81	30,11	30,11	30,11	30,11	30,11	30,11	30,71
Sum regioner	215,33	214,33	209,23	210,23	210,82	212,62	215,57	212,77	212,52	211,92	210,63	208,27	207,37	207,37	204,97
Sum Fiskeridirektoratet	419,57	418,37	417,33	418,33	418,42	420,62	421,87	418,97	419,43	418,03	417,64	417,08	414,98	414,18	410,98

(*) Herunder biblioteket.

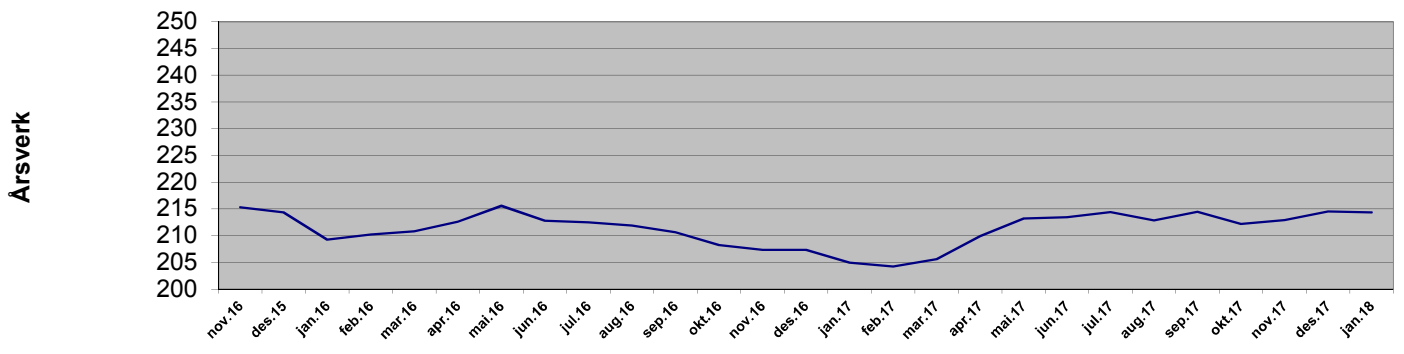
Sum Fiskeridirektoratet

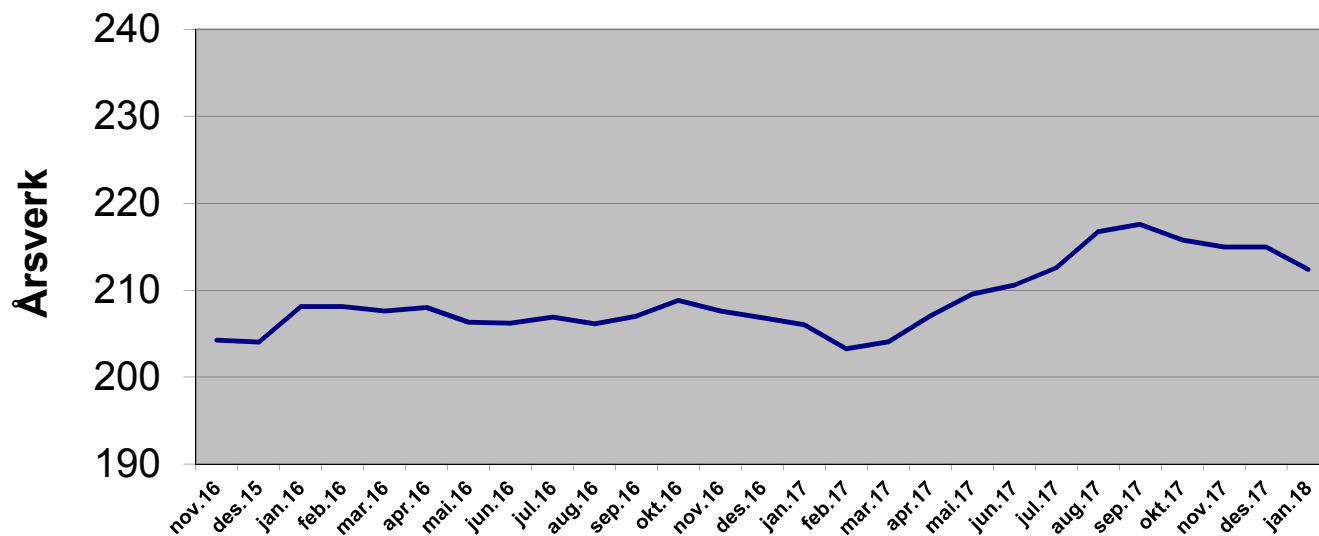
Sum sentralt

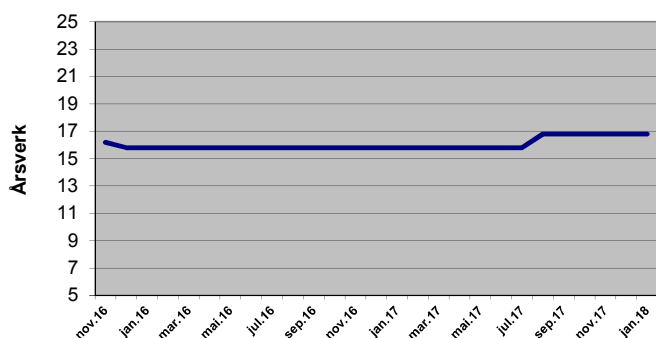
Sum regioner

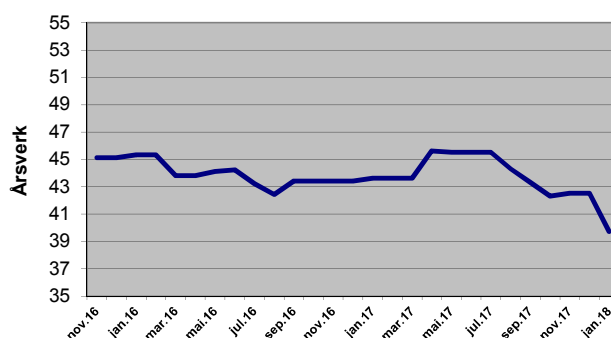
Sum sentralt

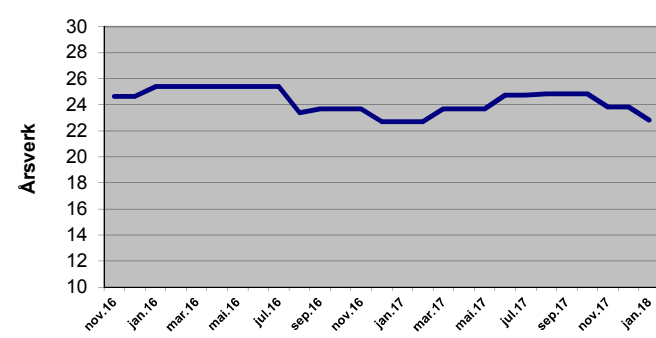
Fiskeridirektør + stab

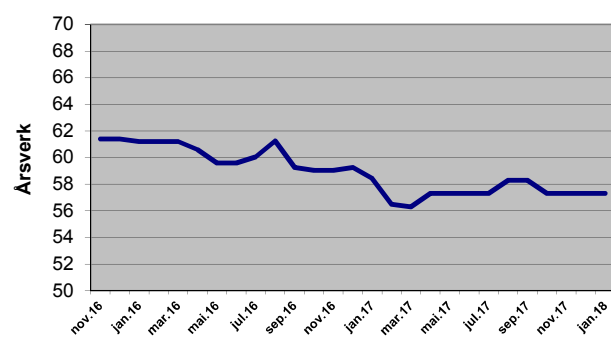
Adm.avdelingen

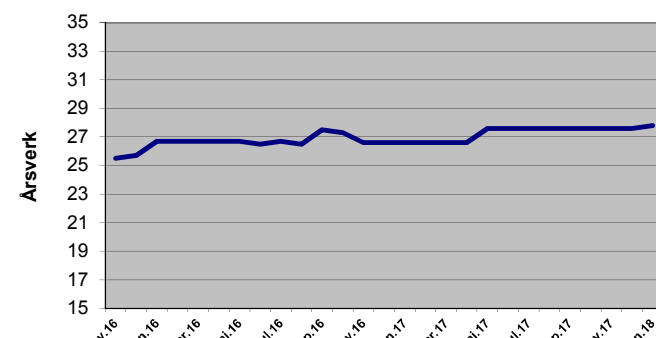
IT-avdelingen

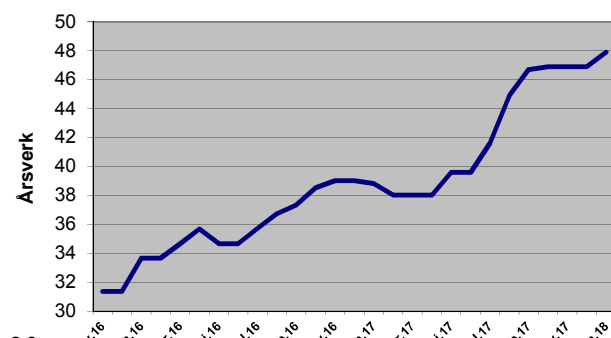
Ressursavdelingen

Statistikkavdelingen

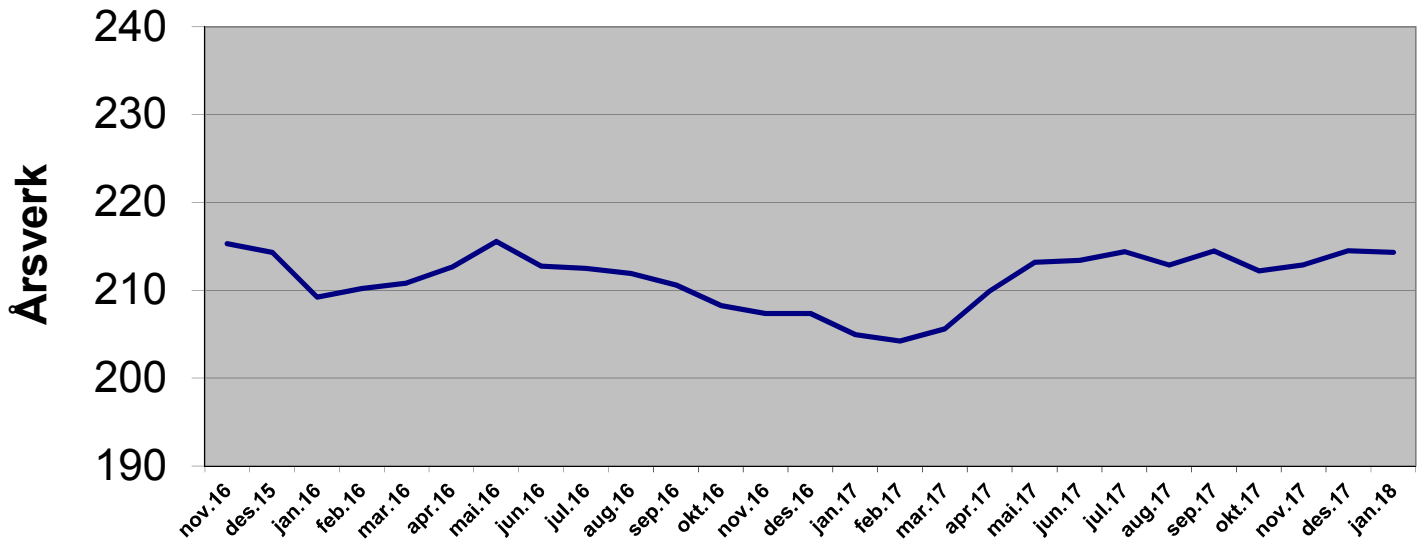

Kyst- og havbruksavdelingen

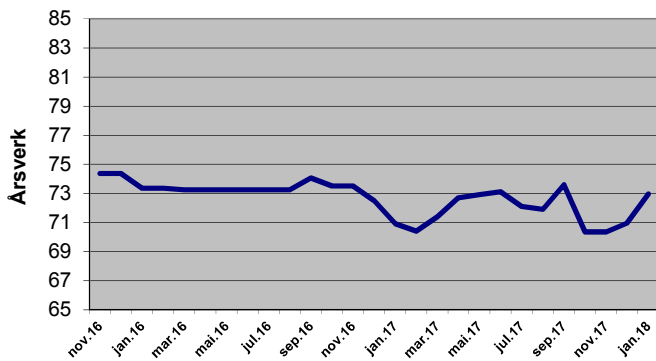

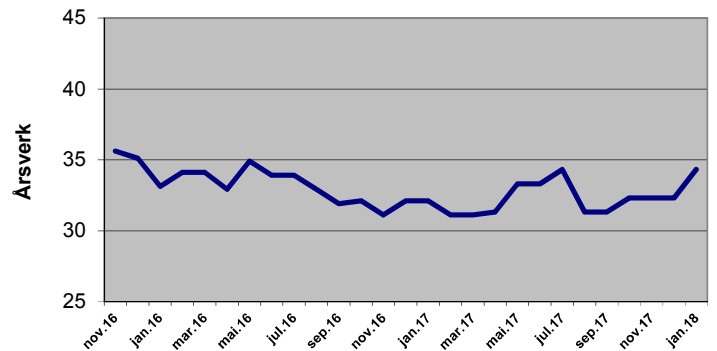
Sum regioner

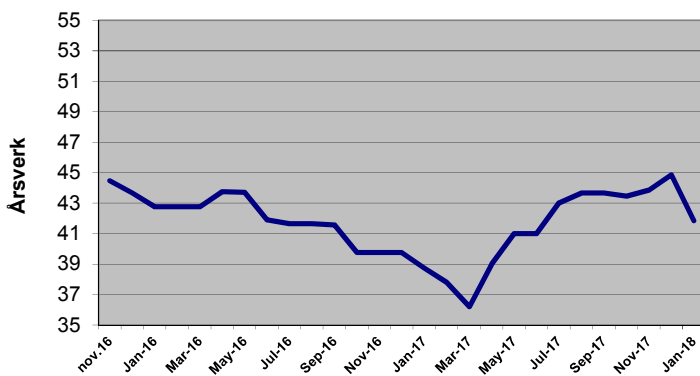
Nord

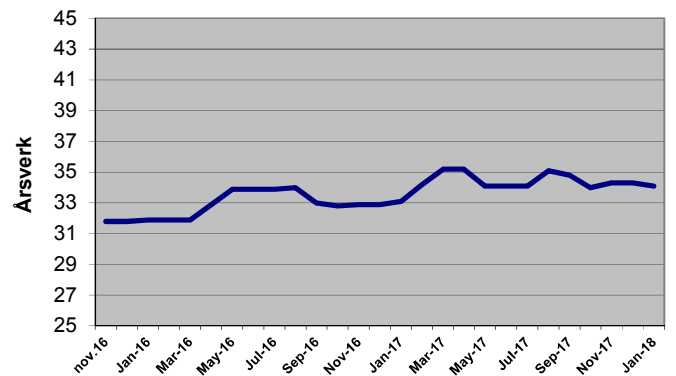
Nordland

Midt

Vest

Vedlegg 1⁸– Effektmål

Fiskerier

Verdiskapning

Effektmål 1: Utvikling i driftsmargin og totale driftsinntekter for fiskeflåten (jf. fig. 4.4 i Prop. 1S)

[Se figur 6:](#) Gjennomsnittlig driftsmargin og totale driftsinntekter 1980-2016.

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og ble oversendt i et notat til NFD i juli 2017 (for å svare opp en bestilling fra NFD datert 22. mai 2017).

Effektmål 2: Samlet landet kvantum og førstehandsverdi norske fartøy

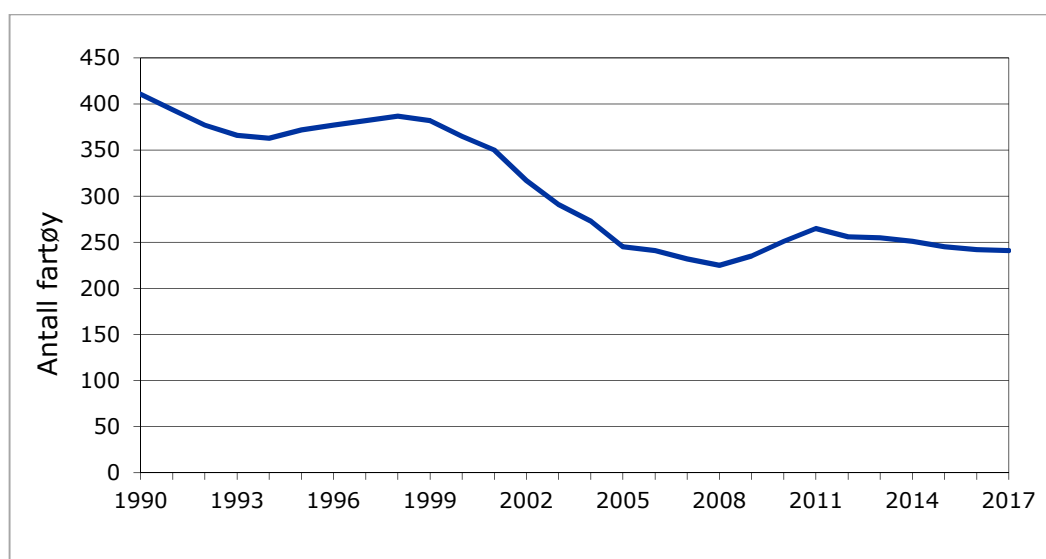
[Se figur 11:](#) Norsk fangst 1945-2017. Kvantum og førstehandsverdi.

Effektmål 3: Utvikling i fangst, antall fiskere og fangst per fisker (jf. fig 4.5 i Prop. 1S)

[Se figur 12:](#) Norsk fangst 1945-2017. Antall fiskere og fangst per fisker.

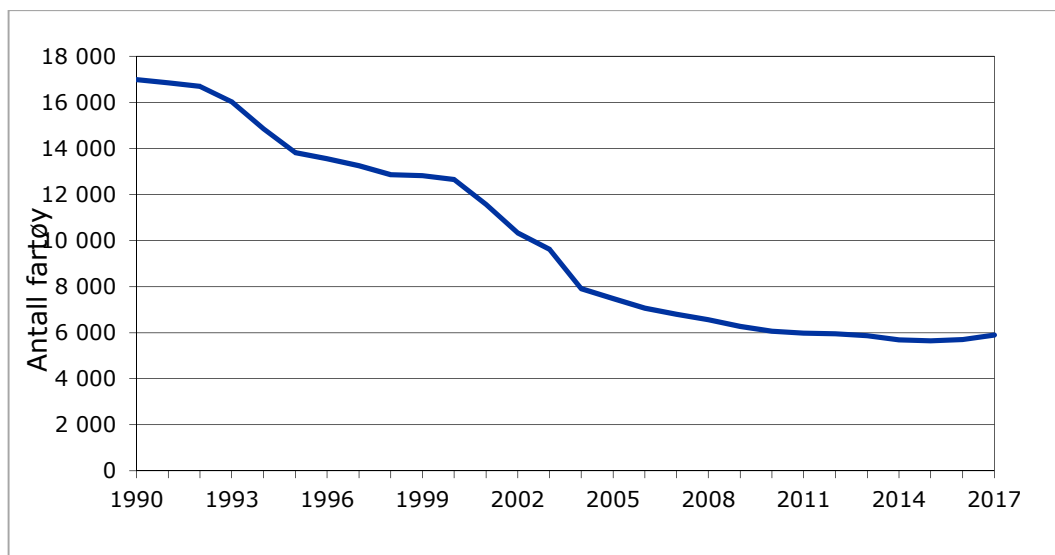
Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og ble oversendt i et notat til NFD i juli 2017 (for å svare opp en bestilling fra NFD datert 22. mai 2017).

Effektmål 4: Utvikling i totalt antall fartøy fordelt på over og under 28 meter

Utvikling i antall fartøy 28 meter og over 1990-2017

⁸ Svarer opp vedlegg 1 i tildelingsbrev 2017

Utvikling i antall fartøy under 28 meter 1990-2017

Effektmål 5: Oversikt over utvikling i antall tillatelser (aktive/passive), utvalgte grupper

Opplysninger om bl.a. utvikling i antall tillatelser oversendes etter avtale med NFD årlig i januar/februar.

Type tillatelse	Antall tillatelser							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
Ringnot > 90 fot	80	80	80	79	79	78	78	78
Ringnot 70-90 fot (SUK)	17	17	17	17	16	16	16	16
Pelagisk trål	33	33	32	32	28	26	25	25
Nordsjøtrål	8	6	6	5	5	4	4	4
Makrelltrål	26	24	23	23	19	17	17	17
NVG-trål	28	25	24	24	20	17	17	17
Makrell, kystnot	212	211	212	214	213	209	208	206
Makrell, garn/snøre	227	220	215	209	203	195	189	179
NVG-Kystnot	372	343	331	318	293	283	280	265
Sild sør, kystnot < 21,35 m	91	89	89	89	87	82	81	78
Torsketrål	41	40	38	37	37	37	37	36
Seitrål	7	6	5	5	4	4	4	4
Konvensjonelle havfiskefartøy	36	35	34	28	26	26	26	26
Seigarn, havfiskefartøy	14	14	14	14	13	13	13	13
Konvensjonelle kystfiskefartøy	1962	1923	1912	1894	1855	1810	1774	1737
Seinot, nord, 13 m og over, men mindre enn 300m ³ lasteromsvolum								103
Seinot, sør, 13 m og over, men mindre enn 300m ³ lasteromsvolum	154	149	147	141	126	117	111	
Seinot, sør, 13 m og over, men mindre enn 300m ³ lasteromsvolum	60	58	57	57	54	52	51	51
Torsk sør, konv. kystfiskefartøy	60	59	59	57	56	56	53	51
Reketrål sør, kyst 11 m og over	146	142	141	140	132	128	123	116

¹⁾ Tall per 31.12.2017 utkjørt 17. januar 2018

Bærekraft

Effektmål 7: Gytebestand for ulike arter

[Se figur 5:](#) Gytebestanden (Det internasjonale havforskningsrådet/ICES) 1985-2017.

Basert på opplysninger fra ICESs rådgivningskomité (ACOM) -

<http://www.ices.dk/community/advisory-process/Pages/Latest-Advice.aspx>.

Effektmål 8: Status for bestander, klasse A, B og C

[Se tabell 3:](#) Prioriterte utviklingstiltak i 2017, basert på fiskeritabellen 2016.

Tab. 4.5 i Prop.1S, er utarbeidet med bakgrunn i Bestandstabellen (Oversiktstabell over arter/bestander) og inngår i direktoratets årlige rapportering til NFD. Tabellen oversendes normalt til NFD i månedsskiftet juni/juli.

Effektmål 9: Indeks over utslipp/drivstofforbruk

[Se figur 16:](#) Utvikling i drivstofforbruk for fiskeflåten 2001-2016.

Havbruk

Verdiskaping

Effektmål 10: Total mengde og førstehandsverdi av fisk i havbruksnæringa (jf. Fig. 4.6 i Prop. 1S)

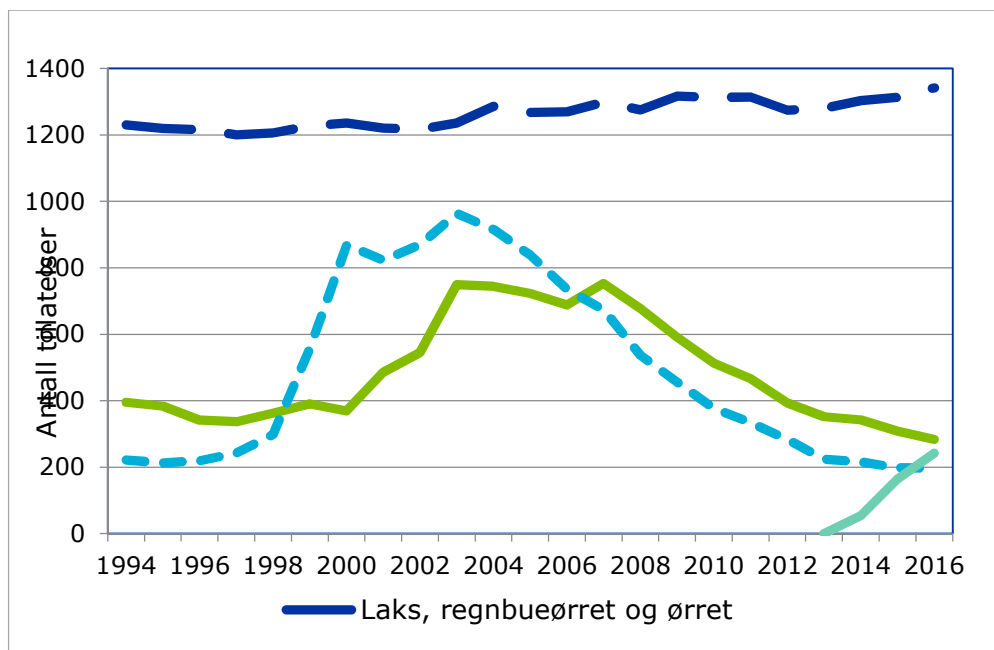
[Se figur 17:](#) Totalt solgt mengde og førstehandsverdi av oppdrettsfisk 1995-2017.

Effektmålet er en del av innspillene til Prop.1S og ble oversendt i et notat til NFD i juli 2017 (for å svare opp en bestilling fra NFD datert 22. mai 2017).

Effektmål 11: Antall tillatelser med produksjon av laks, regnbueørret og ørret, fordelt på fylke/region

Fylke <i>County</i>	2016		2015	
	Selskap <i>Companies</i>	Tillatelser <i>Licences</i>	Selskap <i>Companies</i>	Tillatelser <i>Licences</i>
Finnmark/Finnmárku	5	96	5	93
Troms/Romsa	19	112	17	103
Nordland	34	195	31	189
Nord-Trøndelag	10	84	11	84
Sør-Trøndelag	8	106	9	105
Møre og Romsdal	15	126	14	126
Sogn og Fjordane	15	95	15	92
Hordaland	30	180	32	175
Rogaland	16	78	16	74
Øvrige fylker	13	27	12	26
Totalt/Total	165	1099	162	1067

Antall selskap og tillatelser i drift med produksjon av matfisk laks, regnbueørret og ørret (inkl. stamfisk- og forskningstillatelser) 2015 og 2016

Utvikling i antall tillatelser for ulike produksjonsformer

Effektmål 12: Indikator som sier noe om driftsmargin og produksjonskostnad per kilo (jf. fig. 4.7 i Prop. 1S)

[Se figur 8:](#) Gjennomsnittlig driftsmargin og gjennomsnittlig produksjonskostnad per kilo laks og regnbueørret 1988-2016.

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og ble oversendt i et notat til NFD i juli 2017 (for å svare opp en bestilling fra NFD datert 22. mai 2017).

Bærekraft

Effektmål 13: Antall innrapporterte rømte oppdrettsfisk kategorisert på laksefisk og marin fisk

[Se figur 22:](#) Rapportert rømming av laks og regnbueørret 1993-2017.

Effektmål 14: Innslag av rømt oppdrettsfisk på gyteplassene

Fra den første rapporten kom ut i 2015 har Overvåkningsprogrammet for rømt laks i vassdragene økt antall vassdrag som inngår i overvåkingen fra 140 til 196. I 2017 mottok Fiskeridirektoratet den tredje årsrapporten med samlede vurderinger av tilstanden på både lokalt og nasjonalt nivå. Av 196 undersøkte vassdrag ble 154 vurdert til å ha lavt til moderat innslag av rømt oppdrettslaks (<10 %), 24 ble vurdert til å ha høyt innslag (>10 %), og for de resterende 18 kunne vi ikke si om innslaget var over eller under 10 %.

Effektmål 15: Andel oppdrettslokaliteter som ligger i områder med god vannkvalitet

Det var ikke mulig å svare på denne indikatoren i 2017 – vannettet er under ombygging/endring, og er ikke åpnet for å ta ut analyser

Effektmål 16: Status/tilstand på oppdrettslokaliteter fra innrapporterte MOM B- og MOM C-undersøkelser

[Se tabell 6:](#) Tilstanden ved marine akvakulturanlegg (B-undersøkelser)

[Se tabell 7:](#) Tilstanden ved marine akvakulturanlegg (C-undersøkelser)

Marin arealforvaltning

Verdiskaping

Effektmål 22: Andel innsigelser som blir tatt til følge

I løpet av 2017 har vi fremmet to innsigelser, hvorav den ene er løst og den andre fortsatt er i prosess. En innsigelse fra region sør fra 2016 har ikke blitt løst ved mekling og er dermed sendt videre til endelig avgjørelse i KMD. Innsigelsen gjelder ivaretagelse av fiskeområder i kommuneplanen til Farsund kommune og vi forventer at saken tas opp i første halvdel av 2018.

Vedlegg 2⁹– registreringsskjema tilstandsrapportering – kjønn og mangfold

Pr. 31.12.17

		Kjønnsbalanse			Månedslønn	
		Menn %	Kvinner %	Total (N)	Menn kroner	Kvinner Kroner
Total i virksomhet	2016	53	47	435	45742	43231
	2017	55	45	453	45758	44129
Toppleidelse (fiskeridirektør)	2016		100	1		107083
	2017		100	1		109750
Mellomledelse (direktør for avdeling, regiondirektør)	2016	75	25	12	71133	66733
	2017	58	42	12	74323	66658
Seksjonssjef	2016	59	41	27	56632	55864
	2017	59	41	27	57891	57300
Seniorrådgiver	2016	56	44	151	48675	47495
	2017	58	42	149	49225	48333
Rådgiver	2016	50	50	101	42238	41340
	2017	54	46	122	42816	42025
Førstekonsulent	2016		100	10		37710
	2017	10	90	10	41633	37824
Konsulent	2016	18	82	11	34571	35433
	2017	20	80	10	34716	35953

2017

		Antall tilsatte 31.12	Deltid 31.12	Midlertidig ansettelse 31.12	Foreldre- permisjon	Legemeldt sykefravær (heltid)	Legemeldt sykefravær (deltid)
		Total (N)	M% K%	M% K%	M% K%	M% K%	M% K%
Fiskeri- direktoratet	2016	435	4 % M 8 % K	1,1% M 0,9% K	M K		
	2017	453	5 %M 8 % K	0,7 % M 1,1 % K	2,4 % M 2,9 % K	2,3 % M 4,9 % K	8,8 % M 7,7 % K

Antall ansatte er tatt ut per 31.12.17 mens de andre tallene er beregnet på årsbasis.

⁹ Svarer opp vedlegg 4 i tildelingsbrev 2017

Telefon: 55 23 80 00

Faks: 55 23 80 90

Adresse: Postboks 185 Sentrum, 5804 Bergen

Besøksadresse: Strandgaten 229, Bergen

E-post: postmottak@fiskeridir.no

www.fiskeridir.no

Livet i havet – vårt felles ansvar